

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**SANATSAL REKREASYON ALANINDA DRAMATİK
OYUNLARIN ÖNEMİ VE DRAMATİK OYUN İÇERİKLİ
DERS ÖNERİSİ GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK
NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

MEHMET ŞERİF ÇUBUK

**SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ PROGRAMI**

ARALIK 2020

**SANATSAL REKREASYON ALANINDA DRAMATİK OYUNLARIN ÖNEMİ VE
DRAMATİK OYUN İÇERİKLİ DERS ÖNERİSİ GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK
NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

Mehmet Şerif ÇUBUK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ PROGRAMI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK 2020

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları, akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

SANATSAL REKREASYON ALANINDA DRAMATİK OYUNLARIN ÖNEMİ VE
DRAMATİK OYUN İÇERİKLİ DERS ÖNERİSİ GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK
NİTEL BİR ARAŞTIRMA

(Yüksek Lisans Tezi)

Mehmet Şerif ÇUBUK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2020

ÖZET

Oyun, bağımsız bir şekilde katılım sağlanan fakat kurallar içeren, mekân ve süre kısıtlaması olan, belirli bir amaç için gerçekleştirilen bir etkinliktir. İnsanlar, gönüllü olarak günlük hayatın ciddiyetinden uzaklaşmak için oyuna başvururlar. İnsanlar, oyun oynarken, gündelik hayattaki rollerinden başka türlü bir bilincini ve deneyimini tadarlar. Rekreasyon biliminin birincil amacı, katılımcıyı yaşam doyumuna ulaştırmaktır. Bu ereğin çeşitli yolları olmakla birlikte, en önemlilerinden biri dramatik oyunlardır; çünkü dramatik oyun, kendinden başka biri olmaktır (*taklit*). Başka bir kılığa giren kişi, kendi benliğini unutmaz; fakat bu sırada, hayalinde canlandırdığı başka bir karakteri sahnede oynar. Bu durum, kişiye bakış açısı kazandırır. Böylelikle sanatsal bir faaliyet olan dramatik oyun, kişide ruh doyumunu yaşatır ve kendini tanımasına yardımcı olur. Bu tez çalışması, sanatsal rekreasyon aktiviteleri içerisinde bir yeri olan dramatik oyunların incelenmesi ve bu aktiviteleri içeren ders önerileri geliştirmeyi amaç edinmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme ve görüşme tekniklerine başvurulmuştur. Doküman inceleme tekniği kullanılarak sanatsal rekreasyon ve dramatik oyunlarla ilgili yazılı ve görsel kaynaklar taranmıştır. Kavramsal çerçevede rekreasyon, sanat, boş zaman ve sanatsal rekreasyon kavramlarının önem ve bağlantıları üzerinde durulmuştur. Bu aşamanın devamında oyun kavramı incelenmiş, ardından da dramatik oyunların ‘ben duygusu’na olan etkileri üzerinde tartışma yürütülmüştür. Görüşme tekniği kullanılarak, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi alan akademisyenlerinden oluşan altı katılımcının görüşleri alınmış, elde edilen veriler beş ana tema altında işlenmiştir. Buna göre, dramatik oyunun, bilişsel ve sosyal birçok kazanımla birlikte, kişinin öz farkındalık kazanması üzerine olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen verilerden yola çıkılarak, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi lisans öğretim programları için, sanatsal rekreasyon branşı altında dramatik oyun içerikli model ders önerileri geliştirilmiştir.

Bilim Kodu : 1301
Anahtar Kelimeler : Rekreasyon, Sanatsal Rekreasyon, Dramatik Oyun, Ben Duyusu,
Ders İçeriği Önerisi, Branşlaşma
Sayfa Adedi : 114
Danışman : Doç. Dr. Beyza Merve AKGÜL
İkinci Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Züleyha EŞİGÜL

A QUALITATIVE RESEARCH ON THE IMPORTANCE OF DRAMATIC PLAY IN
THE FIELD OF ARTISTIC RECREATION AND THE DEVELOPMENT OF A
COURSE PROPOSEL WITH DRAMATIC PLAY CONTENT

(M. Sc. Thesis)

Mehmet Serif CUBUK

GAZI UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

December 2020

ABSTRACT

Play is an activity that participates independently, but includes rules, space and time restrictions, and is performed for a specific purpose. People play in order to distance themselves from the seriousness of their daily lives. People, while playing games, enjoy a different consciousness and experience than their roles in daily life. The primary purpose of recreation science is to bring the participant to life satisfaction. While there are several ways to this goal, one of the most important is dramatic play; because dramatic play is to become a person other than one's own self (*imitation*). A person disguised as another does not forget his own self; but in the meantime, he plays another character on his stage. This gives the person perspective. Thus, dramatic play, which is an artistic activity, provides the person with the satisfaction of the soul and helps him/her to discover himself/herself. This thesis study aims to examine dramatic play that has a place in artistic recreation activities and to develop proposed lessons suggestions that include those activities. In the study, document analysis and interview techniques, which are among qualitative research methods, were used. Written and visual sources related to artistic recreation and dramatic play were scanned using the document review technique. The importance and relationships of the concepts of recreation, art, leisure and artistic recreation concepts are emphasized in the conceptual framework. In the continuation of this stage, the concept of play was examined, and then a discussion was made on the effects of dramatic play on the 'sense of self'. Using the interview technique, the opinions of six participants, consisting of academicians of recreation and recreation management, were taken, and the data obtained were processed under five main themes. Accordingly, it has been concluded that the dramatic play has positive effects on self-awareness along with many cognitive and social benefits. Based on the data obtained, model course proposals with dramatic play content were developed for recreation and recreation management undergraduate curricula under the artistic recreation branch.

Science Code : 1301
Key Words : Recreation, Artistic Recreation, Dramatic Play, Sense of Self,
Course Content Recommendation, Branching
Page Number : 114
Advisor : Assoc. Prof. Dr. Beyza Merve AKGUL
Co-Advisor : Assist. Prof. Dr. Zuleyha ESIGUL

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim süresince yol göstericilikleri ve sabırları, destekleri ve moral motivasyonları ile bu tez çalışmasının tamamlanmasında emeği geçen değerli tez danışmanlarım sayın Doç. Dr. Beyza Merve AKGÜL ile sayın Dr. Öğr. Üyesi Züleyha EŞİGÜL'e; çalışma esnasında biçimsel konularda yardımlarını esirgemeyen sevgili ablam Sabuha ÇUBUK, yeğenim Yağmur Rojin KARAER ve kuzenim Mehmet Botan DEMİRALP'e; ve yine kaynak sıkıntısı çektiğim zamanlarda imdadıma yetişen değerli yazar arkadaşım Alper Kaan BİLİR'e; yüksek lisans öğrenimim süresince Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü lisans öğretim programında aldığım eğitim-öğretim ile bu alanda akademik anlamda sağlam bir temel oluşturmamda emeği geçen, kendilerini her zaman minnetle anacağım kıymetli hocalarım Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK, Prof. Dr. Erdal ZORBA, Arş. Gör. Tebessüm Ayyıldız DURHAN, Arş. Gör. Dr. Şenol GÖRAL ve Arş. Gör. Merve KARAMAN'a; Covid-19 salgını sürecindeki olumsuz şartlara rağmen görüşleri ile bu tezin araştırma bölümüne bilimsel katkılarını sunan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi alan akademisyenlerine, tezin yöntem bölümünü oturtmamda görüşlerine başvurduğum ve değerli bilgi ve görüşleri ile çalışmanın seyrine katkı sunan kıymetli hocalarım Doç. Dr. Sercan ÖZKELEŞ ile Dr. Öğr. Üyesi Timur EŞİGÜL'e; yüksek lisans öğrenimimi sürdürmemde yadsınamaz katkıları ile beni destekleyen değerli büyüklerim Dr. İbrahim TOPBAŞ'a ve Dr. Öğr. Üyesi Sinan DEMİRTÜRK'e; maddi ve manevi katkıları, sevgi ve anlayışları ile her zaman yanımda olan aileme TEŞEKKÜR ederim. Minnet ve şükranla...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Rekreasyon Kavramı	5
2.1.1. Rekreasyonun tanımı ve türleri.....	5
2.1.2. Rekreasyon ve sanat ilişkisi.....	9
2.1.3. Sanatsal rekreasyon	12
2.2.Oyun Kavramı	17
2.2.1. Oyunun tanımı ve sınıflaması.....	17
2.2.2. Oyunun sosyal ve kültürel işlevi	23
2.3. Dramatik Oyun Kavramı	25
2.3.1. Dramatik oyunun tanımı	25
2.3.2. Dramatik oyunların ayırt edici özellikleri	28
2.4. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Önemi	31
2.5. Araştırmanın Problemi	32
2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	33
2.7. Sayıtlar	33
3. GEREÇ VE YÖNTEM	35

	Sayfa
3.1. Araştırmanın Modeli	35
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	36
3.3. Veri Toplama Araçları	36
3.3.1. Doküman İnceleme Tekniği	36
3.3.2. Görüşme Tekniği	36
3.3.3. Geçerlik	37
3.3.4. Güvenirlik.....	38
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	39
4. BULGULAR	41
4.1. Türkiye’deki Rekreasyon ve Rekreasyon Yönetimi Bölümü Olan Aktif Lisans Öğretim Programlarının İncelenmesinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar ...	41
4.2. Katılımcı Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar.....	49
4.2.1. Tema I: Sanatsal içerikli derslerin gerekliliği.....	50
4.2.2. Tema II: Dramatik oyun içerikli derslerin gerekliliği	54
4.2.3. Tema III: Alan akademisyenlerinin yeterliliği	68
4.2.4. Tema IV: Lisans öğretim programlarının yeterlilikleri	74
4.2.5. Tema V: Branşlaşmanın gerekliliği.....	79
5. TARTIŞMA	83
5.1. Dramatik Oyun İçerikli Model Ders Önerileri.....	86
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	91
KAYNAKLAR	97
EKLER.....	107
EK-1. Etik Komisyon Onay Yazısı	108
EK-2. Görüşme Formu.....	110
EK-3. 2001-2019 Yıllarına Ait TÜİK Verileri.....	111
ÖZGEÇMİŞ	113

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. 2020 ÖSYM yüksek öğretim kontenjanları ve kılavuzuna göre, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümleri bulunan ve aktif olarak öğrenci alımı yapan üniversiteler	41
Çizelge 4.2. Rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde zorunlu/seçmeli olarak okutulan sanatsal derslerin yer aldığı üniversite sayısı.....	43
Çizelge 4.3. Türkiye’de rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversite	47
Çizelge 4.4. Türkiye’de rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversitede yer alan zorunlu ve seçmeli sanatsal dersler.....	48
Çizelge 4.5. Ana ve alt temalar	49
Çizelge 4.6. Sanatsal içerikli ders önerilerine yönelik katılımcı görüşleri	52
Çizelge 4.7. Dramatik oyunun içerikli derslerin gerekliliğine yönelik katılımcı görüşleri	57
Çizelge 4.8. Dramatik oyun içerikli derslere yönelik katılımcı görüşleri.....	63
Çizelge 4.9. Öğrenim çıktıları ve sınama durumlarına yönelik katılımcı görüşleri.....	66
Çizelge 4.10. Alan akademisyenlerinin sahip olmaları gereken yeterliliklere yönelik katılımcı görüşleri.....	71
Çizelge 4.11. Yapılması gerekenler üzerine katılımcı görüşleri.....	73
Çizelge 4.12. Dramatik oyun içerikli derslerin yeterliliğine yönelik katılımcı görüşleri	77
Çizelge 4.13. Genel görüş ve önerilere yönelik katılımcı görüşleri	80
Çizelge 5.1. Teorik ders önerileri	86
Çizelge 5.2. Uygulamalı ders önerileri	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi (Maslow, 1943, akt. Göral, 2020: 35).....	7

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur

Kısaltmalar

Açıklama

BESYO:

Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

ÖSYM:

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

SBF:

Spor Bilimleri Fakültesi

TÜİK:

Türkiye İstatistik Kurumu

ÜNİ:

Üniversitesi

1. GİRİŞ

Oyun kavramı, uygarlık tarihinden daha eski bir olgudur. Evrim süreciyle birlikte Homo Sapiens türü oyun oynama özelliğini kazanmıştır (Huizinga, 1995). Oyunun fiziksel ve psikolojik birçok yararı olmakla birlikte çocuklar için hayata hazırlama misyonu mevcuttur; kişilik ve zekâ gelişimi başta olmak üzere, insanı sosyal hayata hazırlayıcı görevini içinde barındırmaktadır. Bunu yaparken zekânın temel işlevi olan problem çözme ve hayatta kalma yetisini geliştirir. Bu en önemli iki niteliğin büyük oranda şekillendiği, insan mizacının son halini aldığı 0-8 yaş aralığındaki dönem, bu bakımdan önem arz etmektedir. Bu sırada çocuğa hangi oyunların oynatıldığı önemlidir (Adler, 1985). Fakat oyunun yenileyici işlevi de mevcuttur; örneğin, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) ya da anksiyete gibi ruhsal hastalıklara karşı direnç sporları önerilmektedir (Jarrett, 2019, Temmuz). Bu etkinlikler terapötik rekreasyonun uygulama alanına girer. Bu iyileştirme/mutlu etme çalışmaları spor oyunları ile yapılabildiği gibi sanatsal/dramatik oyunlarla da yapılabilir.

Oyunun bu işlevlerini gerçekleştirmek için oyun aktivitelerine ayrılacak boş zamana ihtiyaç vardır (Huizinga, 1995). Öyleyse, boş zamanda yapılan rahatlatıcı aktivitelere kısaca ‘rekreasyon’ denir (Kılbaş, 2010). Rekreasyonun temel amacı; kişinin yaşam doyumunu artırmaktır. Rekreasyon disiplininin bu temel misyonu, sporla yapılabildiği gibi sanat aktiviteleri ile de gerçekleştirilebilir. Nitekim Nietzsche, sanatı; hayatın sıkıcı taraflarından uzaklaşmak olarak yorumlamıştır (Bozkurt, 2012).

Boş zaman aktiviteleri arasında yer alan dramatik oyun ise, en geniş bağlamda, yaşamı kavrayabilmek için onu taklit etmek (*mimesis*), yani oynamaktır. Dramatik oyunda farklı roller üstlenilir ve kişi, kendini bir başka insanın yerine koyarak o rolü oynar. Böyle bir özgürlük alanında oyuncu, kendisine yeni bir çevre yaratır, olayları anlamlandırabilmek için etrafında algıladığı şeyleri taklit eder, kendisini başka birinin yerine koyar ve böylelikle hem kendini hem de etrafındakileri anlamaya başlar (Sağlam, 2003).

Boş zaman, hangi konularla ilişki olursa olsun, herhangi bir zorunlu faaliyetten arınmış zamanı tanımlar. Sosyal bilimler, sanat ve beden eğitimi konuları boş zaman kültürü ile bağlantılı çalışma alanlarıdır. Boş zaman kültürü, adı geçen alanların ortak kesişme noktasında duran bir konuma sahiptir (Veledo vd., 2018: 1-3). González’e göre, boş

zaman, kişinin hem fiziksel hem de zihinsel sağlığına ve esenliğine olumlu katkıda bulunan bir insan deneyimi ve aynı zamanda bir araç olarak anlaşılmalıdır. Boş zaman, kişisel ve sosyal bir gelişim zamanıdır (González'den akt. Veledo vd., 2018: 1).

Spor ve kültürel faaliyetler genellikle boş zamanların bir parçası olarak görülür ve sıklıkla bağımsız olarak analiz edilmelerine rağmen, spor ile tamamlayıcı faaliyetler gibi görünen kültürel faaliyetlere katılım arasında önemli bir ilişki kurulur. Boş zaman aktivitelerinin bir sınıflandırmasını yapan González'e göre, boş zaman aktiviteleri; kültüre ilişkin, pratik-üretken, sosyal ve fiziksel aktivitelerdir. Bu nedenle boş zaman kavramı; eğlence, eğitim, öğrenme ve sağlık için anahtar bir kavram gibi görünmektedir. Boş zamanları organize etmek, bireylerin, ama özellikle gençlerin gelişiminde önemli bir faktördür ve bu nedenle boş zamanların doğru kullanımı; kültürel ve sosyal gelişme ile benlik saygısını arttıracak sanatsal ve fiziksel değerlere sahiptir (Havziu ve Ramadani, 2015: 51-56). Boş zamanlar hür irade doğrultusunda gönüllülükle tercih edilen uğraş ya da etkinlikler ile değerlendirilir. Bu uğraş ve etkinlikler olumlu ve faydalı sonuçlar doğuran nitelikte ise bu eylemlilik *rekreasyon* şeklinde ifade edilir (Göral, 2020: 1).

Çok çeşitli rekreasyonel etkinlikler mevcuttur. Genel hatlarıyla rekreasyonel etkinlikler arasında spor, açık hava etkinlikleri, sanat ve el sanatları, gönüllü çalışma, dans, geziler, elektronik etkinlikler ve müzik sayılmaktadır (Brownrigg 2006; King ve ark. 2007). Koşma, atlama, yakalama ve fırlatma gibi temel motor beceriler, boş zamanda ve günlük yaşamda kullanılan daha karmaşık hareketlerin yapı taşlarıdır (Gallahue ve Ozmun, 2006; MacNamara ve ark., 2011). Bu beceriler, sportif faaliyetlerde çalıştırılabildiği gibi, estetik haz amacıyla yapılan sanatsal rekreasyon faaliyetlerinde de çalıştırılabilir.

Son yıllarda temel motor becerileri sadece sportif rekreasyon faaliyetleri ile geliştirmek yerine, disiplinlerarası uygulamalarla boş zamanları değerlendirme projeleri tercih edilmekte bu yönde öğretim programları ve ders içerikleri kurgulanmaktadır. Özellikle Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda, Avustralya gibi Avrupa dışı ülkelerde spor, rekreasyon, sanat ve liderlik gelişimini birleştiren disiplinler arası programlar oluşturulmaktadır. Söz konusu programlarda; farklı branşlar gibi görünen spor, rekreasyon ve sanat disiplinleri kompleks bir biçimde yorumlanmaktadır (Alberta's Future Leaders Program, 2002). Diğer gelişmiş ülkelerde de, rekreasyon biliminin disiplinler arası yönleri daha çok vurgulanan eğitim programları ve projeleri üretilmektedir. Boş zaman

ortamlarında, sosyal bilimler, sanat ve beden eğitimi başlıklı yenilik programları ve projeleri hayata geçirilmektedir (Veledo vd., 2018). Bu projelerde sosyal bilimler, sanat ve fiziksel eğitim konuları üzerine araştırmalar yapılmaktadır.

Bu tezin esin kaynağını, araştırma konusu belirleme sürecinde karşılaşılan disiplinler arası projeler oluşturmuştur. Türkiye’de rekreasyon ve rekreasyon yönetimi alanlarına yönelik akademik programların dönemlik ders listelerine ve bu derslerin içeriklerine bakıldığında, derslerin ağırlıklı olarak spor, çevre ve turizm özelinde şekillenmiş oldukları görülmüştür. Dahası, farklı disiplinlerle çalışmaya müsait yapısı göz ardı edilmemiş olup, yukarıda adı anılan üç disiplin haricinde, örneğin sanatsal ya da kültürel konular özelinde bir branşlaşma görülmemektedir. Yanı sıra, Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2001 ile 2019 yılları arasına ait sinema ve tiyatro istatistiklerinin incelemesi de problem cümlesinin şekillenmesinde etkili olmuştur. Söz konusu veriler incelendiğinde, tiyatro salonları artışına bağlı olarak seyirci sayısının da arttığı görülmüştür. 2001 yılından 2019 yılına gelene kadar, sanatsal birer boş zaman etkinliği olan ve dramatik oyun içeriğinden beslenen sinema ve tiyatro gibi aktiviteleri izlemek için yıldan yıla artan bir seyirci kitlesi oluştuğu görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2019). Söz konusu veriler bize, Türkiye’de toplumsal katmanda dramatik oyun içerikli sanatsal rekreasyon türlerinin birer boş zaman etkinliği olarak tercih edilmekte olduğunu göstermektedir. Problem cümlesi oluşturulurken, TÜİK verileri de değerlendirilerek, Türkiye’de Rekreasyon ve Rekreasyon Yönetimi bölümlerinin eğitim-öğretim müfredatlarında dramatik oyun içerikli sanatsal rekreasyon derslerinin ne kadar yer tuttuğu konusu ön plana çıkmıştır.

Bu bağlamda kavramsal çerçevede, rekreasyonun tanımı, rekreasyon türleri, rekreasyonun sanat ile ilişkisi, sanatsal rekreasyon kavramı, oyunun tanımı ve sınıflaması, oyunun sosyal ve kültürel işlevi, dramatik oyunun tanımı ve sınıflaması, dramatik oyunların ayırt edici özellikleri gibi konular üzerinde durulmuş; daha sonra araştırmanın amacı, kapsamı, önemi, problemi, sınırlılıkları ve sayılıları ile araştırmanın yöntemi açıklanmıştır.

Bu çalışmada, rekreasyon ile sanat arasındaki derin bağdan yola çıkılmış, rekreasyon biliminin bir alt araştırma dalı olarak *sanatsal rekreasyon* kavramına dikkat çekilmek istenmiştir. Araştırmanın genel çerçevesi oluşturulurken, odak bir konu olarak dramatik oyunlar seçilerek, dramatik oyunların ben duyusuna olan etkileri üzerinde durulmuş, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde çalışan, görüşmeyi kabul ederek

araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren alan akademisyenlerine görüşme soruları yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular tema ve içerik analizi çerçevesinde ele alınmış; elde edilen bulgulardan ve yapılan literatür taramasından hareketle tartışma yürütülerek dramatik oyun içerikli model ders önerileri geliştirilmiştir. Buna ek olarak, araştırmaya katılım gösteren alan akademisyenlerince *sanatsal rekreasyon* konusunda branşlaşma gerekliliğine yönelik ortak bir iradenin var olduğu da ortaya çıkmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Rekreasyon Kavramı

Bu bölümde, rekreasyonun kavramsal tanımı, rekreasyon türleri, rekreasyon ve sanat ilişkisi ve son olarak sanatsal rekreasyon kavramı üzerinde durulmuştur.

2.1.1. Rekreasyonun tanımı ve türleri

Thomas Hobbes (1588-1699)'a göre felsefenin kökeni olan boş zaman (Karaküçük ve Göral, 2016: 19), tarih boyunca insanlığa büyük olanaklar yaratmak için önemli bir araç olmuştur. İnsanlık tarihi kadar eski olan bu kavram, Yunanca 'boş zaman' anlamına gelen *schol* kelimesinden türeyip İngilizceye *school* olarak geçmiştir (Kılbaş, 2010: 1). Çünkü Antik Yunan uygarlığında boş zaman, faydalı çalışmalarla değerlendirilecek bir zaman dilimi olarak görülmüştür. Nitekim Sokrates (M.Ö. 469-399), boş zamanlarında öğrencileriyle birlikte felsefe sohbetleri yapmıştır (Cevizci, 2011: 395). Buna ek olarak Kılbaş (2010) boş zamanın, gündelik ihtiyaçlar için tüketilenden arta kalan zaman olduğunu ve toplumsal değerleri çözümlemek için geniş bir vizyon içerdiğini dile getirmektedir.

Burada boş zaman ve serbest zaman kavramlarının birbirine karışmaması için bu iki kavramın ayrımının yapılması yerinde olur. Boş zaman (*leisure time*) dilimine yapılması zorunlu ödevler dâhil değildir; kişinin yurttaşlığı ve dini ibadetleri bireye sorumluluk yükler, yolculuk ve alışverişle geçen zaman ile birlikte yeme-içme gibi temel ihtiyaçlar da boş zaman dilimine girmez (And, 1972: 63). Daha geniş bir çerçeveden bakıldığında boş zaman, "yaşama dair zorunlu görev ve sorumlulukların yerine getirildikten sonra, bireyin kendine ayırdığı ve özgürce kullanabileceği bir zaman dilimi" olarak tanımlanmaktadır (Karaküçük ve Akgül: 2016: 14).

Michel Bellefleur (1939-...), boş zamanı, belirli kaynakların seferber edildiği, sosyal, bireysel, daha önce birikmiş, odaklı ama tam olarak kararlaştırılmamış, mal ve hizmetlerin özel olarak ödenmesine yönelik baskın üretim tarzı ve sosyal ilişkilerden kaynaklanan; aynı zamanda yaratıcı ve tüketici davranışlara izin veren özgür ve hedonist bir zaman dilimi olarak tanımlamaktadır. (Bellefleur, 2002: 23).

Alfred de Grazia (1919-2014)'ya göre herkes serbest zamana sahip olabilir, fakat boş zamana sahip olamaz; serbest zaman, özel bir zaman dilimini hesaplamanın özel bir yöntemidir. Boş zaman ise bir var olma durumu (*state of being*), başka bir deyişle insanın var olması için gerekli bir koşuldur (*a condition of man*) (de Grazia: 1962: 5, akt. Rojek, Shaw, Veal, 2006: 185). Johan Huizinga (1872-1945) ise, boş zaman üzerine şöyle söyler: “Boş zaman her şeyin başıdır. Boş zaman çalışmaya tercih edilir ve çalışmanın amacıdır (*telos*)” (Huizinga, 1995: 217). Buna ek olarak Huizinga, boş zamanın önemini vurgulamak adına; Antik Yunan bilgeliğinin okullarda doğmadığını, bilgelik ve bilim gibi kavramların, boş zamanlara ait olduğunu savunmuştur (Huizinga, 1995: 201).

İşte, boş zaman dilimi içinde yer alan rekreasyon kavramı ise hareket ve yenilenme süreci anlamlarını karşılayan Latince *recreatio* kökünden gelmektedir (Glare, 1982: 1746). Burada yenilenme/değişim, hareket sayesinde gerçekleşir; nitekim üşüyen bir insanın ısınması için hareket etmesi gerekir. Diğer bir yandan, Latince sözlükte kelimenin anlamı açıklanırken ‘*process of restoring*’ tabiri kullanılır; buradaki *restoring* ifadesi, Türkçede “orijinalini bozmadan düzeltmek, ilk durumuna getirmek” anlamlarını taşır ve Türk dilinde restore etmek olarak kullanım kazanmıştır (Türk Dil Kurumu Sözlüğü). Dolayısıyla rekreasyon, kişiyi ilk ve öz haline getiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Metin And (1927-2008)'ın çalışmaları, onu, Fransızların *loisir*, İngilizlerin *leisure*, Almanların *freizei* kelimeleriyle karşılık bulduğu, Türk dilinde ‘boş zamanları değerlendirme’ olarak adlandırılan sosyoloji kavramına götürmüştür. And'a göre bu önemli kavram, sadece sosyolojinin alanına girmekle kalmayıp, aynı zamanda *ruhbilimi*, *antropoloji*, *eğitimbilimi*, *ekonomi* gibi disiplinlerin de üzerinde durduğu bir konudur (And, 1972: 61).

Buna ek olarak Glikson rekreasyonu, yaşam sürecini canlandırarak daha iyi bir hale getirmek olarak yorumlamıştır; bu aynı zamanda bedensel ve çevresel durumlarında da canlanması anlamına gelir ve dolayısıyla etraftaki etmenleri de canlandırmaktır. Birey, olumlu enerjiyle dolar ve çevresi de bundan etkilenir (Özgüç, 1984: 2-3, akt. Karaküçük, 1995: 61). Rekreasyon kavramı için olmazsa olmaz özellikler, yalnızca oyunun bütün karakteristik unsurlarını içinde barındırmakla kalmaz aynı zamanda tüm erdemlerini de bünyesinde taşır (Fulk, 1922: 8, akt. Pronovost, 1983: 92).

Öte yandan, rekreasyon kavramıyla iç içe olan *mutluluk* terimi, literatürde, değerlendirme ve yargılama gücünü simgelemektedir (Kangal, 2013: 216). Yargılama yetisi ise Immanuel Kant (1724-1804)'ın eğitim anlayışında önemli bir yer tutar. Kant'ın eğitim anlayışına göre “Bir insan önce akıllı ve iyi hale getirilmedikçe nasıl mutlu kılınabilir?” ifadesi, kilit noktayı oluşturmaktadır (Kant, 2007: 46). Benzer şekilde, Sokrates'in analojik yönteminde hedeflediği yegâne gayenin de, “kişinin kendi akıllı yoluyla, düşünmesini ve öğrenmesini öğretmek” (Durhan, 2020: 19) olduğunu görmekteyiz. Bu analojik yöntem sayesinde kişiler, kendi benliklerini ve yaşadığı çevreyi tanımış olurlar (Friedell, 1999: 236, akt. Durhan, 2020: 27). O halde rekreasyon biliminin öncelikli amacı olan kişinin yaşam doyumunu elde etme hadisesinin, kişinin kendi farkındalığını yakalamaktan geçtiği söylenebilir.

Öyle ki, rekreasyon biliminin hedefi, Maslow üçgeninin en üst aşaması olan ‘kendini gerçekleştirme’ seviyesi olduğunu belirtmek gerekir. (Karaküçük, Akgül, 2016: 77).

Şekil 2.1. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi (Maslow, 1943, akt. Göral, 2020: 35)

Bu bakımdan rekreasyon biliminin öncelikli misyonu; bireyi akıllı (*tecrübeli*) ve dolayısıyla iyi bir insan yapmaktır. O halde rekreasyon; insanın bilişsel ve ruhsal gelişimini sağlayan, ona var olduğunu hissettiren, kendi gerçeğini bulmasını sağlayan, farkındalık yaratmayı amaçlayan aktiviteler bütünüdür, diyebiliriz. Başka bir ifadeyle rekreasyon, insanların nasıl mutluluğa erişeceğine, bu elde edilen ruhsal hazzı nasıl kalıcı

hale getireceğine, sürdürülebilir yaşam doyumunu nasıl elde edecekleri üzerine çalışmalar yapılan bir bilim dalıdır.

Rekreasyon, kişilik gelişimi için önem arz eder, bireyin yaşam doyumunu sağlaması için basit ihtiyaçları içinde barındırır, bireysel bir meseledir ve faaliyetler özgürce seçilmelidir. Böylelikle rekreasyon, herkesin mutluluğunu hedefleyen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. (Pronovost, 1983: 92).

Rekreasyon sınıflamasında birçok ölçüt bulunmaktadır ve bu ölçütlere göre gruplandırmalar da değişkenlik gösterir. Sosyolog Nermin Abadan Unat, boş zaman dilimine giren aktiviteleri şöyle sıralamaktadır:

- ✓ Eğitim ve meslekte oluşum açısından: Yapılan iş ile ilgili konferanslar, gelişim için akademik kitap ve dergilerin okunması vb.
- ✓ Yurttaşlık ve topluluk içinde değerlendirme açısından: Siyasi parti ve sendika toplantılarına katılmak, toplumsal örgütlerin hayır çalışmalarına katılmak, dinsel törelere katılmak.
- ✓ Seyirlik oyun, eğlenceler ve toplumsal yaşam: Spor müsabakaları izlemek, dans etmek, sinema-tiyatro izlemek, sergilere gitmek, arkadaş gezilerine katılmak.
- ✓ Boş zamanları edilgin değerlendirme: Radyo dinlemek, televizyon seyretmek, münakaşa, mektuplaşma, hayal kurma vb. (And, 1972).

En geniş kapsamda, Karaküçük ve Akgül (2016) rekreasyonu amaçlarına göre şöyle sıralamıştır:

- ✓ *Dinlenme Amacıyla Yapılan Rekreasyon Aktiviteleri: Boş zamanın tamamen dinlenmek, yani beden ve ruh sağlığının devam ettirilmesi veya korunması için yapılan etkinliklerle değerlendirilmesidir.*
- ✓ *Kültürel Amaçlı Yapılan Rekreasyon Aktiviteleri: Boş zamanın, eski sanat ve tarihi eserlerin, müzelerin gezilmesi ve diğer kültürel faaliyetlerle değerlendirilmesidir.*
- ✓ *Toplumsal Amaçlı Yapılan Rekreasyon Etkinlikleri: Toplumsal ilişkiler kurmak ve geliştirmek amacına yönelik boş zaman değerlendirme etkinlikleridir.*

- ✓ *Sportif Amaçlı Yapılan Rekreasyon Etkinlikleri: Aktif spor yaparak ve ya pasif şekilde seyirci, taraftar, yönetici veya başka bir şekilde boş zamanın sportif etkinliklerle değerlendirilmesidir.*
- ✓ *Turizm Amaçlı Yapılan Rekreasyon Etkinlikleri: Öncelikle tatil dönemlerinde bulunduğu mekândan, başka mekânlara gezmek, görmek amacıyla gitmek suretiyle boş zamanı değerlendirmektir.*
- ✓ *Sanatsal Amaçla Yapılan Rekreasyon Etkinlikleri: Sanatın birçok dalından biri veya birkaçı ile uğraşarak boş zamanların değerlendirilmesidir.*

Sanatın pek çok dalı mevcuttur. Boş zamanlarında hobi olarak sanatın herhangi bir veya birkaç dalı ile uğraş halinde olan kişiler, sanatsal amaçla yapılan rekreasyon etkinliğinde bulunmuş olur. Bu bakımdan sanatsal rekreasyon ifadesi, bu tez çalışması kapsamında, *boş zamanlarda sanatsal amaçla yapılan rekreasyonel faaliyetlerin tümünü içeren bir çatı ifade* olarak kullanılmıştır. Sanatsal rekreasyon ifadesine kavramsal bir nitelik kazandırmak için bir alt başlıkta rekreasyon ve sanat ilişkisi üzerinde durulmuştur. Sonrasında ise bir rekreasyonel etkinlik türü olarak sanatsal rekreasyonun tanımı ve sınıflamasına gidilmiştir.

2.1.2. Rekreasyon ve sanat ilişkisi

Rekreasyonun biliminin modern anlamda ilk olarak ortaya çıktığı yer olan Kuzey Amerika’da ağırlıklı olarak park, turizm ve terapötik amaçlı derslerin okutulduğu görülmektedir (Yağcı, 2015). Avrupa üniversitelerine bakıldığında ise Türk üniversitelerinde açılan rekreasyon bölümleri, başta spor ve turizm ile ilgili olmak üzere bir çok açıdan benzerlik göstermektedir (Açıkdilli, 2019: 39).

Rekreasyonun en temel misyonu olan ‘yaşam doyumunu artırmak’ olgusu göz önüne alındığında, bu olgunun sanatla olan bağlantısı ne olabilir? Bu soruya en güzel cevabı muallim-i evvel, yani ilk öğretmen olan Aristoteles (M.Ö. 384-M.Ö. 322) vermiştir: “Ruh, boş zamanlardan beslenir” (McKeon, 2001, akt. Karaküçük ve Göral, 2016: 21).

Ortaçağın sanat anlayışına bakıldığında Aristoteles’in etkisi görülmektedir. Öyle ki, sanat (*ars*), doğayı taklit eden bir olgudur, ama doğa tarafından sunulanı özgün olmayan bir biçimde taklit etmez; taklitte yaratıcılık unsuru söz konusudur. Madde, işlenerek

geliştirilir. Sanat, ayırır ve birleştirir, doğanın üretim tarzını sürdürüp onun gibi yaratır: “Sanat, doğayı taklit eder, ama onun işleme tarzını izleyerek taklit eder; sanatın doğayı taklit etmesi zorunlu olarak onun biçimlerini kopya etmesi anlamını taşımaz, sanat doğanın işleyiş tarzını kopya eder” (S. Th. I, 117, 1, akt. Eco, 1998: 177). Ortaçağın bu sanat anlayışı dramatiktir, yani *mimetiktir*; içinde taklit ve çatışma barındırır.

Sanatın iyileştirici gücüne yapılacak en iyi referanslardan biri ise Sigmund Freud (1856-1939)’dur. Ona göre insan zihni altben (*id*), ben (*ego*) ve üstben (*süperego*) olmak üzere üç katmanlıdır. Altben, insanın kişisel enerjisinin bulunduğu alandır ve bencil istekleri doyurmaya çalışır. Bu sırada altben, ben (*ego*) ile mücadele halindedir çünkü doyumu yakalamak için uygun şartların sağlanması gerekir. Ego, bu göreviyle bir nevi yönetici pozisyonundadır; çünkü toplumun onaylanmadığı bir hareketi yapmamak gerekir ve ‘ben’, bunu gerçekleştirmek için mevcut durumu yargılar ve daha sonra planlama yapar. İnsanın yaşadığı toplumdan etkilenip çevresiyle olan etkileşimi sonucu edindiği kültür değerlerini oluşturan ‘üstben’ ise, insanı topluma adapte etmeye çalışır, toplum ve aile tarafından uygun görülmeyen hareketleri cezalandırır. Bunun yanı sıra, topluma uygun davranışları ise ödüllendirir ve ideal-ben’in gelişmesini sağlar; dolayısıyla dışsal denetim yerine, bireyde otokontrol mekanizması gelişir ve kendi kendine yetebilen bir varlık haline dönüşür (Kılbaş, 2010: 132-134). Bu durum ise, rekreasyon biliminin biricik amacıdır.

Bununla birlikte Freud, bütün ruhsal sorunların libidonun doğru yönlendirilmemesi ve bununla birlikte eksik boşalmanın sonucunda ortaya çıktığını söylemiş (Bozkurt, 2012: 194) ve bunun çözümü olarak psikoterapi, psikodrama, resim ve müzik gibi alanların yararlı olacağını öne sürmüştür, adına da ‘sanat psikoterapisi’ demiştir (Bozkurt, 2012: 197). Bir eğitim reformcusu olan Reggio Emilia’ya göre ise çocuklar, kendilerini sanat yoluyla ifade etmeli ve oyun yoluyla keşfetme tecrübesi yaşamalıdır (Sezgin, 2015: 100). Dolayısıyla rekreasyon kavramını sanat ile okunur hale getiren bağlamın, kişinin keşfetme hazzını yaşaması ve toplumda kendine yetebilen bir varlık olmasıdır, diyebiliriz.

Öte yandan, sanatsal ve kültürel aktivitelerin boş zamanlarda tercih edilmesi Aristokrasi sayesinde olmuştur. Batı toplumunda aristokratlar (*soylular*), burjuvalar (*orta sınıf*) ve proleterler (*işçi sınıfı*) olmak üzere üç sınıf mevcuttur. Burjuva ve işçi sınıfı, geçimini sağlamak için ortalama 18 saati bulan çalışma sürelerine sahip olmuştur. Aristokratların ise çalışma zorunluluğu olmamakla birlikte, özel kulüplere ve localara sahip olmuşlardır.

Buralarda buluşup sosyete ne kadar zengin olduklarını ispatlayacak şekilde yeteneklerini sergilemişlerdir. Torstein Veblen (2007)'e göre bir Aristokratın ne kadar soylu olduğunu gösteren özellikler şunlardı: En az bir enstrümanı iyi çalmak, iyi dans etmek, kitap okumak, at binmek, zekaya dayalı oyunlar oynamak, trekking yapmak, sporla ilgilenmek, yüzmek, eskrim yapmak, antik Yunan ve Roma mirasını yerinde görececek büyük kültür gezilerine çıkmak... Kısaca bu sınıf, boş zaman faaliyetlerini yerine getirmekteydi.

Veblen (2007) bu sınıfın yaşam tarzı için “aylak sınıf” yakıştırması yapmış ve bu sınıfın boş zaman faaliyetlerini sosyolojik olarak teorize etmiştir. Sonuçta Aristokrasi sınıfı, rekreasyon ve sanat ilişkisini genişletmiş ve coğrafi keşiflerle Avrupa’da gerçekleşen sermaye birikimi etkisiyle, Rönesans’tan itibaren, rekreasyon ve spor, rekreasyon ve kültür kavramlarını geliştirmiştir. Sanayi devriminden sonra köyden kente başlayan göçlerle şehir ve bölge planlama gibi kavramlar doğmuştur. Fransız İhtilali (1789)’den sonra şehirler ve büyük metropoller yeniden dizayn edilmiştir, belediyeçiliğin gelişmesiyle rekreasyon artık çevre kavramıyla da ilişkili hale gelmiştir.

Sanat ve rekreasyon kavramlarını birbirine bağlayan bir diğer olgu ise harekettir; çünkü insanın yaşadığı aydınlanma, yani keşfetme eylemi, harekete eşlik eden bir olgudur. Bir tiyatro oyuncusu olan Yoshi Oida (1933-...)'ya göre iyi ve doğru hareket, bireyi değiştirmekte ve daha iyi anlamasına yol açmaktadır. Kişi, tiyatro oyuncusu olsun ya da olmasın, sesini ve bedenini doğru kullandığında daha mutlu olur, zihni berraklaşır ve farkındalığı daha üst düzeye çıkar. Bu durum, insanın, kendini daha güçlü hissettiği bir durumdur (Oida, 2013: 65).

Rekreasyon lideri olmadan bu ereğe ulaşmak mümkün değildir; çünkü nasıl drama dersini yönetmek için bir lidere/öğretmene ihtiyaç duyulur ve ya dövüş sanatları öğrenmek için bir dövüş sanatı ustasından ders almak gerekirse, rekreatif etkinlikleri de yönlendirmesi ve *insanlara farkında olmadıkları şeyleri keşfetmelerini sağlaması için* de bir rekreasyon lideri gerekir. Bu bakımdan bir rekreasyon lideri, her şeyden önce çok yönlüdür, toplumunu tanıyan, insanların hangi durumlarda nasıl düşünüp davrandığını ve davranacağını bilen, yönlendirme (*manipülasyon*) yeteneği güçlü; sosyoloji, psikoloji ve felsefe gibi disiplinlerle iç içe yaşayan, toplum refahını yükseltici yeteneklerle donatılmış bir profile sahiptir. Örneğin İslamiyet öncesi ve sonrası Arap toplumunda şairlerin

manipüle etme yeteneklerinin üst düzeyde olduğu bilinen bir gerçektir (Mutluel, 2017: 33-34).

Sonuç olarak rekreatif etkinliklerin temel amacı, yalnızca güzel vakit geçirmek ya da gereksiz enerjiyi boşaltmak değil; aynı zamanda kişide ruh doyumunun oluşmasını da sağlamaktır. Bu amaç için ise en önemli faaliyet türlerinden biri sanatsal rekreasyon alanına giren yaratıcı etkinliklerdir. Rekreasyon ve sanat arasındaki bu ilişki, bir sonraki bölümde *sanatsal rekreasyon* başlığı altında derinlemesine şekilde incelenip, kuramsal bir temele oturtulmaya çalışılmıştır.

2.1.3. Sanatsal rekreasyon

İnsanlar binlerce yıldır bir şekilde boş zaman sahibi olmuşlardır. İlkel dönemdeki boş zaman, insanların avlanma ve korunma zamanları dışında kalan dönem olarak kabul edilebilir. Bu zaman dilimini çeşitli ritüeller ve seremonilerle değerlendiren ilkel dönem insanları için bu eylemler boş zamanda gerçekleştirilen aktivitelerdir (Argan, 2007: 8). En eski avcı-toplayıcı insan toplulukları, mağara duvarlarına resimler çizerek ilk sanat ürünlerini yapmışlardır. Zamanın tamamını yiyecek aramakla geçiren avcı-toplayıcı topluluklardan farklı olarak, tarım toplulukları boş zaman olgusuyla karşılaşan ilk insanlık aşaması olarak kabul görmüştür. Tarım toplumları boş zaman diliminde sanatı ve felsefeyi oluşturacak kaynaklar üretmiş, ritüelleri icat etmiş ve daha sonra adına kültür denilen soyut kavramı oluşturacak sanatsal birikimde bulunmuşlardır. (National Geographic, 2012).

Dünyanın birçok yerinde, tarımın gelişmesi ile birlikte sınıfsal ayrılıklar oluşmaya başlamıştır. Yönetimi elinde tutan sınıf ile geri kalanlar arasındaki mesafenin genişlemesini ifade eden sınıflaşmanın, tarımsal yaşamın başlaması ile ortaya çıktığı düşünülmektedir. Gelişmiş kültürlerde ‘boş zaman hakkı’, seçkin sınıflara ait bir araç olarak yüksek kültürü temsil eden bir kavramdı. Antik Mısır, Asurlular ve Babil İmparatorluğunda, birbirinden farklı birçok boş zaman aktiviteleri gerçekleştirilmiştir; fakat bu aktiviteleri deneyimleme hakkı askerler, asiller ve din adamlarına aittir. Bu seçkin sınıfta içkili eğlenceler ve şans oyunları, yaygın olan boş zaman faaliyetlerindendi (Torkildsen, 1999: 11). Antik Yunan’da da boş zaman, seçkinlerin kullanımına hizmet eden aristokratik bir kavram olarak ayrıcalığı ve üstünlüğü simgelemekteydi (Juniu, 2000: 69).

Bu bakımdan en eski zamanlardan bu yana sanat, oyun ve rekreasyon, bir kültürün boş zamanına odaklanan genel bir kültürel olgu olarak öne çıkmaktadır. İnsanlığın tarih boyunca var ettiği kültürler; resimler, seramikler, mücevherler, çömlekler, anıtsal yapılar, sözlü kültür ürünleri olarak ritüeller, dramatik gösteriler ve diğer eğlence etkinlikleri dâhil olmak üzere farklı sanatsal ifade yöntemleri geliştirmişlerdir. Bir kültürün fiziksel kanıtı olarak keşfedilen eserlerin çoğu aynı zamanda sanat, oyun ve rekreasyonun da, eski insan topluluklarının yaşamının önemli bir parçası olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla rekreasyon kavramı, bir bilim olarak tanımlanmadan binyıllar önce, insanlar kültür oluşumunu geliştirecek sanatsal faaliyetlerde bulunmaktaydılar. Sanatsal rekreasyonun adı henüz konmamış olsa da, zorunlu iş faaliyetlerinden arta kalan zamanlarda sanatsal faaliyetlerin yaratılma olgusunun, tarihte ilk olarak tarım toplumuna geçiş ile birlikte görüldüğü söylenebilir (Shiner, 2020).

Günümüzde araştırmacılar, sanat katılımının yetişkinler arasında önemli bir boş zaman arayışı olduğu konusunda hemfikirdir. Sanat katılımının gerçekleştiği kültürel ve sanatsal rekreatif etkinlikler, eğitim ve kültür düzeylerindeki artışların bir sonucudur (Argan, 2007: 30-33).

Literatür kaynaklarında yer alan geniş rekreasyon tanımlamalarına rağmen, birçok yayın daha çok fiziksel rekreasyonla ilgili terminolojiye odaklanmaktadır (Demel ve Humen 1970, Wolańska 1971, Kwilecka ve Brożek 2007, Siwiński ve Pluta Et Al. 2010, Napierała & Muszkieta 2011, akt. Żulicka, 2018). Yabancı literatürde sanatsal boş zaman faaliyetlerini içeren yaratıcı rekreasyon (*creative recreation*) üzerine yapılan araştırmalar ile ilgili çok az kaynak mevcuttur. ‘Sanat’, ‘kendini ifade etme’ ve ‘boş zaman’ kavramları arasındaki ilişkiler üzerine tanımlayıcı bilgi içeren yayın sayısında büyük eksiklikler mevcuttur (Whiting ve Hannem, 2015).

Son yıllarda artan alan araştırmaları ile sanatsal rekreasyon alanında yapılan akademik kaynaklardan bir tanesi Winiarski (2011)’nin çalışmasıdır. Beşeri bilimlerde rekreasyonun, sadece eğlence ve dinlenmeyi sağlamakla kalmayıp aynı zamanda kişiliği de etkileyen ihtiyaçları ve istekleri karşılamaya hizmet eden bir insan etkinliği olarak ele alındığını vurgulayan Winiarski, rekreasyon disiplini ile ilgili çeşitli alt kategoriler belirlemiştir; ona göre rekreasyon, fiziksel ve zihinsel olarak ikiye ayrılabilir. Bu nedenle rekreasyon, boş zamanlarda yapılır ve gönüllü olarak yapılırsa dinlenme, eğlenme, kendini gerçekleştirme

ve kendini geliştirme ihtiyacını karşılar (akt. Żulicka, 2018). Bu bakımdan rekreasyonun, insan kişiliğini şekillendirme üzerinde büyük bir etkisi vardır. Rekreasyon literatüründeki yaratıcı tutumlar, hem fiziksel hem de zihinsel olarak tanımlanan tüm rekreasyon türlerinin geliştirilmesine yardımcı olabilir. Bu bakımdan, değişen toplum yapısıyla birlikte, sanatsal rekreasyon tanımının güncellenme ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır (Żulicka, 2018).

Sanatsal rekreasyon kavramına, bu tez çalışması bağlamında değinmeden önce, rekreasyon kavramını farklı boyutlarıyla irdelemek yerinde olacaktır. Bu konuda çalışmaları bulunan Torkildsen'e göre, rekreasyon üç boyutlu bir kavramdır. Buna göre; (a) *İhtiyaç olarak rekreasyon*: Bireyler rekreasyon faaliyetlerine içsel dürtülerini tatmin etmek için katılmaktadır. (b) *Boş zaman aktivitesi olarak rekreasyon*: Rekreasyon boş zamanlarda yapılan aktiviteler bütünüdür. (c) *Yeniden yaratma anlamıyla rekreasyon*: Rekreasyon bireylerin zihinsel dengelerini sağlayan, psikolojik ihtiyaçlarına cevap veren bir özdenge aracıdır (Torkildsen, 1999: 49-51).

Bu çıkarımdan hareketle, sanatsal amaçlı yapılan boş zaman aktivitelerinin en temel misyonu, insanı mutlu kılmak, yani kendini gerçekleştirme yardımcı olmak olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, sanatsal nitelik taşıyan boş zaman aktivitelerini içeren sanatsal rekreasyon uygulamaları, iç dürtüleri tatmin ederek yaşam doyumuna katkı sağlayan, bireylerin zihinsel dengelerini sağlayarak özdengeyi sürekli kılan bir ihtiyaç ve yeniden yaratma rekreasyonuna karşılık gelen bir olgudur, diyebiliriz. Sanatsal rekreasyonun, 'yaşam doyum' bağlamındaki yararları bakımından, kişinin kendini gerçekleştirme sürecine olumlu katkılar yapan bir rekreasyon türü olduğu ifade edilebilir. Bu saptamaya açıklık getirmek için sanat kavramı üzerinde kısaca durmak yerinde olacaktır.

Dilbilimsel açıdan aynı anlama gelen Latince *ars* ve Yunanca *tekhne* kelimeleri, "pratik kurallarla belirlenmiş bir zanaatı uygulama" anlamına gelmektedir. Söz konusu kelimeler, Batı literatüründe sanat kavramına karşılık gelmektedir. Platon ve Aristoteles, sanat kelimesini bu manada değerlendirmiştir (Bozkurt, 1992: 17). Latince sözlükte "doğuştan ya da sonradan çalışma yoluyla edinilen profesyonel, sanatsal ve teknik yetenek, vasıflı iş" anlamlarını taşımaktadır. Sanat bir meslek ve bunun dışında bir faaliyet türüdür; egzersiz olma özelliğini de içinde barındırır (Glare, 1982: 192). Türk diline Arapçadan girmiş olan sanat kelimesi ise, *sana*'a kökünden gelip *yapmak*, *üretmek* anlamlarına gelmektedir (Akdoğan, 2001: 2). İngilizce Oxford sözlüğünde ise sanat kavramı, nesne üretme yeteneği

ve faaliyeti olarak anlam kazanmıştır. (Phillips, 2012: 39). Buna ek olarak sanat kavramı, Fransızca'da da yapabilme yetisine sahip olma (*avoir l'- de faire*) olarak ele alınmıştır. (Beattie, 1997: 27).

Platon'a göre sanatsal yaratma (*poiesis*), olmayan bir nesneyi var etme (*creation*) değil, var olan nesneyi biçimli hale getirmektir (Bozkurt, 2012: 103). Heidegger (1889-1976)'de ise sanat, kendisini hakikatin içine gizler (Heidegger, 2007: 32). Hakikati içinde barındıran sanatlar ise güzel sanatlardır (Heidegger, 2007: 29-30). Aristoteles'e göre sanat, *mimesis* (*taklit*)'tir (Aristoteles, 2016: 25). Hegel'e göre *mimesis*, bir sanatçı için kaçınılmazdır. İnsan, kendi varlığının bilincine ulaşmak için, kendi yansımasını sanatta bulur. Dolayısıyla insan, nesnelerdeki kendini bilmesi; sanat aracılığı ile gerçekleşebilir (Bozkurt, 2012: 168-169).

Sanat, düzen ve uyumun olmazsa olmaz parçalarındandır. Nitekim sanatın, mesajını iletme ve dünyayı değiştirme gücü olmasaydı, dünya üzerindeki ilişkiler günümüzdeki gibi verimli ve üretken olamazdı (Hollingsworth, 2009: 15). Sanat, doğanın yansımasıdır (Bozkurt, 2012: 167) ve sanatsal eğitimin amacı ise insanın doğayı, yani özünü taklit edip farkına varmasını sağlamaktır.

Sanatın kökeni olan rekreasyon olgusu ise, çağdaş düşünürler tarafından, gereksinimi karşılama tecrübesi olarak yorumlanmıştır. Shivers; rekreasyonun, kişideki birlik ve harmoniyi yeniden ortaya çıkardığını dile getirmiştir. Zihin ve beden birlikteliği bir 'tamamlanmayı' işaret eder ve bu rekreasyon ile olanaklı kılınabilir (Kılbaş, 2010: 10). Zihin ve beden birlikteliğinin sağlayacağı özdenge, rekreasyonun psikoloji ile bağlantısına işaret etmektedir. Amerikalı psikolog George Thomas White Patrick (1857-1949) rahatlamanın psikolojisi adlı eserinde rahatlama teorisini ortaya atmaktadır. Şehir hayatının stresinden ve gerilim sonucu oluşan huzursuzluktan kurtulmak için insanların oyun oynadıklarını dile getirmektedir (Tekin, 2016: 57).

Rekreasyona sanat açısından bakıldığında, sanatçı, ruhunda bulunan kuvvetiyle 'nasıl' sorusunun cevabını bulabilir ve içinde bulunan incelikli hislerini eseriyle birlikte sunabilirse, sanatın, gerçek ruhsal yaşantının merkezinde bulunan besleyici nesneye doğru yol alabileceği söylenebilir (Mutluel, 2017: 31). Bunu sanatçılar, yani bir bakıma rekreasyon liderleri sağlayabilir ve sanatı hobi edinen insanlara da sağlayabilirler. Burada

rekreasyonun en temel özelliği karşımıza çıkmaktadır: Gönüllülük. Özgür zaman diliminde (*boş zaman*) gönüllü olarak yapılan faaliyetlerle insanlar, tamamen birey olmanın bilincine varırlar.

Özgürlük kavramının etimolojik kökeni ise Latince *Personalite* kelimesine dayanır. Bu kelime ‘kişilik’ anlamını taşımaktadır. Kişilik ise benlik oluşumu sırasında gerçekleşen karmaşık fakat özgün bir aşama olarak kabul edilmektedir (Bakırcıoğlu, 2012: 959). Diğer bir tabirle kişilik, seçim yapabilme yetisidir. Kazanılan bu özgürlük yetisinin nihai çıktısı kendini gerçekleştirmedir. Sportif rekreasyon alanında olduğu gibi, rekreasyon disiplini içinde başlı başına bir alan olan sanatsal rekreasyon faaliyetlerinde de terapötik etkiler bulunmaktadır.

Languar (1991: 37)’a göre kişinin, var olan potansiyellerini ortaya çıkarması, herhangi bir işi tek başına yapması ve yaratıcılığını kullanabilmesi için sürekli bir gelişim içinde olması gerekir. Kişinin beceri ve yeteneklerini geliştirip, bunları ifade edebilmesi, ancak Maslow üçgeninin en üst basamağında gerçekleşebilir. (akt. Karaküçük ve Akgül, 2016: 76).

İşte, insanı bu özgürlük bilinciyle tanıştıran sanatsal rekreasyon olgusu, insanın kendisini tanımasına, dolayısıyla bilinçlendirme gücüne sahiptir; *conscientia* sözcüğü “olayların tanığı olma” anlamını içinde barındırmaktadır. Bu tanık olma durumu hem bireyin dış dünyası hem de iç dünyası olabilir. Bilinç, “insanın kendisi, yaşantıları ve dünya üzerinde bilgisi; (...) kendini tanıma yeteneği” olarak da tanımlanabilir. Bu kavram kısaca “ben” ile ilgilidir ve bilgi kavramı ile de sıkı sıkıya bağlıdır. (Özkan, 2019: 23-24).

Öte yandan, rekreasyon biliminin kazanımları arasında bulunan sorun çözme yetisinin ve yaşam doyumu elde etmenin kaynağının, bireyin iç dünyası olduğunu belirtmek gerekir. Kişinin, boş zaman (*leisure time*) dilimi içinde, tikel dünyası aracılığıyla sanatsal aktivite yaparak, özgürlük hissini tadıp kendi farkındalığını yakalayabilmesinin üzerinde, içsel dünyasının önemli bir etkisi vardır (Kwilecka, Brozek, 2007, akt. Zulicka, 2018).

Bu aşamadan sonra insanı, kendi gerçeğine ulaştırmayı hedefleyen sanatsal rekreasyonun kapsamına giren faaliyetlerden bahsetmek gerekmektedir. Sanatsal rekreasyon bağlamına tüm üretken sanat faaliyetleri girmektedir; başta taklit (*mimesis*) oyunları olmak üzere

resim, müzik, seslendirme, şiir söyleşileri, kısa film çalışmaları, nefes¹ ve beden egzersizleri², karakter analiz çalışmaları, oyun inceleme, dans, koreografi oluşturma, doğaçlama çalışmaları, dublaj ve diğer tüm zanaat faaliyetleri, sanatsal rekreasyonun kapsamında değerlendirilen aktivitelerdir. Bu tür ruhu besleyen aktiviteler sayesinde insan, bünyesinde bulunan gereksiz enerjiyi tatlandırarak dışarı atar; böylelikle etrafında bulunan katılımcılar da bundan etkilenir. Sanatsal aktivite yapan birey, kar amacı gütmeyen, yalnızca yaratıcılığını kullanarak, ortaya kendi dünyasını yansıtan özgün ürünler ortaya çıkarmayı amaçlar. Özgün tasarım yapabilen birey, neler yapabildiğini görür ve özgüven kazanmaya başlar; başka bir deyişle kendini yaptığı eserde görür ve tanır.

Sonuç olarak, rekreasyon disiplininin bir türü olan sanatsal rekreasyonun birincil misyonunun; kişide öz farkındalık uyandırmak olduğunu söyleyebiliriz. Rekreatif etkinliklerin amacı, katılımcıyı yaşam doyumuna ulaştırmak ve dolayısıyla mutlu etmekse eğer, bunu gerçekleştirmenin en önemli yollarından biri sanatsal aktivitedir; çünkü sanatsal aktivite sırasında kişi sesini, bedenini ve dolayısıyla ruh dünyasını keşfetmeye başlar. Bu durum, kişinin kendini tanıma aşamasına adım attığını gösterir. Böyle bir aşamadan sonra ise Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin beşinci basamağı olan 'kendini gerçekleştirme' aşaması ile kişi arasındaki mesafe gittikçe kapanmaya başlar.

2.2.Oyun Kavramı

Bu bölümün alt başlıklarında oyunun tanımı ve sınıflaması ile oyunun sosyal ve kültürel işlevi üzerinde durulmuştur.

2.2.1. Oyunun tanımı ve sınıflaması

Oyun; “yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlencedir” (TDK). Arkaik çağlarda yaşama dair her olgu inanç ile ilişkilendirilmiştir. İlkel insanlar açısından ‘dindışı’ kategorisinde bir olgu yoktur. Avlanma, balıkçılık, tarım, oyunlar, çatışmalar, cinsellik vb. belli bir anlam ifade eden bütün faaliyetlere kutsallık atfedilmiştir (Eliade, 1994: 41).

¹ Doğru (*diyafram*) nefes alındığı takdirde konuşurken çıkan ses her zaman doğru ses olacaktır ve beden duruşu da gittikçe dikleşecektir. Bu durum bireyin ruh halini direkt olarak yukarıya doğru çıkarır.

² Beden egzersizinden kastımız profesyonel bir tiyatro oyuncusunun yaptığı gibi, oyundan önce ısınmak için yaptığı çalışmalardır.

Antik Yunan medeniyetinde Aristoteles (M.Ö. 384-M.Ö. 322) ve Platon (M.Ö. 428-M.Ö. 399), oyun kavramının önemini kendi yapıtlarında sıklıkla ele almışlardır. Oyun, Antik Yunan toplumunun etik ve estetik değer yargılarının öğretilmesi ve kuşaklara aktarılmasında, eğitimin olmazsa olmaz bir parçası olarak kabul edilmiştir (Tekin, 2016: 51). Platon'a göre oyun, gerçek varlığın ayna görüntüsünü yansıtır. Dramatik ve yansıtmacı oyun, üçüncü bir kopyayı üretir; bu, gerçeği oynar, kusurlu bir taklittir. Felsefi diyalektiğin bir karikatürüdür (Krell, 1972). Fakat öğrencisi Aristoteles buna karşı çıkar ve oyunun, bireye düzen dışı olanı algılayıp, beklenmedik olanı keşfetme fırsatı sunduğunu söyler (Sezgin, 2015: 27).

Roma imparatorluğu döneminde boş zaman algısında ortaya çıkan hedonist kültürel anlayış, oyun davranışındaki dengeyi ve ölçüyü ortadan kaldırmıştır (Tekin, 2016: 51). Orta çağda hristiyanlık dininin hegemonyasının artması ile yalnızca fikri eğitime önem verilmiş olması ve beden, günahın kaynağı olarak yorumlanması sebebiyle oyuna dair tüm faaliyetler dinden çıkma ve günah olarak algılanmış ve sekteye uğramıştır. Ortaçağ hristiyan dünyasında oyun şeytan uğraşı olarak görülmüştür (Alpman, 1972).

Batı'da Rönesans ve Hümanizm değerlerinin kabul görmeye başlamasıyla birlikte insan yeniden değerli bir varlık olarak kabul edilmiş, oyun kavramı eğitim ve sanat alanlarında anahtar bir görev üstlenmiştir. Boş zamanları, sanatsal, sportif, kültürel, zanaatsal faaliyetlerle değerlendirme bilinci üst sınıflarda bir moda haline gelmiş, zamanla orta sınıflar da yüksek sınıf beğenilerini benimseyerek oyunsal faaliyetleri benimsemiştir (Veblen, 2007).

On dokuzuncu yüzyıla bakıldığında ise, bu konuda en önemli tanımlamalardan birini Alman filozof Friedrich Froebel (1782-1852) yapmıştır. Froebel oyunu, "insanın kendisini ifade etmesinin en üst düzeyi" olarak görmüştür; ona göre oyun, insanların en saf ve spritüel aşamada olduğu halleridir. Kişi bu aşamada kendinden emin ve doğrudur, insanlığın refahı uğruna kendisini feda edebilmeyi öğrenir (Torkildsen, 1999, akt. Faik Ardahan, 2018). Martin Heidegger (1889-1976)'de ise oyunun amacı, gizil halde bulunan hakikate ulaşmaktır; oyun alanındaki en önemli iki etmen yeryüzü ve dünyadır. Yeryüzü, gizleyen ve dünya da açığa çıkmaya çalışan, yani aydınlık olandır. Bu iki nesne sürekli bir savaşım içindedir ve sürekli bir çatışma söz konusudur (Dursun, 2014: 66-67). Karl Groos

(1884-1941)'a göre oyun, kişiyi hayata hazırlayan bir prova ve potansiyelini geliştirmek için önemli bir araçtır (Sezgin, 2015: 99).

Ünlü oyun kuramcısı Johan Huizinga (1872-1945), oyunun tanımına farklı bir boyut kazandırmıştır. Ona göre oyun, bağımsız bir şekilde katılım sağlanan fakat kurallar içeren, mekân ve süre kısıtlaması olan, bir amaç için gerçekleştirilen, aşkınlık duygusu ile birlikte durağan hayattan ayrılıp “başka türlü olmak” (*mimesis*) bilincinin eşlik ettiği bir tür faaliyettir (Huizinga, 1995: 53). Oyunun, oyun olmayan bir gayeye ulaşmak için oynanması, Huizinga'ya göre tüm oyun yaklaşımlarındaki ortak noktadır; çünkü dil, mit ve geleneksel törenlerin kökeninde oyun vardır. Gerek sanat gerekse hukuk düzeni içinde oyun mevcuttur (And, 2003: 28).

Nitelikler bakımından oyun kavramı ile ilgili şunları söylemek mümkündür:

- ✓ Oyun gönüllü bir faaliyettir. Zorlama ve ya ısmarlama oyun, oyun olmaktan çıkar; bu nedenledir ki boş zamanlarda yapılır. Ancak oyun bir ritüel ya da bir tören olduğu vakit, bir ödev olmaktadır. Böylece oyunun önemli bir özelliği ortaya çıkar: ‘OYUN HÜR BİR HAREKETTİR.’
- ✓ Oyun gündelik yaşamdan farklıdır. Çocuk, gerçek yaşamdan geçici olarak çıkar, kendi dünyasının içine girer. Fakat çocuk, oynarken bu durumun şuurundadır; bu sebeple de oyunda çıkar söz konusu değildir. Oyun, günlük yaşamdan ayrılarak yapılan bir teneffüs, bir dinlenme; hayatın bir süsüdür.
- ✓ Oyun, mekân ve zaman bakımından da gündelik yaşamdan ayrılır. Bir amaca yönelik olan oyunun başlama ve bitiş noktaları vardır. Oyun masası, oyun yeri, tapınak, sahne, perde, futbol sahası vb. yerler yasak bölgelerdir. Bu bölgelerde bozulamayacak düzenler ve kurallar mevcuttur. Bu düzenin bozulması ‘oyun bozanlık’ olur ve karşılığı cezadır.
- ✓ Oyunda büyüleyici etkenler vardır ve bu büyüde ise tartım (*ölçü*) ve uyum mevcuttur. (Eroğlu, 1994: 3-4).

Sonuç olarak nitelikleri bakımından her türlü oyun faaliyetleri hür bir hareket içerir. Kişiler, kendi iradeleri ile günlük hayatın ciddiyetinden uzaklaşmak için, gündelik hayatın ritmi içinde başka bir uzam yaratan oyunun dünyasına gönüllü olarak kendilerini bırakırlar.

Kişinin, kendini oyunun kuralları ile çevrelendiği bir kurguya bırakmasında gönüllülük esastır.

Oyun, geniş bir alanı kapsayan çok ölçekli bir terim olmakla birlikte Türk dilinde aktörün, rolünü yorumlama tarzının yanında, sahnede oynanmak için hazırlanan temsil ve piyesler de oyun kategorisi içine girmektedir. Kumar ve entrika nasıl bir oyunsa, dans gösterileri de birer oyundur; olimpiyat oyunlarında oynanan zihinsel ve bedensel yarışmalar ve çeviklik isteyen daha birçok yarışma da oyun kategorisine girmektedir. Buradan hareketle oyun kavramının kesin bir sınırının olmadığı görülmektedir (Ardahan, 2018: 42).

Oyun sınıflaması yapılırken genel olarak şu üç dayanaktan biri göz önüne alınmaktadır: Oyunun içeriği, oyunun kökeni ve ya oyunun yapısı (Çelen, 1992: 26, akt. Cengiz: 1996). Oyunların sınıflandırılması konusundaki en eski çalışmalardan biri Mitchell ve Mason'a aittir ve oyunları içeriğine göre şöyle sınıflandırmışlardır:

- ✓ Temel oyunlar: Herkesin katılımcı olabileceği oyun türüdür.
- ✓ Kişisel savaşmalar: Yalnız oynanan, kişisel donanım gerektiren oyunlardır.
- ✓ Takım oyunları: Ekip halinde oynanan oyunlardır.
- ✓ Zihinsel oyunlar: Bireysel ve ya takım halinde oynanan, zihinsel beceri gerektiren oyunlardır (Ardahan, 2018: 42).

Querat ise oyunları kökenine göre sınıflandırmıştır;

- ✓ Kalıtımsal oyunlar: Şiddet içeren oyunlardır.
- ✓ Taklit oyunları: Toplumsal sürekliliği sağlayan oyunlar ve doğrudan taklit oyunları olan oyunlardır.
- ✓ Hayali oyunlar: Şekil değiştirme ya da hikâye kurgulama oyunlarıdır (Çelen, 1992: 27, akt. Cengiz, 1996).

Fransız filozof Caillois (1913-1978) ise oyunları yapısına göre dört başlık altında incelemiştir;

- ✓ Agon (*rekabete dayalı oyunlar*): Oyunun sonucu paradoksal ve belirsizdir, şans faktörüne yakındır. Yarışmacıların şansı hemen, hemen eşit seviyededir. Rekabetçi özellikler ve ideal kurallar, bahisin nesnesi haline gelebilir.
- ✓ Alea (*şans oyunları*): Para faktörü, genellikle şans faktöründen daha etkileyicidir. Bu yüzden zayıf olanların başvurduğu oyunlardır.
- ✓ Mimicry (*taklit oyunları*): Oyun yalnızca rol dağılımını ya da oynanan role bağlı kalmayı değil aynı zamanda hayali bir karakteri canlandırmayı da içerir. Oyuncu, bir anlığına kendi kişiliğini unutup başkasını taklit etmek için role girer.
- ✓ Ilinx (*heyecan verici oyunlar*): Bu oyunlarda kişi baş döndürücü bir deneyim arar, kendinden geçmek ister (Caillois, 2015: 37-50).

Oyunlar amaçlarına göre ise Başaran (1992, akt. Ardahan, 2018: 46) tarafından üç ana başlık altında toplanmıştır;

- ✓ Serbest zaman dilimi içinde yapılan eş seçimi ve taklit oyunları.
- ✓ Spora hazırlık ve motor becerileri geliştirici oyunlar.
- ✓ Entegre edilmiş kurallarla oyun ve teknik eğitim çalışmaları.

Oyun olgusunun sınıflandırılmasına dair çalışmaları olan isimlerden biri Pertev Naili Boratav'da geleneksel ve sosyal oyunları sınıfladığı görülmektedir (Boratav, 1973: 288-289). Bu konuda çok sayıda çalışma üretmiş olan Ruhi Sel (1976: 33) ise oyunları işlevsel açıdan aşağıdaki başlıklar ile sınıflandırmıştır:

- ✓ Yapısına Göre Oyunlar: bu oyunlar kendi aralarında 'fonksiyon Oyunları', 'hayal Oyunları' ve 'grup Oyunları' olmak üzere üçe ayrılır. Fonksiyon oyunları, bireyin bebeklik yıllarında bilinçsiz olarak yaptığı sallanma, dönme, kıpırdanmaları içerir. Hayal oyunları ise 3 yaş sonrası dönemi kapsar. Çocuk bu dönemde sopadan at yapma, bebeğiyle oynama gibi eylemlerde bulunur. Grup oyunları ise sokakta oynanan saklambaç, kovalamaç, yakartop, davul zurna bir iki üç, aç kapıyı bezirgân başı vb. gibi gruplu oyunları kapsar.
- ✓ Oynandığı Yere Göre Oyunlar: açık hava oyunları, salon-sınıf oyunları gibi oyunları içerir. Koşmaca oyunu, atlama oyunu, sekme oyunu, vb. oyunlar açık hava oyunlarına girerken, salon ve sınıfta oynanan oyunlar daha çok isim-şehir, kâğıt- kalem oyunları ve *taklit oyunlarını* içerir.

- ✓ Materyalli Oyunlar: Top, ip, aşık ve taş oyunları, vb. materyal gerektiren oyunlardan oluşur.
- ✓ Materyalsiz Oyunlar: Zıplama, sıçrama, atlama, şarkılı ve ezgili oyunlar ile yine *taklit oyunlarından* meydana gelir.

Görüldüğü gibi oyunlar birçok etkene göre gruplandırılmıştır ve dramatik, yani çatışma içeren taklit oyunları, serbest zaman dilimi içinde önemli bir yer tutmaktadır.

Dramatik oyun, canlandırmaya (*taklit*) dayalı oyun kategorisine girmektedir. Bir oyuna dramatik nitelik kazandıran unsurlar; yüzü boyama, kılık değiştirme, maske ve kostüm, aksesuar gibi bir başka kimliğe bürünmeye yardımcı donanımlar kullanılmasıdır. Öte yandan, bazı oyunların içinde çatışma unsurları da görünür olmaktadır. Pek çok oyunun sözlü nitelikte olması sebebiyle, oyunsal eylemin sürdürülmesinde diyalog da önemli bir yer barındırmaktadır (And, 2003: 187). Dramatik nitelikteki taklide dayalı oyunlarda oyun türüne göre kullanılan materyal değişebilmekte olup, çocukların oynadığı evcilik, doktorculuk, komşuculuk türündeki oyunlar ile gençlerin drama ve okul tiyatrosu faaliyetleri ile yetişkinlerin de drama ve tiyatro faaliyetleri kapsamında gerçekleştirdiği taklide dayalı oyunların tamamı dramatik oyun kapsamına girmektedir. Dramatik oyunların önemli bir türü de Anadolu geleneksel orta oyunları arasında yer alan orta oyunlarıdır. Bu türden oyunların çoğu güldürüye dayanmaktadır. Orta oyunlarının hem evde hem de sokaklarda oynanan pek çok örneği bulunmaktadır. Kurtla kuzu, dede oyunu, yüz akı vb. oyunlar orta oyun türünden dramatik oyunlara girmektedir (Baran, 1993: 86).

Bu tez bağlamında değerlendirilen dramatik nitelikteki oyunlar drama ve tiyatrodaki kullanılan taklide dayalı oyunları kapsamaktadır. Bu oyunlarda, oyunun aktörleri taklitte bulunurken yalnız taklit etmekle kalmaz, aynı zamanda nasıl karakter yaratması gerektiğini de öğrenir; böylelikle hangi karakterin nasıl davrandığını, neden böyle düşündüğünü kavramaya başlar. Bu aşama, insanın kendini tanımaya başlamasının ve aynı zamanda geniş bakış açısı kazanmasının ilk adımlarından biridir ve rekreasyon bağlamında düşünüldüğünde yaşam doyumu amacına hizmet etmektedir; çünkü birey, kendini tanımaya başladığında herkesi tanımaya başlar. Bu durum bakış açısının büyük oranda genişlediğini gösterir.

2.2.2. Oyunun sosyal ve kültürel işlevi

On dokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda geliştirilen oyun kuramları, oyunun insan yaşamı için vazgeçilmez bir unsur olduğunu gözler önüne sermiştir. Oyunun amacına ve özelliklerine yönelik görüşler ortaya atan klasik oyun kuramları; Artan Enerji Kuramı, Rekreasyon (*Rahatlama*) Kuramı, Hazırlık Kuramı, Yineleme ve ya Tekrarlama Kuramı biçiminde dört farklı grupta ele incelenmektedir (Uluğ, 2014: 50).

Söz konusu kuramlar arasında Rekreasyon (*Rahatlama*) Kuramı: Hollandalı eğitimci Herzinger tarafından öne sürülen bu kurama göre amaç, tüketilen enerjiyi tekrar yerine koymaktır (Pehlivan, 2005: 33). Bu kuram, oyun olgusuna sosyal açıdan bir işlev yüklemektedir. Patrick (1916), kent hayatının ve çalışma yaşamının insana pek çok açıdan gerilim yüklediğini belirtmektedir. Ona göre, insanlar bu gerilimden biraz olsun uzaklaşmak ve rahatlamak için oyunsal nitelikte aktivitelerde bulunurlar (akt. Tekin, 2016: 57).

Çağdaş oyun kuramları arasında yer alan *Psikanalitik* oyun kuramı, Sigmund Freud tarafından ortaya atılmıştır. Bu kurama göre oyunun iki temel özelliği vardır; birincisi, oyunun isteklerin doyurulmasını sağlaması; ikincisi ise, travmatik olaylar üzerinde egemenlik kurmayı kolaylaştırmaktır (Ahioğlu, 1999: 7) Jean Piaget'in başını çektiği *Bilişsel* oyun kuramına göre, oyun düşünme aşamasının bir ürünüdür. Oyun gelişimi ile zihinsel gelişim arasında bir paralellik kuran Piaget, bireyin gelişim sürecinde oyun üç aşamada insan yaşantısının bir parçası olmaktadır: Alıştırıcı oyun (*motor faaliyetlerde*), simgesel oyun (*simgesel ve varsayımsal faaliyetlerde*), kurallı oyun (*zihinsel faaliyetler*) (Şahin, 1993: 5; Pehlivan, 2005: 36; Çoban ve Nacar, 2006: 60). Oyun olgusu üzerine geliştirilen klasik ve çağdaş kuramlar, oyunun sosyal anlamda insan yaşamında hayati bir işlevi olduğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzde oyun olarak görülen pek çok eylemsel etkinlik ve gösterilerin hemen hepsi arkaik törenlere dayanmaktadır. Oyunlar, inanışların değişmesiyle birlikte ciddiliklerini yitirerek bir eğlence aracına dönüşmüşlerdir (Boratav, 1973: 302).

Oyun; antropoloji, fizyoloji, psikoloji, pedagoji ve iletişim bilimleri gibi pek çok bilim dalının ilgi alanına girmektedir. İlgili bilim dalları içinde sürdürülen araştırmalarda oyunun

işlevlerini açıklamaya yönelik çok sayıda girişim bulunmaktadır. Bir kısım araştırmacı oyun güdüsünü, fazla enerjinin boşaltılması ve ya hayata hazırlık biçiminde tanımlamaktadır. Kimileri ise, kişinin kendi üstünlüğünü denemek ve göstermek için toplumun diğer üyeleri ile yarışmak olarak nitelendirmektedir (Oskay, 2010: 146).

Alman oyun yazarı Friedrich Schiller ise oyunun güdüsel bir yeti olarak insanda var olduğunu savunmuştur. Ona göre, “kişide akılla bağlantılı olarak akıl güdüsü, duyu dünyasıyla bağlantılı olarak maddi güdü, oyunla bağlantılı olarak da oyun güdüsü vardır ve oyun güdüsü, insanı hem fiziki açıdan hem de ahlaki açıdan özgürleştiren önemli bir etmendir (Schiller, 1965: 67-68).

Oyunun tarihsel açıdan ilk defa ne zaman keşfedildiği ve ya ilk defa ne zaman oyun oynandığı hakkında kesin bir tarihsel kanıt bulunmamaktadır. Ancak oyun araştırmacıları (Huizinga: 1995; And: 2003), oyunun varlığının insanın tarihi kadar eski olduğunu ve hatta oyunu, kültürü var eden, kültürden eski ve güçlü bir olgu olduğunu kabul etmektedir.

Oyun kuramcılarına göre, oyun güdüsü ile hareket eden insanlar zamanla kültür denilen bir olguyu var etmiştir. Oyun ile kültürü birbiri ile eşdeğer ölçüde gelişim göstermiştir. Oyun kuramcısı Winnicott (1998: 126) oyunu, kültürle eşdeğer tutmuştur. Winnicott, “hayat nedir?” sorusunun cevabı olarak ‘insanı hayata bağlayan erek’ cevabını verir ve ekler: “Bir çocuk ya da yetişkin ancak oynarken ve sadece oynarken bütün kişiliğini kullanabilir; birey de ancak yaratıcı olduğunda kendini keşfedebilecektir” (Winnicott, 1998: 75). İnsanoğlunun kişisel varoluşunu aşip sürekliliği sağlayan etken ise kültürel deneyimlerdir, yani oyundur (Winnicott: 1998: 126).

İbrahim ve Cordes, oyunun kültürel işlevine şu sözlerle dikkati çekmişlerdir:

[o]yun kültürün temelidir. Törenler ve kutlamalar, örf ve adetler modern hayatın süreçlerine yardım eder. Mitoloji, örf ve adetler, modern hayatın büyük içgüdüsel güçleri olarak kanun ve düzen, ticaret ve kazanç, sanat ve ince zanaat, şiir, bilgelik ve bilimin esaslarını oluştururlar. İnsanın gelişimi ve sosyo-kültürel zenginlik, rekreasyon olarak adlandırılan insanın içerisinde bulunduğu bütün bu etkinliklerin yardımıyla oluşur (İbrahim ve Cordes’ten akt. Ardahan, 2018: 72).

Görüldüğü gibi rekreasyon, kültür bağlamında düşünüldüğünde gelişimin temeli ve toplum refahının yükselmesi için önemli bir yoldur. Zorunlu yapılan işlerde kişi gönülsüz olacağından öğrenim ve gelişim evreleri yavaşlayacaktır. Buna karşın yapılan işe değer verildiğinde, yani severek ve isteyerek yapıldığında ise öğrenme süreci hızlanacak, kişi kendini keşfetme hazzına ulaşacak ve böylece ruhsal doyum oluşacaktır. İşte oyun-kültür-boş zaman ilişkisi de burada karşımıza çıkmaktadır.

Huizinga, bu konuda, oyunun toplumsal işlevi üzerine yazdığı denemede (1995) önemli tespitlerde bulunmuştur. O, kültürün, oyun şeklinde doğduğunu ve başlangıçtan itibaren oynanan bir şey olduğunu söylemektedir. Huizinga ayrıca av faaliyetini örnek olarak vermektedir; öyle ki, bu hayati bir faaliyet olmasına rağmen çağ öncesi toplumlarda bir oyun haline dönüşebilmektedir. Toplumsal hayat, oyunlar aracılığı ile temsil edilir ve bireye saygınlık kazandıran doğaüstü biçimler halinde vuku bulur. İnsanlar bu oyunlarda, dış dünyayı yorumlar ve ifade eder. Bu yüzdendir ki oyun kültüre dönüşmez, fakat kültür oyun ortamında gelişir. Ayrıca oyun, toplumların yaşam kalitesini yükseltmeye ne kadar yatkınsa, o ölçüde gerçek bir kültür haline gelmektedir.

Sonuç olarak kültür, oyunla başlar. Bu yüzdendir ki insanoğlunun, yaşamsal doyuma ulaşmasının en önemli yollarından birinin oyun olduğu söylenebilir.

2.3. Dramatik Oyun Kavramı

Bu bölümün alt başlıklarında dramatik oyunun tanımı ile dramatik oyunların ayırt edici özellikleri üzerinde durulmuştur.

2.3.1. Dramatik oyunun tanımı

Dramatik kelimesinin etimolojik kökeni Grek dilinde ‘dramat’ olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavram Yunancaya ‘dramatikos’ olarak geçmiş ve 16. yüzyıl’ın sonlarına doğru Latin uygarlığında ‘dramatic’ olarak karşılık bulmuştur (Oxford, 2020). İngilizceye de ‘dramatic’ olarak geçen kavram “dikkat çekici, etkileyici, abartılı” anlamlarını kazanmış ve bir tiyatro terimi olarak kullanılmıştır (Phillips, 2012: 234). Türk dilinde bu kavram, Fransızca ‘dramatique’ kelimesinden türetilmiş olup “içerisinde çatışma ve gerilim unsurları içeren, insan ilişkileri ile gelişen yapıt, vaka” anlamlarında kullanılmaktadır

(TDK). Bu bakımdan dramatik olan bir olay, içinde mutlaka karşıtlık ve çatışma barındırır ve ortaya çıkaracak olan ürün ya da gösteri bu karşıtlıktan doğar.

Gavin Bolton, dramatik faaliyetin karakteristik özelliğinin; eylem-nesne birliğinin anlamdan ayrı olması olduğunu ifade etmektedir. Ona göre bir çocuk elindeki sopayı defalarca fırlatırsa sadece oyun oynamış olmaktadır fakat bu eylemi gerçekleştirirken elindeki sopanın mızrak, kendisinin de Robin Hood olduğunu imgelerse, bu dramatik eyleme dönüşür. Çünkü eylemi yapan özne bir çocuktur. Burada nesne sopa, eylem ise sopayı fırlatmasıdır; dolayısıyla ki yapılan eylem ve nesne, anlam ile sıkı bir ilişki içindedir. Burada eylemi yapan özne, eylemi yapan öznenin zihninde başka biri olmuştur ve yapılan eylem ile birlikte nesne de farklı anlamlar kazanmıştır; yani eylem farklı bir biçimde anlamlandırılmıştır. Gavin Bolton bu etkinliği kısaca şöyle tanımlamaktadır: "Bulunulan ortamdaki eylem ve nesneleri kullanarak ortamdaki bağımsızlaştırılmış bir anlam yaratmak." (Bolton, 1986: 139, akt. Sağlam, 2006: 90-91).

Bolton'un dramatik etkinlik tanımı, dramatik faaliyetin en karakteristik özelliğidir. Dramatik faaliyet, katılımcının hayal gücünü geliştirir ve bu faaliyetin katılımcıları geniş bakış açısı kazanır. Dramatik faaliyeti, boş zaman dilimi içinde önemli yapan husus işte bu temel kazanımdır. Dramatik oyunlarda agon (*çatışma, rekabet*) unsuru vardır. Eylemin devam edebilmesi için bu çatışma unsurunun da sürekli devam etmesi gerekir (And, 2003: 187).

İnsanın doğumuyla başlayıp ömrünün sonuna kadar var olan bir olgu olan dramatik oyun, bireyin kendini ve çevresini tanımak için önemli bir araçtır. Nitekim Peter Slade (1912-2004)'e göre dramatik oyun; çocuktaki bilişsel (*düşünmek, hatırlamak, yaratmak vb.*) ve ruhsal (*rahatlama, cesaret etme*) kabiliyetleri önemli ölçüde geliştirmektedir (Slade, 1971: 42, akt. Tülin Sağlam: 2003).

Dramatik oyunun kazandırdığı bu nitelikler, yaratıcı drama ile birlikte eğitimde dramanın kazandırdıkları ile de benzerlik göstermektedirler. Burada drama; başkasının kişiliğine bürünüp rol yaparak hayal gücünü ve duygudaşlık yeteneğini kullanmak ve yanılsamalar oluşturmaktır ve doğaçlama çalışmaları da buna dâhildir. Çalışmalardaki amaç yalnızca zamanı özgürce kullanıp hayal gücü aracılığı ile estetik form oluşturup kendini ifade etmektir; böylelikle gösteri endişesi de bulunmamaktadır. Dramatik faaliyetler, deneyimli

liderler yardımıyla gerçekleştirilir. Gösteri çıka da bilir fakat çıkıp çıkmaması önemli değildir; esas olan deneyimi yaşamak ve bunu grup olarak yapmaktır. (Sağlam, 2003. 1-2, akt. Tekerek, 2006: 68).

Batı felsefesinin çağdaş filozofları arasında yer alan Martin Heidegger (2002)'in oyun kavramına yaklaşımına bakıldığında, dramatik karşıtlık içeren iki unsurun bulunduğu görülür. Bunlar yeryüzü ve dünyadır. Dünya aydınlıktır ve kendini göstermek; aydınlığını paylaşarak bütün var olanları aydınlatmak ister. Buna karşın yeryüzü ise gizleyendir; dünyanın açığa çıkmasını engeller. Bu iki zıt kutup sürekli bir savaşım içindedir. Bu mücadele alanı bulunduğumuz dünyadır ve oyun alanı burasıdır. Yeryüzü ve dünyanın çarpışması sonucu hakikat, kendini sanat eserinin içinde gizleyerek açığa çıkar (Dursun, 2014: 61). Heidegger'in bu düşüncesine göre, dünya bir oyun alanı, bir mücadele alanıdır. Oyun, tüm yaşamı kapsayıcı bir dramatik olgudur.

Bu diyalektik yaratıcılık durumunu açıklayan başka bir örnek ise Janusyan yaratıcılık kuramı (*janusian thinking*)'dır. Kuram, iki ya da daha fazla fikrin ya da imgenin, eş zamanlı olarak zihinde belirmesi ve yeni bir düşünce yaratma olanağı olarak tanımlanmaktadır. Kurama Janusian isminin verilmesinin sebebi, iki yüzü de ters tarafa bakan eski Roma tanrısı Janus'tur. Janus, Roma tanrıları listesinde Jüpiter'den de önce gelir ve başlangıçların tanrısı (*the god of beginnings*) olarak bilinir. İngilizcede, yılın ilk ayı olan ocak ayına karşılık gelen *january* kelimesi buradan gelmektedir (Rothenberg, 1971: 197).

Diyalektik (*dramatik*) yaratım sürecini açıklamaya çalışan Janusyan kuramı, her fikrin tersinin de doğru kabul edilebileceğini ve kavramların paradoks yoluyla aydınlatılacağını vurgulamaktadır. Bu yöntem, başta felsefe olmak üzere sanat dalları, dijital teknoloji üretimi ve iktisat alanlarında önemli yenilikler ortaya çıkarmak için kullanılmaktadır. Resim ve söz sanatlarında yararlanılan paradokslar, bu düşünme yönteminin örneklerini oluşturmaktadır (Sak, 2014: 33-34).

Öte yandan dramatik olan, ilk olarak tragedyanın tanımı ve işlevi içinde açıklanmıştır. Tragedya, sözselsel olarak değil, hareket olarak taklit etmektir; burada bir eylem söz konusudur ve seyirciyi tutkularından arındırmak (*katharsis*) amaçlanır ve böylelikle gereksiz hırslarından arınan insan mutlu olur. Burada ritmik ve ezgi içeren bir dil

kullanılır. Taklit unsuru eylem içerdiği için görsel düzen olmazsa olmazdır (Aristoteles, 2016: 15).

Buna ek olarak dramatik oyun, dramanın temel taşıdır (Sergin, 2015: 192) ve drama sıfır ve beş yaş aralığında kendini açığa çıkarmaktadır. Bu yaş aralığındaki çocukların çoğu hareketi, dramatik özellikler taşımaktadır ve dramatik oyun, en geç yedi yaş civarında oluşturulması gerekir. Çocuğun etrafındaki çeşitli nesneleri düzenlemesi, sanatsal yaratıcılığın ilk işaretlerindendir. Slade'e göre drama 'eylem' içerir. Çocuk, bir yaşında artık oyun oynamaya başlar ve bu oyunlar taklit unsurlarını içinde barındırır (Slade, 1971: 22-23, akt. Sağlam, 2003).

Dramatik oyun, tüm niteliklerini boş zaman diliminde kazanır. Dramatik oyun, somutlaştırma-yansıtma-rol yapma gibi vasıfların uyumlu bir şekilde bir arada kullanılmasıyla ortaya çıkan kişisel soyutlama yeteneğini geliştiren bir olgudur. Jennings'in ifadesine göre, *somutlaştırma-yansıtma-rol yapma*, sıfır ve yedi yaş arasındaki çocukların gelişimine hayati katkı sunan bir kavram grubu olarak kabul edilmektedir. Bebekler, çocuklar ve hamile kadınlar üzerinde yapılan derin gözlemlere dayanarak, adı geçen bu kavram grubunun fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal becerilerin gelişimine olumlu ölçüde katkıda bulunduğuna işaret eden Jennings (2011: 17), dramatik oyunun bebek ve çocukların bilişsel, sosyal ve psikolojik gelişimi üzerindeki önemine dikkati çekmektedir. Bach'ın da belirttiği üzere dramatik oyun, sadece çocuklar için değil aynı zamanda duygusal olarak yıpranmış olan yetişkinler için de terapötik özellikler barındırır (Bach, 1950). Dramatik oyunun sağladığı fantezi ve oyun dünyası, alışılmış problem çözme yöntemlerinin yanı sıra, çocuğun kendi problem çözme erdemlerinin gelişmesine de olumlu katkıda bulunur ve bununla beraber bilişsel görev bilinciyle birlikte dil gelişimini de desteklemektedir (Lovinger, 1974).

2.3.2. Dramatik oyunların ayırt edici özellikleri

Dramatik oyunlar, rol yapma oyunları olarak da bilinir. Bu oyunlarda, dünyanın farklı coğrafyalarında oynanan, insanların hayal gücü ürünü olan karakterler canlandırılır. Dramatik oyunlar, diğer bir deyişle rol yapma oyunları, oyun kavramının kültürel temelleri içinden beslenip doğmuştur. Örnek'in tanımladığı üzere kültür:

Bir halkın ya da bir toplumun maddi ve manevi alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümünü, yiyecek, giyecek, barınak gibi temel ihtiyaçların elde edilmesi için her türlü araç, gereç ve uygulanan teknikleri, fikirleri, bilgileri, inançları geleneksel, dinsel, toplumsal kurumları ve politik düzeni, düşünce, duyuş, tutum, davranış biçimlerini kapsayan yaşama tarzıdır (Örnek, 1970: 216).

Oyun kavramı psikolojik ve fizyolojik açıdan tanımlar kazanmış ve kazandığı bu yeni tanımlar ile birlikte dramatik oyunların terapi (*sağaltım*) niteliği ön plana çıkmıştır. Dramatik oyunlar, benlik duyusunu diğer sanatsal rekreasyon türlerine göre daha hızlı uyarmaktadır ve ben duyusunun gelişmesine büyük katkısı mevcuttur. Çünkü terapi (*sağaltım*) niteliği daha kuvvetlidir. Uğurlu (1996: 11), bu oyunların içeriğindeki terapötik (*tedavi edici*) faydaları şöyle kümelemektedir:

- ✓ *Doğuştan getirdiği taklit eğilimine boyun eğiş ya da taklit içgüdüsünün doyumu,*
- ✓ *Genç yaratığın yaşamda üstleneceği ciddi göreve hazırlık süreci,*
- ✓ *Belirli bir yeteneği sınamak için duyulan doğal itkidenden ya da yarışma isteğinden kaynaklanan egemenlik kurma isteği,*
- ✓ *Zararlı eğilimlerden ve dürtülerden masum bir şekilde kurtulma, boşalım,*
- ✓ *Sıkıntılardan sonra, rahatlamak için bir gereksinim,*
- ✓ *Aşırı yaşam enerjisinin boşalım,*
- ✓ *Tek yönlü eylem ile harcanan enerjinin yeniden toplanması için gereksinim,*
- ✓ *Gerçek hayatta gerçekleştirilmesi olanaksız arzuların kurmaca yoluyla tatmini ve böylece kişisel değer güdüsünü-ben duygusunu koruma.*

Oyun kavramı insan yaşamının her alanına nüfuz etmiştir. Hiçbir oyunsal faaliyet bütünüyle psikolojik, fizyolojik, biyolojik veya sosyal işlevle dolu değildir. Oyunun ihmal edilen, gözden kaçan çok önemli bir işlevi vardır. Huizinga bu konuyu şöyle açıklar:

Neden bir bebek oynarken keyifle haykırır? Bir kumarbaz kendisini niçin tutkusunda kaybeder? Büyük bir kalabalık nasıl olur da futbol maçının coşkusu içinde çılgına döner? Hayvan düzeyindeki en basit şekillerinde bile oyun, yalnızca fizyolojik bir olgu ve ya psikolojik bir refleks değildir. Bütünüyle fiziksel ya da biyolojik etkinliğin sınırlarının dışına çıkmaktadır. Önemli bir işlevi vardır. Oyunda yaşamın zorunlu

gereksinimlerini aşan ve davranışa anlam kazandıran bir kendini kaptırmışlık vardır (Huizinga'dan akt. Uğurlu, 1996: 12).

Dramatik oyunlar yazılı ve sözlü olmak üzere ikiye ayrılır. Yazılı oyunları, Antik Yunan uygarlığındaki tragedyaya geleneğinden modern zamanlara kadar kaleme alınmış olan tiyatro metinlerini içerir. Bu metinler, Aristoteles'in *Poetika* adlı eserinde kuramlaştırılan dram sanatı ilkelerine göre yazılmıştır. Dramatik oyunların yazılı olmayan türevleri ise çocukların kendi aralarında oynadığı taklit unsuru olan canlı performansla dayalı oyunlardan başlayarak, içeriğinde doğaçlama, rol oynama, dramatizasyon ve bunun gibi tekniklerin yer aldığı, söze, harekete ve taklide dayalı her tür insan eylemlerini içeren oyunlardır (Tekerek, 2006).

Tamamıyla dramatik oyun üzerine kurulu tek bir sanat formu vardır ve o da 'dram sanatı'dır. Erkek'in belirttiği üzere, başka sanatlarda olmayıp da bir tek dram sanatında olan üç temel özellik vardır; bunlar; "şu anda ve şimdi" olma özelliği, 'buradalık' özelliği ve 'sen-ben ilişkisi' dir (Erkek, 2001: 2-9). Bu özellikler, dramatik oyun içinde aktör olarak var olan katılımcılara, zaman-mekân ve kişiler arası ilişkileri üç boyutlu olarak kurma becerisi ve ele alınan hikâyeden yola çıkarak sonuçlara varma alışkanlığı kazandırır. Sonuç olarak dramatik oyunlarda konu edinilen kişiler hangi koşullarda olursa olsun, seyirci ve ya okuyucu bu oyunları algılamak hep 'şu anda' yaşıyorlarmış gibi algılamaktadır. Erkek'in ifadesiyle;

Herhangi bir dramatik yapıt için seçilen eylemler ve olaylar, ister yüz yıl önce ister bin yıl önce ya da bin yıl sonra geçsin, onları yine "şu anda" oluyormuş gibi seyrederek, nasıl sonuçlanacaklarını merak ederiz. Örneğin herhangi bir oyuna ya da filme konu olarak seçilen bir tarihsel olaydaki kişinin idam edildiğini tarihsel bir bilgi olarak biliyor olsak bile, yine de, o kişinin hayatını ve akıbetini merakla izleriz. Dramatik bir yapıtın konu ettiği kişiler ve olaylar, gerçekte "o anda oluyor" değildir. Ama söz konusu sanat, bu biçimlemesiyle, o yanılsamayı yaratmaktadır (Erkek, 2001: 4-5).

Bu özelliğinden dolayı dramatik oyunlar her çağda güncelliğini korumaktadır. Ayrıca dramatik oyunlarda konu edinilen olaylar, mekân olarak nerede geçiyorsa geçsin, biz oyunu sanki 'burada' geçiyormuş gibi algılarız. Diğer bir deyişle, kendimizi, olayların olup bittiği yerde hissederiz. Dramatik oyunların yarattığı yanılsama hissi, bizi o oyun için

belirlenen mekânın içine sokar. Alman tiyatro insanı Bertolt Brecht, tiyatro sanatı dâhilinde üretilen dramatik oyunların ‘şimdi’ ve ‘burada’ olma özelliğine vurgu yaparken, bu durumu işaret etmektedir (Brecht, 1993: 74). Benzer biçimde Polonyalı tiyatro insanı Jerzy Grotowski (1933-1999)’de, dramatik oyunların ‘şimdi’ oynanıyor hissi yaratmasının yanı sıra, ‘burada’ oynanıyor hissi yaratmasına dikkat çekerek bu durumun, tiyatronun ve dolayısıyla dramatik oyunların kendine has bir özelliği olduğunu ifade eder (Pavis, 1997: 154).

Fehmi Efe, Bertold Brecht’in tiyatro kuramını açıkladığı *Dram Sanatı* adlı eserinde, tiyatro sanatının mekânsallık özelliğinin bulunduğunu belirtmektedir (Efe, 1993: 22). Dolayısıyla tiyatro sanatının bir parçası olan dramatik oyunlar da, mekânsallık hissi kazandırır. Dramatik oyunların katılımcısı, oynadığı oyun vasıtasıyla, zaman-mekân bütünlüğü kurarak oynadığı oyundan dersler çıkarır.

Dramatik oyunlarda kişiler arası ilişkilerde birinci ve ikinci tekil şahıs ilişkisi bulunur. Dramatik oyunlarda, oyun kişileri, diyalog yapısı ile konuşur ve her diyalog akışında bir ‘sen-ben’ ilişkisi mevcuttur. Oyun kişisi bir ‘konuşan-ben’ olur, bir de ‘dinleyen-ben’ olur (Elam, 1991: 139). Dramatik oyunlar, katılımcısına bir özgüven kazanım sağlayarak bireyin toplumsal yaşantısının sağlıklı biçimde sürdürmesi açısından ayırt edici bir özelliğe sahiptir.

Şunu da unutmamak gerekir ki boş zaman, yalnızca kişinin iş hayatında yaşadığı stresi ve kötü etkileri biraz olsun azaltmak, bununla birlikte kendini keşfedeceği yeni bilgiler öğrenmek için önemli bir zaman dilimidir. Bu zaman diliminde yapılan faaliyetler kişiyi yeniler, tazeler ve restore eder. Kişi şehir hayatının ve iş yaşamının zorluklarıyla beraber yeniden stres altına girer ve yeniden boş zamana ihtiyaç duyar. Bu durum bir süreklilik içerir; dolayısıyla mutluluk bir sonuç değil, süreçtir. İşte bu kargaşa ortamında kendi benliğini tanıyan insan, gerçek ve kalıcı mutluluğa giden yola adım atacaktır. Bunun en iyi araçlarından biri ise dramatik oyundur. Çalışmamızın ana düşüncesi işte bu önermedir.

2.4. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Önemi

Bu tez çalışması, sanatsal rekreasyon aktiviteleri içerisinde önemli bir yeri olan dramatik oyunların incelenmesi ve bu aktiviteleri içeren ders önerisi geliştirmeyi amaç

edinmektedir. Bu tez çalışması, rekreasyon biliminin bir alt türü olarak sanatsal rekreasyonu ve bu rekreasyon türü içerisinde önemli bir yeri olan dramatik oyunları kapsamaktadır.

Dramatik aktiviteler, bireye özgürlük alanı açarak ve aynı zamanda yaşayarak birden fazla yaşantıyı tecrübe etmesini sağlamaktadır. Çatışma içeren aktivitelerde kişi kendi duygu ve düşüncelerini oyun aracılığı ile açığa çıkarır; bu vesileyle karakter gelişimine olumlu katkı sağlanır ve insan kendine yetebilen, kimseye bağımlı olmayan biri olur (Dege, 2008: 58).

Dramatik aktivite esnasında bireyin zihinsel ve bilişsel kapasitesinde gelişme meydana gelir. Yıllardır tartışılan günümüz ezberci eğitim sisteminin verdiği hasar dramatik oyunlar sayesinde ortadan kaldırılabilir. İnsanın bizzat kendi yaptığı ve kendi keşfederek öğrendiği bilgiler, kalıcı hafızaya yazılır. Bu süreç içerisinde zihnin birden fazla alanını kullanan birinin çok yönlü düşünme yeteneği de aynı oranda gelişir (Dege, 2008: 61).

Dramatik aktivite hayata geçirilirken nesneler ve eylemler sembolleşir ve soyut bir anlam kazanır; bu süreç içerisinde algılama biçimi ve bununla beraber davranışlarımız da değişir. Anlam, somut olandan sembolik olana geçerken, deneyimlerin niteliği artık yüzeysel değildir, yani ilk algılanan şekliyle kalmayacaktır (Sağlam, 2006: 92).

Bu nedenle tezin yazılma amacı, daha önce yapılmış olan literatür taramasında saptanan bir yokluğa cevap verecektir. Türkiye’de rekreasyon disiplinine yönelik dört yıllık eğitim verilen üniversitelerin ders müfredatları incelendiğinde, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde daha çok ‘spor’, ‘çevre’ ve ‘turizm’ bağlamına giren derslerin okutulduğu görülmüştür. Bu nedenle çalışma, inceleme konusu itibariyle, rekreasyon disipliniyle ilgili herhangi bir lisansüstü çalışmaya rastlanmaması dolayısıyla ortaya çıkan bir eksikliğe cevap verecektir.

2.5. Araştırmanın Problemi

Bu tez çalışmasının ana problemini; “Sanatsal rekreasyon alanında dramatik oyunların önemi nedir ve dört yıllık rekreasyon/rekreasyon yönetimi programı olan üniversitelerin ders müfredatları için dramatik oyun içerikli ders önerileri geliştirilebilir mi? O halde bu derslerin içerikleri nasıl olabilir?” sorusu oluşturmaktadır.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma,

- ✓ ÖSYM Kontenjanları kılavuzunda 2020-2021 eğitim-öğretim yılında öğrenci alımı yapan lisans programları arasında yer alan, Bologna akreditasyon altyapılarını tamamlamış, öğretim programlarını internet erişimine açmış olan Türkiye'deki üniversiteler içindeki rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümleri bulunan üniversiteler ile,
- ✓ 2020-2021 eğitim öğretim yılı ve öncesindeki eğitim-öğretim yıllarında, öğretim elemanı ve/veya öğretim üyesi olarak alanında en az 5 yıl ve üzeri deneyime sahip rekreasyon ve/veya rekreasyon yönetimi bölümlerinde yer alan akademisyenler ile,
- ✓ Doküman inceleme ve görüşme tekniğinden elde edilen verilerin içerik analiziyle sınırlandırılmıştır.

2.7. Sayıtlar

Bu tez çalışmasının araştırma bölümünün hayata geçirilmesinde görüşleri alınan alan uzmanlarının, kendilerine yöneltilen soruları bilimsel duyarlılık ile yanıtladıkları varsayılmıştır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

İçerik analizi doğrultusunda kurulan bu araştırma, Spor Bilimleri Fakülteleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları, Turizm Fakülteleri, Turizm işletmeciliği yüksekokulları ve Uygulamalı Bilimler Yüksek Okullarında bulunan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerine, sanatsal rekreasyon kapsamında değerlendirilen dramatik oyun içerikli ders önerisi geliştirilmesi amacıyla, tarama modelinde tematik analiz yönteminden yararlanılarak betimsel ders içeriği geliştirmeye yönelik kuramsal bir çalışmadır. Nitel araştırmalara ilişkin tarama modellerini Niyazi Karasar (2002: 77) şu açıklamalarla ifade etmiştir:

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Tarama modelleri, bir araştırmada tek başına uygulanmakla birlikte, taramanın yer almadığı bir araştırma modelinin tek başına var olması düşünülemez.

Tematik analizi ise Yıldırım ve Şimşek (2011), “içerik analizinde elde edilen kavramların, birbirleriyle bir tema altında sınıflandırılması” olarak tanımlamışlardır. İçerik analizi sonunda kavramların ilişkisi ortaya çıkarılır ve bu kavramlar bir üst tema altında yorumlanır. Kategori olarak da adlandırılan tema, içerik analizi yoluyla elde edilen verilerden daha soyut ve nesneldir.

Araştırmada, sanatsal rekreasyon dersleri ve içeriklerinin ana amacı saptanarak, içerik analizi için katılımcılar seçilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerle doküman analizi sonucunda; Spor Bilimleri Fakülteleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları, Turizm Fakülteleri, Turizm İşletmeciliği Yüksekokulları ve Uygulamalı Bilimler Yüksek Okullarında bulunan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinin lisans öğretim programlarına, sanatsal rekreasyon bağlamına giren dramatik içerikli oyunların yer aldığı teorik ve uygulamalı model ders içerikleri oluşturulmuştur.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde yer alan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Çalışma grubunu, alanında 5 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olan öğretim elemanları oluşturmuştur. Katılımcılar Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi'nde görev yapmaktadırlar. Katılımcı olan öğretim elemanlarına “K1, K2, K3,... K6” vb. numaralar verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu bölümün alt başlıklarında, tezin araştırma bölümünde başvuru alan veri toplama araçları ve bu araçların nasıl kullandığına yönelik bilgiler verilmiştir.

3.3.1. Doküman İnceleme Tekniği

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında veri içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Nitel araştırmalarda gözlem ve görüşme gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında verinin çeşitlendirilmesi (*data triangulation*) amacına hizmet edecek ve araştırmanın geçerliğini önemli ölçüde arttıracaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187, 188).

3.3.2. Görüşme Tekniği

Bu çalışmada, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan yöntemlerden biri olan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır Patton'a göre görüşme beceri, duyarlık, yoğunlaşma, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsamı açısından hem sanat, hem de bilimdir (Patton, 1987: 108). Stewart ve Cash (1985) ise görüşmeyi, “*önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci*” olarak tanımlamışlardır.

Bu araştırmada da, görüşme türlerinden biri olan, standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tekniğinden istifade edilmiştir. Bu teknik, titizlikle yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş

sorulardan oluşur ve her görüşülen kişiye, bu sorular aynı sırayla sorulur (Patton, 1987: 112).

Görüşmelerin, yüz yüze görüşme biçiminde uygulanması planlanmakta idi. Ancak Covid-19 pandemisi nedeniyle 13 Mart 2020 tarihinden bu yana küresel ölçekte başlayan koruma tedbirleri ve salgınla mücadele uygulamaları nedeniyle çalışmalar evden sürdürülmüştür. Hazırlanan görüşme soruları, katılımcılara zoom vb. gibi platformlar üzerinden sorulmuş ve görüntü ve ses kaydı alınmıştır. Kayıtlar titizlikle yazıya geçirilmiş ve ifadeler bire bir korunmuştur. Altı adet görüşme formundan A4 ebadında toplam otuz sayfalık ham veri elde edilmiştir.

3.3.3. Geçerlik

Geçerlik, nitel araştırmalarda önemli ölçütlerin başında gelmektedir. Nitel araştırmada geçerlik konusunu Yıldırım ve Şimşek; *“eğer bir araştırmada toplanan bilgiler geçerli ise aynı türden başka bir araştırmada aynı olmasa bile benzer bilgileri elde etme olasılığı yüksektir. Bu nedenle nitel araştırmada geçerlik konusu güvenilirlik konusuna göre daha öncelikli hale gelmektedir”* (Kirk ve Miller 1986’dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011: 290) şeklinde ifade etmektedir. Bir araştırmacının, nitel araştırmalar neticesinde elde ettiği verileri ayrıntılı olarak sunması ve buradan yola çıkarak ulaştığı sonuçlara nasıl vardığını açıklaması, nitel bir araştırmada geçerliğin, önemli ölçütler arasında yer aldığını göstermektedir.

İç Geçerlik

Bu tez çalışmasının iç geçerliği, yapılan araştırmaya yönelik toplanan verilerin kendi içinde tutarlı ve kavramsal çerçeveye uyumlu olmasıyla yerine getirilmiştir. Katılımcılara yöneltilen görüşme sorularının hazırlanmasından sonra, soruların bilimsel niteliğini test etmek amacıyla, alanında uzman üç adet öğretim elemanına/öğretim üyesine görüşme soruları iletilmiş, ilgili öğretim elemanları/öğretim üyeleri, sorulara yönelik incelemelerini içeren görüşme formlarını araştırmacının yürütücüsüne iletmış; sorulara nihai şekilleri bu görüşmeler neticesinde verilmiştir.

Görüşme tekniği ile elde edilen veriler, bulgular ve yorum kısmında analiz edilmiş; ardından tezin amacına yönelik sonuçlar da sonuç ve öneriler bölümünde ele alınmıştır. Elde edilen verilerin analizi dört öğretim üyesi tarafından da yapılarak sonuçların birbiriyle tutarlı olduğu tespit edilmiş ve çalışmanın iç geçerliği sağlanmıştır.

Dış Geçerlik

Katılımcılardan elde edilen veriler, bire bir yazılı ortama aktarılmış ve yorum katmadan okuyucuya kendi sonuçlarına ulaşabilme fırsatı sunulacak şekilde tezde yer verilerek araştırmanın dış geçerliği sağlanmıştır.

3.3.4. Güvenirlik

Nitel araştırmalarda güvenirlilik, araştırma sonuçlarının inandırıcı olması açısından önemlidir. Yıldırım ve Şimşek nitel araştırmalarda güvenirliliğe yönelik “*güvenirlilik, kısaca araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir*” (LeCompte ve Goetz, 1982’den aktaran, Özkeleş, 2014: 289) biçiminde bir açıklama getirmişlerdir.

İç Güvenirlilik

İç güvenirlilik, elde edilen verilerin betimsel bir yaklaşımla, doğrudan okuyucuya sunulmasıyla ilgilidir. Yani araştırmacı;

Görüşme, gözlem ve dokümanlar yoluyla elde ettiği verileri herhangi bir yorum katmadan okuyucuya sunmalı ve yorumunu daha sonraya bırakmalıdır. Doğrudan alıntılarla zenginleştirilebilecek bu tür betimlemeler, araştırmacının daha sonra yapacağı yorumlara ve açıklamalara temel olacaktır (LeCompte ve Goetz'e 1982'den akt. Özkeleş, 2014: 94).

Araştırmada, katılımcılardan elde edilen veriler yorumlanmadan olduğu şekliyle yazılı ortama aktarılmış ve katılımcıların görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilerek çalışmada iç güvenirlilik sağlanmıştır.

Dış Güvenirlik

Araştırmada; veri toplama ve analiz yöntemleri, elde edilen bulguların yorumlanması ve araştırmanın sonuçlarına nasıl ulaşıldığı ile ilgili bilgiler ayrıntılı bir şekilde açıklanmış ve katılımcıların farklı görüşlerine de yer verilerek dış güvenirlilik sağlanmıştır.

Analizlerin güvenirliliği için ise video konferans ile görüşme sorularını cevaplayan katılımcıların ifadeleri yazıya geçirildikten sonra metinler elektronik posta yoluyla katılımcılara tekrar gönderilmiş, elde edilen verilerin güvenirliliğini saptamak üzere, veri kaynaklarındaki ifadelerin yazıya doğru biçimde geçirilip geçirilmediği kendilerine sorularak ham veriler teyit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Görüşme verilerinin analizinde Wolcott'un üçüncü yaklaşımı doğrultusunda konuya ilişkin bilgiler kaynak ve araştırmalardan doküman inceleme yöntemiyle tespit edilmiştir. Buna göre çalışmada, sanatsal rekreasyon ve dramatik oyunlar alanında yazılmış her türlü yazılı ve görsel/dijital materyalin yanı sıra; kavramsal (kuramsal) bilgileri içeren kaynaklar ve konuyla ilgili araştırma raporlarını (tezler, makaleler, vb.) kapsayan materyaller toplanarak bir kütüphane oluşturulmuştur. Buna göre, araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'deki devlet üniversitelerinin rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde görev yapmakta olan, alanında en az 5 yıl deneyime sahip, bu tezin araştırmasına katkı sunmayı kabul eden 6 akademisyenden oluşmaktadır.

Verilerin analizi sürecinde, Türkiye'deki devlet üniversitelerinin rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerindeki sanatsal rekreasyon alanına giren rekreatif ders etkinliklerine yönelik öğretim programlarının incelenmesinden toplanan veriler doküman analizi ile oluşturulmuştur. Altı kişiden oluşan katılımcılardan elde edilen görüşme verileri ise tematik kodlama ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Buna göre araştırma yöntemimiz, nitel araştırma bağlamına giren betimsel bir araştırmadır. Sonuç olarak;

- ✓ Türkiye'deki devlet üniversitelerinde sanatsal rekreasyon alanına yönelik ders etkinliklerinin tespitinde doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.

- ✓ Sanatsal rekreasyon faaliyetleri ışığında dramatik oyunlara yönelik uzmanlardan elde edilen veriler görüşme tekniği ile elde edilmiş ve bu veriler, tematik kodlama tekniğinden yararlanılarak içerik analizi ile çözümlenmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Türkiye’deki Rekreasyon ve Rekreasyon Yönetimi Bölümü Olan Aktif Lisans Öğretim Programlarının İncelenmesinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, Türkiye’de rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümü olan üniversitelerin lisans öğretim programlarında yer alan dersler ve içerikleri incelenmiştir. İlk aşamada Türkiye’de rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümü bulunan üniversitelerin ders müfredatlarındaki sanatsal derslerin genel analiz ve değerlendirilmesi yapılmış, ikinci aşamada ise Akademik Performans-URAP (*Informatic Institute, 2020*)’tan alınan verilere göre aralarından en başarılı olan üç üniversitenin dört yıllık ders müfredatlarındaki sanatsal dersler ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Çizelge 4.1. 2020 ÖSYM yüksek öğretim kontenjanları ve kılavuzuna göre, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümleri bulunan ve aktif olarak öğrenci alımı yapan üniversiteler

Üniversite	Fakülte/Yüksekokul	Bölüm
Afyon Kocatepe Üni.	SBF	Rekreasyon
Akdeniz Üni.	SBF	Rekreasyon
Alanya Alaaddin Keykubat Üni.	SBF	Rekreasyon
Ankara Hacı Bayram Veli Üni.	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Atatürk Üni.	SBF	Rekreasyon
Aydın Adnan Menderes Üni.	SBF	Rekreasyon
Balıkesir Üni.	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Bartın Üni.	SBF	Rekreasyon
Bingöl Üni.	SBF	Rekreasyon
Çanakkale Onsekiz Mart Üni.	SBF	Rekreasyon
Doğu Akdeniz Üni.	Turizm ve otelcilik Yüksekokulu	Rekreasyon
Erciyes Üni.	SBF	Rekreasyon
Eskişehir Teknik Üni.	SBF	Rekreasyon
Fırat Üni.	SBF	Rekreasyon
Gazi Üni.	SBF	Rekreasyon
Giresun Üni.	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Hacettepe Üni.	SBF	Rekreasyon
Haliç Üni.	BESYO	Rekreasyon
Harran Üni.	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Rekreasyon Yönetimi
Hatay Mustafa Kemal Üni.	BESYO	Rekreasyon
Hitit Üni.	SBF	Rekreasyon
İstanbul Aydın Üni.	SBF	Rekreasyon
İstanbul Ayvansaray Üni.	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Rekreasyon
İstanbul Gelişim Üni.	BESYO	Rekreasyon
İstanbul Rumeli Üni.	SBF	Rekreasyon
Karamanoğlu Mehmetbey Üni.	Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Rekreasyon Yönetimi

Çizelge 4.1. (devam) 2020 ÖSYM yüksek öğretim kontenjanları ve kılavuzuna göre, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümleri bulunan ve aktif olarak öğrenci alımı yapan üniversiteler

Üniversite	Fakülte/Yüksekokul	Bölüm
Kıbrıs Sağlık ve Toplum Bilimleri Üni.	BESYO	Rekreasyon
Kırıkkale Üni.	SBF	Rekreasyon
Kırklareli Üni.	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Kocaeli Üni.	SBF	Rekreasyon
Kütahya Dumlupınar Üni.	SBF	Rekreasyon
Lokman Hekim Üni.	SBF	Rekreasyon
Manisa Celal Bayar Üni.	SBF	Rekreasyon
Mersin Üni.	SBF	Rekreasyon
Muğla Sıtkı Koçman Üni.	SBF	Rekreasyon
Munzur Üni.	SBF	Rekreasyon
Necmettin Erbakan Üni.	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Niğantaşı Üni.	SBF	Rekreasyon
On Dokuz Mayıs Üni.	SBF	Rekreasyon
Pamukkale Üni.	SBF	Rekreasyon
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üni.	SBF	Rekreasyon
	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Selçuk Üni.	SBF	Rekreasyon
Siirt Üni.	Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu	Rekreasyon Yönetimi
Sinop Üni.	Turizm İşletmeciliği ve otelcilik Yüksekokulu	Rekreasyon Yönetimi
Trabzon Üni.	SBF	Rekreasyon
Trakya Üni.	SBF	Rekreasyon
Uluslararası Kıbrıs Üni.	BESYO	Rekreasyon
Van Yüzüncü Yıl Üni.	Turizm Fakültesi	Rekreasyon Yönetimi
Yakın Doğu Üni.	SBF	Rekreasyon
Yalova Üni.	SBF	Rekreasyon

Çizelge 4.1.'de bulunan, 2020-2021 eğitim öğretim yılında, rekreasyon ve rekreasyon bölümü olup öğrenci alımı yapan 50 üniversite mevcuttur. Bu üniversiteler arasında ders müfredatlarını internet erişimine açan 45 üniversite bulunmaktadır. Elli üniversite arasından otuz ikisi fakülte bünyesinde bulunan rekreasyon bölümü, beşi yüksekokul bünyesinde bulunan rekreasyon bölümü, yedisi turizm fakültesi bünyesinde bulunan rekreasyon yönetimi bölümü, dördü turizm ve otel işletmeciliği yüksek okulu bünyesinde bulunan rekreasyon yönetimi bölümü, ikisi uygulamalı bilimler yüksek okulu ve son olarak da dört üniversite Turizm ve otel işletmeciliği yüksekokulları bünyesinde yer almaktadır.

Çizelge 4.2. Rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde zorunlu/seçmeli olarak okutulan sanatsal derslerin yer aldığı üniversite sayısı

Ders başlığı	Zorunlu üniversite sayısı	Seçmeli üniversite sayısı
Drama	12	16
Tiyatro çalışmaları	9	16
Sahne sanatları	1	4
Ritim eğitimi	22	4
Dans	11	20
Müzik	4	11
Enstrüman eğitimi	1	3
Resim	0	7
Fotoğrafçılık	0	16
Sanat tarihi	0	2
Koreografi	1	3
Güzel sanatlar	1	1
Ahşap boyama	0	1
Senaryo ve skeç yazma	0	2
Takı tasarımı	0	1
Artistik jimnastik	0	6
Doğaçlama	0	1
Ses ve ışık tasarımı	0	1
El sanatları	0	4
Temel sanat ve estetik bilgisi	2	2
Kültürel ve sanatsal faaliyetler	0	1
Edebiyat ve sinema ekseninde Türkiye tarihi	0	1

Çizelge 4.2.'de, Türkiye'de rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde okutulan sanatsal dersler görülmektedir. Buna göre, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde okutulan 22 sanatsal ders bulunmaktadır. Bu dersler arasında, ritim eğitimi dersi dışındaki derslerin hepsinin ağırlıklı olarak seçmeli okutulduğu görülmektedir.

Öte yandan, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi müfredatlarında en fazla yer alan ilk 5 ders sırasıyla,

- ✓ Dans
- ✓ Drama
- ✓ Ritim eğitimi
- ✓ Tiyatro
- ✓ fotoğrafçılık

Adları altında okutulan dersleridir. Mevcut dersler, içerikleri aynı olmakla birlikte, farklı okullarda farklı isimler altında okutulmaktadır. Bu dersler arasında drama,

- ✓ Yaratıcı drama
- ✓ Drama ve eğitsel oyunlar
- ✓ Yaratıcı drama ve doğaçlama
- ✓ Drama ve animasyon
- ✓ Animasyon ve drama
- ✓ Drama eğitimi
- ✓ Drama ve halk oyunları
- ✓ Tiyatro ve drama uygulamaları
- ✓ Tiyatro ve drama
- ✓ Beden dili ve drama
- ✓ Rekreasyonel drama

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Tiyatro çalışmaları,

- ✓ Sahne teknikleri ve tiyatro
- ✓ Tiyatro ve drama uygulamaları
- ✓ Tiyatro ve sahne teknikleri
- ✓ Rekreasyonda tiyatral etkinlikler
- ✓ Tiyatro ve drama
- ✓ Tiyatro eğitimi
- ✓ Sahne sanatları ve tiyatro
- ✓ Mimik ve rol

- ✓ Tiyatro kuramı
- ✓ Oyunculuk
- ✓ Kukla eğitimi

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Sahne sanatları,

- ✓ Rekreasyonda sahne sanatları
- ✓ Sahne sanatları ve tiyatro
- ✓ Sahne oyunları ve sergileme sanatı

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Ritim eğitimi,

- ✓ Ritim eğitimi ve dans
- ✓ Ritim eğitimi ve müzik
- ✓ Rekreasyonel ritim ve dans
- ✓ Ritim ve dans eğitimi
- ✓ Ritim ve hareket eğitimi

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Müzik,

- ✓ Müzik kültürü
- ✓ Müzik tarihi
- ✓ Temel müzik eğitimi
- ✓ Sahne müzikleri ve koreografi
- ✓ Caz müziği
- ✓ Türk müziği korosu
- ✓ Halk müziği korosu
- ✓ Genel müzik bilgisi
- ✓ Oyun, müzik ve dans
- ✓ Dünya dansları ve müzikleri

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Enstrüman eğitimi,

- ✓ Klasik gitar
- ✓ Bağlama

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Resim,

- ✓ Baskı resim
- ✓ Moda resmi
- ✓ Resim teknikleri
- ✓ Plastik sanatlar ve resim

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Dans dersleri, müfredatlarda çeşitlilik göstermekte olup, tüm dans dersleri aşağıdaki gibidir,

- ✓ Temel dans eğitimi
- ✓ Halk dansları
- ✓ Salon dansları
- ✓ Klasik danslar
- ✓ Türk halk oyunları
- ✓ Halk oyunları
- ✓ Sosyal danslar
- ✓ Geleneksel danslar
- ✓ Türk halk oyunları ve danslar
- ✓ Rekreasyonel ortamda dans oryantasyonu
- ✓ Dans sporları
- ✓ Modern danslar
- ✓ Modern dans ve koreografi
- ✓ Latin dansları
- ✓ Dünya dansları ve müzikleri

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Fotoğrafçılık dersi,

- ✓ Doğa ve fotoğrafçılık
- ✓ Temel fotoğrafçılık
- ✓ Doğa fotoğrafçılığı
- ✓ Sahne fotoğrafçılığı
- ✓ Doğa ve spor fotoğrafçılığı

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Koreografi dersi,

- ✓ Sahne müzikleri ve koreografi
- ✓ Sahne düzeni ve koreografi
- ✓ Sahne düzenlemesi ve koreografi

Adları ile müfredatlarda görülmektedir. Senaryo ve skeç yazma dersi, farklı olarak yalnızca,

- ✓ Senaryo ve metin yazma

Adı ile müfredatlarda görülmektedir. Artistik jimnastik dersi, farklı olarak yalnızca,

- ✓ Artistik jimnastikte teori ve uygulama

Adı ile müfredatlarda görülmektedir. El sanatları ise,

- ✓ Ebru
- ✓ Seramik
- ✓ Hat
- ✓ Çini
- ✓ Çini tasarımı

Çizelge 4.3. Türkiye’de rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversite

Türkiye sıralaması	Üniversite adı	Bölüm adı
1	Hacettepe Üniversitesi	Rekreasyon
2	Gazi Üniversitesi	Rekreasyon
3	Erciyes Üniversitesi	Rekreasyon

Çizelge 4.3.’de, Üniversiteler Akademik Performans-URAP (*Informatic Institute*, 2020)’tan, 2020 dönemine ait; Türkiye’nin, rekreasyon bölümü olan ve en iyi eğitim veren üç üniversitesi bulunmaktadır. Sıralamaya bakıldığında 1. sırada Hacettepe Üniversitesi, 2. sırada Gazi Üniversitesi ve 3. sırada ise Erciyes Üniversitesi yer almaktadır.

Çizelge 4.4. Türkiye’de rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversitede yer alan zorunlu ve seçmeli sanatsal dersler

Dersin adı	Hacettepe Üniversitesi		Gazi Üniversitesi		Erciyes Üniversitesi	
	Z	S	Z	S	Z	S
Drama ve animasyon		✓		✓	✓	
Tiyatro uygulamaları				✓	✓	
Geleneksel danslar				✓		
Halk oyunları		✓		✓		✓
Temel müzik eğitimi				✓	✓	
Ritim eğitimi ve dans	✓		✓			
Doğa fotoğrafçılığı				✓		
Modern danslar				✓		

Z: Zorunlu

S: Seçmeli

Çizelge 4.4.’de Üniversiteler Akademik Performans-URAP (*Informatic Institute*, 2020)’tan, 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Türkiye’de rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversitenin lisans öğretim programlarında bulunan zorunlu ve seçmeli dersler verilmiştir.

Buna göre, Türkiye’de rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversitede, sanatsal içerikli 8 dersin bulunduğu görülmüştür. Tiyatro uygulamaları, Gazi Üniversitesi’nde tiyatro ve sahne teknikleri adıyla, Erciyes Üniversitesi’nde ise mimik ve rol adıyla ve okutulurken; halk oyunları dersi, Hacettepe Üniversitesi’nde halk dansları adı altında okutulmaktadır. Bunun dışındaki derslerin isimleri değişiklik göstermemektedir.

Çizelge 4.4.’de yer alan derslerden yalnızca ‘drama ve animasyon’ ile ‘halk oyunları’ dersleri üç üniversitede ortaktır; fakat bu derslerden ‘drama ve animasyon’ yalnızca Erciyes Üniversitesi’nde zorunlu olarak mevcuttur. Dolayısıyla 2019-2020 eğitim öğretim yılında, *Türkiye’de rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversitede, zorunlu olarak okutulan ortak sanatsal bir ders bulunmamaktadır.*

Öte yandan, Türkiye’de, rekreasyon bölümü olan en başarılı üç üniversitenin müfredatlarında, çalışmanın kapsamı içine giren yalnızca iki ders bulunmaktadır; bunlar ‘drama ve animasyon’ ve ‘tiyatro uygulamaları’ dersleridir. Bu derslerden ilki olan drama ve animasyon dersinin içeriğine bakıldığında, genel olarak drama ve temel kavramlar, yaratıcılık, dramatik oyun ve uygulamaları, doğaçlama uygulamaları, mimik çalışma, animasyon uygulaması ve sahne çalışması gibi konular işlenmektedir. ‘Mimik ve rol’ dersinde vücut eğitimi ve duruş, yer ve mekân kullanımı ile birlikte vücudun uyumu, gözlem ve oyunculuk, epik oyunculuk ve tirat çalışmaları işlenirken; ‘tiyatro ve sahne teknikleri’ dersinde mimik çalışması, metin çalışması, doğaçlama ve sahne çalışmaları gibi temel konular işlenmektedir. Dersler genellikle teorik ve uygulamalı olarak işlenirken, ölçme değerlendirme yöntemlerinin ara sınav ve yarıyıl sonu sınavları ile birlikte proje sunumlarıyla gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

4.2. Katılımcı Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, katılımcılardan elde edilen veriler, tema ve kodlara ayrılarak analiz edilmiştir. Beş üst temaya ayrılan veriler, içerik analizi ile çözümlenmiş ve betimsel analiz yöntemi uygulanarak kavramsallaştırılmıştır.

Çizelge 4.5. Ana ve alt temalar

Ana tema	Alt temalar
Sanatsal içerikli derslerin gerekliliği	✓ Sanatsal içerikli ders önerileri
Dramatik oyun içerikli derslerin gerekliliği	✓ Kazanımlar ✓ Dramatik oyun içerikli ders önerileri ✓ Öğrenim çıktıları ve sınama durumları
Alan akademisyenlerinin yeterlilikleri	✓ Yapılması gerekenler
Lisans öğretim programlarının yeterlilikleri	✓ Dramatik oyun içerikli derslerin yeterliliği ✓ Dramatik oyun içerikli derslerin hangi açıdan yetersiz olduğu
Branşlaşmanın gerekliliği	

Çizelge 4.5.’de, ana ve alt temalara ait başlıklar görülmektedir. Buna göre, çalışmada elde edilen katılımcı görüşleri; 5 ana tema ve 7 alt temaya ayrılıp işlenmiştir.

4.2.1. Tema I: Sanatsal içerikli derslerin gerekliliği

Bu bölümde, “*Sizce Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi öğrencilerinin sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri hakkında lisans düzeyinde bilgi ve beceri kazanabilmesi için ne tür dersler alması gerekir?*” sorusu, araştırmanın bir alt problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu problem durumunu açık bir şekilde ortaya koyan bulgular “sanatsal içerikli derslerin gerekliliği” ana teması altında işlenmiştir. Buna göre, katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “*Rekreasyonun sadece sportif rekresyon olmadığını, kültürel rekreasyonu da içinde barındırdığını anlamak ve anlatmak lazım. Mutlaka ve mutlaka, bu dünya düzenine inovatif derslerin olması gerektiğini düşünüyorum. Kendini güncelleyen derslerin olması gerekiyor. Sonuç olarak, sahne sanatlarına dayalı tiyatro ve drama eğitimi kesinlikle olmalı, bazal anlamda. Hatta drama eğitimi, bana göre, bir ve ikinci dönem olmak üzere 2 dönem olmalı. Diksiyon-artikülasyon, jest-mimik gibi dersler de mutlaka ve mutlaka olmalı.*”

K2: “*Rekreasyon bölümleri şu an ülkemizde her ne kadar Spor Bilimleri Fakültesi ya da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları altında eğitimini sürdürse de direk sporla bağlantılı bir bölüm değil. Sonuçta rekresyon, en az spor kadar belki spordan daha da fazla sanatsal boyutu olan bir alan. Onun için bu bölümlerde okuyan, lisans eğitimi alan öğrencilere, sanatsal amaçlı ve sanatsal içerikli derslerin olabildiğince yoğun olarak verilmesi kanaatindeyim. Hatta bunların bir dönem veya seçmeli olarak değil, zorunlu olarak başlayıp, bunların çeşitlendirerek götürülmesi kanaatindeyim. Onun için sanatsal, müzik ağırlıklı, sahne ağırlıklı derslerin, yoğun bir şekilde götürülmesi lazım ve diğer branşlarla örtüştürülmesi de lazım. Bu bilgileri gösteri cimnastiğinde de kullanabilirsiniz. Dövüş sporlarında da kullanabilirsiniz. Onun için bu öğrenciler, sporun branşlarını sanatla birleştirebilme yeteneğine sahip olmaları gerekiyor kanaatindeyim. Bu derslerin ciddi anlamda verilmesi gerekiyor ki aynı zamanda öğrenci alırken de öğrencilerin yetenek sınavlarında bu yönlerinin, müzik kulaklarının ve sanat yönlerinin olup olmadığının ölçülmesi gerektiği kanaatindeyim.*”

K3: “*Bence bu sanatsal rekreatif etkinlikleri bire bir şekilde öğrenmeleri gerekiyor. Tiyatro, sinema, drama, dans, sahne tasarımı, sahne teknikleri, doğaçlama, diksiyon, sanat*

tarihi, el sanatları, çeşitli enstrüman sınıfları, resim ve boyama dersleri gibi dersleri almaları gerekiyor. Alıyorlar mı diyorsan; hayır, almıyorlar. Kendi okulum için konuşacak olursam dört yıl içinde sekiz tane ders bulamazsın buna yönelik.”

K4: “Tiyatro ve drama dersleri konusunda, özellikle benim gördüğüm kadarıyla üniversitelerde ciddi anlamda eksiklik var. Özellikle rekreasyon bölümlerinde dramayla ilgili, tiyatro ile ilgili ya da sanatsal faaliyetlerle ilgili yeterince çalışmanın ve etkinliğin olmadığını düşünüyorum. Bizim şimdi öğrencilerden beklentimiz; öğrencilerin rekreasyonu tam olarak kavramaları ve rekreasyonu kavrarken rekreasyon ile ilgili faaliyetlerde bulunabilmeleri, öncelikle kendilerini rekreasyon ile içselleştirmeleri. Rekreasyon tanımını yaparken söylediğimiz üzere içinde kavramış oldukları serbest zaman etkinlikleri içerisinde sanat, spor, bilim, kültür gibi insanları geliştirebilecek, onlara bilgi kazandırabilecek onların gelişimlerini sağlayabilecek en az bir tane alanın olması koşulu bizim için çok önemli. Fakat beden eğitimi bölümlerinde bu koşul daha çok fiziksel aktivite ile sınırlandırılmaya çalışılsa da rekreasyondaki fiziksel aktivite aslında sadece rekreasyon alanını tanımlayan, bu işin çok küçük bir parçası. Bu yüzden öğrencilerin, özellikle kendi alanımızdaki öğrencilerin hem girişimci, hem lider olmasını istediğimizden dolayı özellikle sanatsal açıdan öğrencilerin kendini yetiştirmesi gerekir. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebilmeleri adına özellikle sanatla ilgili müzik, resim, tiyatro gibi alanlarda öğrencilerin ciddi anlamda çalışma yapmaları gerekir. Çünkü bu tür faaliyetler öğrencilerin bilgisini, kültürünü arttıracak gibi öğrencilerin sosyalleşmesini ve iletişim becerilerini ciddi yönde arttıracaktır. Örneğin bizim öğrencilerimizin halk oyunları ile ilgili dersleri var. Müzik, ritim, bunların da sağlayacağı katkı inanılmaz fazladır. Koreografi gibi derslerin de ciddi anlamda öğrenilmesi ve uygulanması gerekir. Yani sadece teknik olarak değil, bunları sanat açısından, müzik açısından nasıl daha da geliştirebilecekleri, nasıl sunabilecekleri ile ilgili bir takım bilgileri almak zorundadırlar.”

K5: “Tabii sanata yönelik dersler olması lazım. İlk aklıma gelenler tiyatro dersi, sahne teknikleri dersi, taklitle ilgili dersler tabii olabilir işte dramatik oyun dediğimiz şey. Bu konuda güzel sanatlar fakültelerindeki derslerden de yardım almak gerekir diye düşünüyorum. İşin açıkçası böyle bir araştırmam pek olmadı.”

K6: “Öğrencilerin genel felsefe, estetik konusunda dersler alması lazım. Dünyaya bakış açısıyla bu işlere yatkınlık arasında bir ilişki olduğu kanısındayım. O halde öğrencilerin

ufkunu genişletmek gerekiyor. Felsefe dersi bunun için gerekli. Sanatsal amaçlı rekreasyon çeşitlidir. Öğrencinin hepsinden anlaması mümkün değil. Ama her sanat olayında bir estetik olgusu bulunduğundan, genel anlamda bir estetik dersi yararlı olacaktır diyorum. Örneğin sanatsal etkinlik denilince aklıma konserler geliyor. Rekreasyon yöneticisi (öğrenci) bu konserleri organize edecek. Elbette bunun teknik ve pazarlama yönleriyle ilgili dersler alıyor (“Etkinlik Planlama” gibi..) ama sanattan da anlamalı mı? Bir ses sanatçısı ya da konservatuvar mezunu kadar olmaz tabii. Ama bence bu konuda tamamen boş teneke de olmamalı. Bu, sanatçılarla iletişim açısından da çok önemli. İşte bu tür dersler, dolaylı da olsa bu eksikliği giderecektir.”

Çizelge 4.6. Sanatsal içerikli ders önerilerine yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Sanatsal içerikli ders önerileri	Sanatsal ve kültürel boyut	✓	✓				
	İnovatif dersler	✓					
	Diksiyon ve davranış eğitimi	✓		✓	✓		
	Sahne sanatları	✓	✓			✓	
	Tiyatro	✓		✓	✓	✓	
	Drama	✓		✓	✓		
	Müzik ve enstrüman		✓	✓	✓		
	Koreoloji		✓				
	Dans			✓			
	Ritim eğitimi		✓		✓		
	Müzik kulağı		✓				
	Sahne tasarımı			✓			
	Resim	✓		✓			
	Sinema			✓			
	Doğaçlama			✓			

Çizelge 4.6. (devam) Sanatsal içerikli ders önerilerine yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Sanatsal içerikli ders önerileri	Dramatik oyun					✓	
	Felsefe						✓
	Estetik						✓
	El sanatları			✓			
	Sanat tarihi			✓			

Çizelge 4.6. incelendiğinde, katılımcıların tamamının, sanatsal ders önerisi verdiği görülmektedir. Sanatsal derslerin gerekliliği konusunda K1 “*rekreasyonun sadece sportif rekresyon olmadığını, kültürel rekreasyonu da içinde barındırdığını anlamak ve anlatmak lazım*” ifadelerini kullanarak, K2 ise “*rekresyon, en az spor kadar belki spordan daha da fazla sanatsal boyutu olan bir alan*” diyerek, rekreasyonun sanatsal boyutunun önemi konusunda görüş bildirmişlerdir. K4, “*öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebilmeleri adına özellikle sanatla ilgili müzik, resim, tiyatro gibi alanlarda öğrencilerin ciddi anlamda çalışma yapmaları gerekir*” ifadesini kullanarak; sanatsal derslerin, kişinin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olacağına vurgu yapmıştır. Öte yandan, felsefenin önemine vurgu yapan K6 “*Öğrencilerin genel felsefe, estetik konusunda dersler alması lazım. Dünyaya bakış açısıyla bu işlere yatkınlık arasında bir ilişki olduğu kanısındayım. O halde öğrencilerin ufkunu genişletmek gerekiyor. Felsefe dersi bunun için gerekli*” diyerek, felsefe ve estetik gibi teorik derslerin de sanatsal derslerin yanında bakış açısı kazandırma yönünde önemli katkılar yapacağını dile getirmiştir.

Alanda Branşlaşma

Araştırma bulguları incelendiğinde, K1 “*Rekreasyonun sadece sportif rekresyon olmadığını, kültürel rekreasyonu da içinde barındırdığını anlamak ve anlatmak lazım*” diyerek, rekreasyonun ağırlıklı olarak sportif türünün ana izlek olarak yaygınlaştığını, ancak en az sportif rekreasyon türü kadar kültürel rekreasyon türünün de lisans öğretim programlarında yer alması gerektiğini vurgulamıştır. Aynı şekilde K2 de rekreasyon alanında branşlaşmanın gerekliliğini getirmiştir. Buna göre K2 rekreasyon ile ilintili ders müfredatlarına bakıldığında bu disiplinin daha çok spor odaklı algılandığını, oysa spordan

daha çok sanatsal yönünün olduğunu örnekleriyle savunmuştur. Bu nedenle, rekreasyon alanının sanatsal yönlerinin de görülerek “*sanatsal rekreasyon*” adı altında, alanda bir tür branşlaşmaya gidilmesi gerektiğini ifade etmiştir. K2’nin görüşleri arasında ayrıca alanda branşlaşmanın tüm yönleriyle gerçekleştirilmesi hususunda sadece ders önerisi değil, aynı zamanda öğrenci alımına yönelik de görüşler paylaşmıştır. Buna göre K2, sanatsal rekreasyon alanında branşlaşabilmek için öğrenci alım kriterlerinin de güncellenmesi ve sınavlarda sanatsal beceri ölçümü yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

İnovatif Kazanımlar

Araştırma bulguları incelendiğinde, araştırmaya katılan katılımcıların tamamı sanatsal içerikli derslerin öğrenciler üzerinde inovatif kazanımları olduğu ve bu nedenle müfredatlarda en az sportif dersler kadar ağırlığının bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. İnovatif, kelime anlamıyla “yenilikçi” demektir ve içeriğinde “empati gelişimi, yaratıcı beceriler, gözlem, merak, çözüm odaklılık, iletişim becerisi, gözlem, çevreye uyumluluk” gibi kişisel gelişim sağlamaya dönük dersleri kast etmektedir. Tüm katılımcılar, sanatsal içerikli derslerin inovatif kazanım sağladığı konusunda hemfikir olup, bu tür derslerin müfredatlarda zorunlu olarak yer alması gerektiğini vurgulamışlardır.

4.2.2. Tema II: Dramatik oyun içerikli derslerin gerekliliği

Birinci Alt Tema: Kazanımlar

Bu bölümde, “*Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi lisans öğretim programlarında okuyan öğrencilerin dramatik oyun (tiyatro ve/ve ya drama) içerikli ders(ler) alması gerekli midir? Neden?*” sorusu, araştırmanın bir diğer alt problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu problem durumunu açık bir şekilde ortaya koyan bulgular “Birinci alt tema: Kazanımlar” alt teması altında incelenmiştir. Buna göre, katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “*Yüzde yüz gereklidir. Gerek sportif gerekse sanatsal olsun, bir kere çok disiplinler arası bir iş, iki iş de. Performans sanatı tarihi ve performans sanatı okumalarından da algılarız, modern dansın hem sanat hem de spor olma özelliğini. Dolayısıyla disiplinler arası olduğunu fark edebiliriz bu alanın. Fakat şu algıyı yok etmesi için, ben herkesin*

sanatın bir ucundan tutmasını isterim: ‘Sizin yaptığınız iş mi canım, ezberleyip çıkıyorsunuz, iki rol yapıyorsunuz, iki ağlıyorsunuz, iki güldürüyorsunuz.’ Bunun külfetinin, bunun macerasının aslında ne kadar önemli olduğunu anlamaları açısından almalarını isterim. Bu maceraya katılan herkesin o süreçte bir kazanım sağladığını anlamaları açısından, mutlaka almalarını isterim. ‘Haa sanat öyle bir şey değilmiş ya, kimse ezber yapıp çıkmıyormuş. Aslında sanat dediğimiz şey aslında çok daha derinlikli, çok daha özel bir işmiş. Performansa dayalıymış bu da.’ Diyebilmeleri için, evet, almalarını istiyorum. İkinci nedene gelecek olursak tabii ki dersi aldıktan sonra herkes çok seviyor çünkü hepimizin içinde, kime sorarsanız sorun oyun oynamak gibi, rol yapmak gibi dürtülere sahibiz.”

K2: “Evet bir kere kesinlikle gerekli bunu baştan söyleyeyim. Tiyatro ve dramayı alması gerekiyor öğrencinin ki vücudunu kullanma ve ya cümleleri, kelimeleri kullanma yeteneğini alıp, diğer branşlarda kullanabilsin. Çünkü bizim bölüm öğrencilerimizi şöyle bir düşündüğümde animasyon işi yapan mezunlarımız da var. Bir anda karşısında hiç tanımadığı, geçmişini bilmediği insanlar oluyor. Aynı zamanda birçoğunun dilini, memleketini, ülkesini ve kültürünü bilmiyor olabilir. Farklı farklı ülkelerden, kültürden insanları bir anda karşısında grup olarak görüyor ve bunlara toplu halde bir şey yaptırmaları gerekiyor. İşte orada bunu yaptırabilmesi için daha öncesinde tiyatro ve drama eğitimini almaları gerekir. Yoksa bu bütünlüğü sağlayamaz. Yani canlandırma yeteneğinin olması gerekiyor ve bunu çok hızlı düşünmesi gerekiyor. Bunu yapabilmesi için de lisans eğitiminde tiyatro ve drama eğitimi alması gerekiyor. Her ikisini de ayrı ayrı alıp yapabilmesi gerekiyor.”

K3: “Kesinlikle gereklidir çünkü mezun oldukları zaman yapacakları iş tanımında; mezun olup da öğretmen olmaları yok bizim açımızdan. Rekreasyon uzmanı olmalarını bekliyoruz. Kamuda, özel ya da gönüllü kuruluşlarda ve ya rekreasyon tesislerinde, gruplarla ya da bireysel olarak rekreasyon faaliyetlerini yürütecek bu arkadaşlar. Bunları yürütürken de kişilerin ihtiyaçlarını, ilgi alanlarını dikkate alarak; sanat, el sanatları, spor, oyun, müzik, tiyatro, sosyal eğlence, kampçılık ve bu tür hobilerle ilgili etkinlikler düzenleyip, çalıştıkları kişileri teşvik etmeleri gerekiyor. Yani bunları yapabilmeleri için de hem iletişim becerilerinin hem de etkileşimlerinin güçlü olması gerekir. Şimdi drama aldığınız zaman, dramatik oyunla bireyler arası etkileşim ve iletişim güçleniyor ki ilk öğrendiğimiz şeylerden biri bu zaten. Birbirine güvenmeyi öğreniyorsun, etkileşimi başlatmayı ve

sonlandırmayı öğreniyorsun düzgün bir şekilde. Hem dramayla bunları öğreniyorsun hem de dramatik oyunla bunu daha çok oyunlar aracılığıyla gerçekleştirdiğin için hem akıllarında daha fazla kalıyor hem de bunu içselleştirebiliyorlar kolay bir şekilde. Bu şekilde oyunlarla kendi potansiyellerini de ortaya çıkarabiliyorlar. Öğrencilerin hem kendilerini hem de ne istediklerini keşfetmesini sağlıyor. Ben çoğu derste bunu gördüm mesela, ‘aa hiç aklıma gelmemişti bu siz bu soruyu sorana kadar. Oyun içinde ben bunu istiyormuşum meğersem’ dedi bir öğrencim. Yani çok farklı yerlere gidebiliyor gerçekten; hem sözel, hem de beden dilleri geliyor. Ayrıca tabii yaratıcılıkları geliyor. Rekreasyon çalışmalarında gerekli olan doğaçlama var. Mesela bu da çok önemli, grupla ya da bireyle çalışırken. O an ortama uygun şeyler bir anda gerekebilir; plandan sapma olursa. Doğaçlama ve uyum becerileri gelişmiş oluyor. Takım çalışmasını öğreniyorlar. Bizde bu çok eksik olan bir şey mesela. Ve rol oynadıkları için de empati becerileri gelişmiş oluyor. Biraz da farkındalıkları aslında artıyor. Bu şekilde de ileride çalışacakları kişiyi hem anlamaları hem de onlara yönelik bir program hazırlamaları kolaylaşıyor.”

K4: “Drama dersi özellikle canlandırma, bir fikri anlayabilme, bir fikri canlandırma, çabuk ve hızlı bir şekilde düşünebilme, iletişim kurabilme neden-sonuç çıkarabilme gibi beceriler kazandırıyor. Biz zaten öğrencilerden rekreasyon yöneticisi olmalarını bekliyoruz. Bir taraftan da girişimci olmak zorundalar. Yani iletişimi ciddi anlamda ileri düzeyde kullanmak zorundalar. Olayları, çevreyi, insanları, davranışları kavrayabilmek zorundalar. Bu yüzden bu dersleri almak zorundalar. Duygularını ifade için öğrencilerin özellikle drama dersini almaları ve buna uygun bir şekilde derslerin organize edilmesi gerekir. Bunun yanında öğrencilerin değil, alanında derse giren hocaların da dramayla ilgili, drama dersleriyle ilgili belirli eğitimleri almaları zorunludur bence. Kurslara, seminerlere gelen hocaların davranışından bile aslında ne kadar faydalı olduğunu görebiliyoruz.”

K5: “Tabii ki gereklidir fakat sadece spor bilimleri fakültesinde kaldığı zaman bu olmuyor. Rekreasyon bölümleri multidisipliner olursa; farklı branş ve fakültelerden destek olursa eğer tam anlamıyla rekreasyon olabilir. Tabii Spor Bilimleri Fakültelerinde bunun kaliteli anlamda verilme oranı biraz düşük olabiliyor açıkçası. ‘Neden’ kısmına geçecek olursak, dediğim gibi rekreasyon kavramı çok geniş bir kavram. Kültürel, sanalsal, müzik etkinlikleri vs. rekreasyonun tanımına tekrar bakmak gerekirse ‘insanın ilgi duyduğu, ihtiyacının olduğu ve gönüllü olarak katılacağı etkinlikler.’ Bir kişinin ilgi duyduğu sadece

fiziksel aktiviteler ve ya egzersiz olmayabilir; sanatsal ve kültürel etkinlikler de olabilir. Buna aktif ya da pasif olarak da katılabilir. Rekreasyon bölümü öğrencileri insanların ilgileri ve ihtiyaçları doğrultusunda hizmet verecekse, o zaman rekreasyon uzmanlarının bu konuda mutlaka ders alması ve kendilerini geliştirmesi gerekiyor.”

K6: “Rekreasyon yöneticisi sık, sık etkinlik düzenler, çok sayıda kişiyle muhatap olur. Bir etkinlik biter, diğeri başlar. Bu defa başkalarıyla muhatap olur. Ayrıca her defasında farklı bir ekiple çalışır. Demek ki insan ilişkileri konusunda, duygusal zekâ konusunda oldukça usta olması gerekir. Empati yeteneğine sahip olması gerekir. İnsan ilişkileri ile ilgili birçok dersler fakültelerde bulunabiliyor. Ama bunlar beceri değil, bilgi kazandırmaya yönelik. ‘Yaratıcı Drama’ veya ‘dramatik oyun içerikli dersler’, işte bu noktada çok önemli. Belki bu kişi yaşamında hep ciddi işler yapacaktır. Ama ilginçtir ki, bu işleri yaparken iyi iletişim kurma becerisi kazanmasının yolu ‘oyun’dan geçiyor denilse yeridir. Bir de şu var: Mezunlar bazen meslek itibarıyla sunuculuk, animatörlük gibi işlere yatkın olabilirler. Orada da espri yeteneği ve akıcı konuşmak gibi yetenekler ön plana çıkar ama sizin söylediğiniz dersler yardımıyla bu yetenek zamanla kazanılabilir. Tabii ki kişinin bu derslerle yetinmeyip, çok oyun izlemesi, dizilerdeki rolleri ve karakterleri dikkatle izleme alışkanlığına sahip olması gerekir.”

Çizelge 4.7. Dramatik oyunun içerikli derslerin gerekliliğine yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Dramatik oyunun gerekliliği	Kesinlikle gerekli	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gereklilik nedenleri	Bilişsel kapasiteyi artırır		✓	✓	✓		
	İletişim becerilerini geliştirir		✓		✓		✓
	İçselleştirmeyi sağlar	✓					
	Kendini keşfetmeyi sağlar			✓			
	Doğuştan gelen bir dürtüdür	✓					

Çizelge 4.7. (devam) Dramatik oyunun içerikli derslerin gerekliliğine yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Gereklilik nedenleri	Yaşam doyumu sağlar	✓					
	Disiplinlerarası	✓					
	Diyalektik kazanım sağlar		✓		✓		

Çizelge 4.7. incelendiğinde, katılımcıların tamamı, dramatik oyunun rekreasyon bölümleri için kesinlikle gerekli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Gereklilik nedenleri arasında, bu dersi alan kişilerde bilişsel kapasitesinin artması, iletişim becerilerinin gelişmesi ve çözüm üretebilme yetisinin kazanılması gibi kazanımlar öne sürülmüştür. K3, “*bu şekilde oyunlarla kendi potansiyellerini de ortaya çıkarabiliyorlar. Öğrencilerin hem kendilerini hem de ne istediklerini keşfetmesini sağlıyor*” ifadelerini kullanarak, dramatik oyunun, kişi üzerinde öz farkındalık yaratabileceğini söylemiştir. Toplumsal hayata katkıları bakımından ise K6’nın “*insan ilişkileri ile ilgili birçok dersler fakültelerde bulunabiliyor. Ama bunlar beceri değil, bilgi kazandırmaya yönelik. ‘Yaratıcı Drama’ ve ya ‘dramatik oyun içerikli dersler’, işte bu noktada çok önemli*” diyerek, dramatik oyunun önemine vurgu yaptığı görülmektedir.

Bilişsel kapasiteyi artırır

Araştırma bulguları incelendiğinde, altı katılımcıdan üçü, dramatik içerikli derslerin bilişsel kapasiteyi desteklediğini belirtmişlerdir. K1, rekreasyon lideri olacak olan kişilerin, kültürünü dahi bilmediği insanlarla çalışacaklarını belirterek, bu konuda hızlı düşünceleri gerektiğini vurgulamış, K3 ise doğaçlama çalışmalarıyla öğrencilerin yaratıcılıklarının arttığını dile getirmiştir. Ayrıca K4, dramatik oyunun pratik zekâyâ olan katkılarına atıf yaparak; bir fikri anlamayı ve insanları çözümleyip yorumlayabilmeyi, dramatik oyun içerikli derslerin faydaları arasında saymıştır.

İletişim becerilerini geliştirir

Araştırma bulguları incelendiğinde, rekreasyon liderlerinin, iletişim becerileri konusunda yetkin olmaları gerektiğini belirten K2, K4 ve K6; rekreasyon liderlerinin bir çok farklı

insanla ilişki kurmak zorunda olduklarını belirtmiş ve hızlı düşünüp, karar verebilen bireyler olmaları gerektiğini vurgulamışlardır.

Kendini keşfetmeyi sağlar

Araştırma bulguları incelendiğinde, öz farkındalığın, dramatik oyunun en önemli kazanımlarından biri olduğunu savunan K3, Öğrencinin içinde mevcut olan bir fikri ya da düşünceyi, öğrencinin dramatik oyun vasıtasıyla keşfettiğini belirtmiştir.

İçselleştirmeyi sağlar

K1, dramatik oyun içerikli derslerin ön yargıları kırdığını ve içselleştirmeyi desteklediğini dile getirmiş, bu tür dersleri alan öğrencilerin, dersi çok sevdiğini ve tekrar almak istediklerini vurgulamıştır.

Yaşam doyumu sağlar

Oyun oynama ve rol yapmanın, her canlının içinde bulunan bir dürtü olduğunu belirten K1, İnsanoğlunun yegâne amacının aktarma ve anlatma ihtiyacı olduğu söylemiştir. K1 ayrıca dramatik oyun içerikli derslerin kişide oyun oynama ve taklit dürtüsünü harekete geçirdiğini, bu yüzden herkesin dramatik oyun içerikli etkinliklerde bulunmaktan keyif aldığını ve zevk duyduğunu belirtmiştir. Yaşam doyumu sağlama yönünde dramatik oyun içerikli derslerin kazanım sunduğuna vurgu yapan K1, rekreasyon/rekreasyon yönetimi alanlarına yönelik hazırlanan ders müfredatlarında bu tür derslerin yer alması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

Disiplinlerarasılık

K1, sanatın disiplinlerarası bir niteliğe sahip olduğunu, modern dans örneği üzerinde dile getirmiştir. Modern dansın hem sanat hem de spor özelliği taşıdığını dile getiren K1, rekreasyonun da disiplinlerarası bir yapısı olduğuna dikkati çekmiş, bu nedenle spor ağırlıklı derslerin olduğu kadar dramatik oyun içerikli derslerin de disiplinlerarasılık çerçevesinde müfredatlarda bulunması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Benzer şekilde K5 de, sanatsal etkinliklerin multidisipliner özellikleri olduğunu ve rekreasyon gibi çok yönlü bir bilim alanında, bu tür derslere yer verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

Diyalektik kazanım sağlar

K2, dramatik oyun içerikli derslerin öğrencide “*eski öğrendiklerini yenilerle birleştirme*” konusunda bir beceri kazanımı sağladığını dile getirerek, bu derslerin diyalektik düşünme konusunda öğrenciyi desteklediğine işaret etmiştir. K4 de bu tür derslerin öğrenciyi “*neden-sonuç çıkarma*” ve “*bir fikri anlayabilme*” hususlarında desteklediğini belirterek, diyalektik kazanımlar sağladığına vurgu yapmıştır.

İkinci Alt Tema: Dramatik Oyun İçerikli Ders Önerileri

Bu bölümde, “*Eğitim verdiğiniz bölümlerin lisans öğretim programında, dramatik oyun (tiyatro ve/ve ya drama) içerikli dersler okutuyor musunuz veya hangi dersler okutulmaktadır? Bu derslerin içerikleri nelerdir?*” sorusu, araştırmanın bir diğer alt problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu problem durumunu açık bir şekilde ortaya koyan bulgular “dramatik oyun içerikli ders önerileri” alt teması altında incelenmiştir. Buna göre, katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “*Evet, okutuyorum. Zorunlu olarak açılan drama dersini vermeye başladım. ‘Yaratıcı drama’ dersi açıldı, beş yıldır devam ediyor. Yine seçmeli olarak öğretmenlik bölümünde ‘eğitimde drama’ adlı bir dersim var. Ayrıca, ‘sanat ve estetik’ ve ‘eleştirel ve analitik düşünme’ gibi dersleri de okutuyorum. Ben de senatoya ‘doğaçlama ve modern doğaçlama’ diye bir ders açtırdım. Bunların yanında sanatın yolculuğu mutlaka anlatılmalı tabii. Sanatın yolculuğundan bahsederken, ritüelden bu yana kadar gelen orta çağ, Rönesans, reform ve romantik dönem, klasisizm, postmodernizm derken hepsi işin içine katılmalı. Tabii sanatın yolculuğu anlatılırken, resim ya da heykel sanatıyla desteklenmeli görüşündeyim. Şu ön yargıdan kurtarıyor çünkü: ‘Ya bu ne biçim resim? Böyle resim mi olur? Bu puantiyeleri ben de yaparım!’ dendiğinde, ben hemen orada akademik bir bilgiyle hemen ‘yapamazsın!’ cevabının verilmesi taraftarıyım. Ve bu cevabı öğrenebilmeleri benim için çok kıymetli. Bunun dışında ‘film okuması’ dersi de almaları gerekiyor. ‘Metin inceleme’ gibi yani. İşte bir tane Shakespeare incellersin. Bir tane Moliere. Arkasından bir Orhan Pamuk incellersin. Arkasından bir şiir incelemesi. Arkasından bir film incelemesi yapılabilir. Bu tip derslerin çok önemli olduğunu ve vizyon değiştirdiğine inanıyorum. Tabii bir beyin fırtınası ve tartışma ortamı var bu derslerde. Bu da bir nevi dramatik nitelik aslında.*”

K2: “Tabii ki. Ben burada kendi okulum özelinde bahsedebilirim. Burada tiyatro ve/ve ya drama demişsin fakat bizde okutulan ‘tiyatro ve drama’ dersi. Seçmeli olarak okutuluyor. Onun haricinde ‘sahne teknikleri ve koreografi’ dersimiz var ki zaten sahne teknikleri tiyatrodaki bilinmesi gerekiyor. Onun dışında ‘çocuk oyunları’ gibi bir dersimiz var. Bizim bölümde de o derse yönelik içerikler var. Benim vermiş olduğum tiyatro ve drama dersinin içeriğinden kısaca bahsedeyim. Bu derste öncelikli olarak tiyatro nedir? Tiyatronun tarihi nedir? Antik Yunan’a kadar iniyoruz. İlk çıkışından itibaren başlıyoruz. Daha sonra tiyatronun çeşitleri; müzikli tiyatro, müziksiz tiyatro nedir? Sonrasında tiyatronun özellikleri nelerdir? Tiyatronun içerisinde neler vardır? Dünyadaki tiyatro gelişimleri, tiyatro dönemleri hakkında kısaca bilgi veriyorum. Yani ilk kısımda dünyadaki tiyatro hakkında bilgi veriyorum. Daha sonra Türk tiyatrosuna geçiyorum. Türk tiyatrosu da geleneksel Türk tiyatrosu ve modern Türk tiyatrosu olmak üzere bildiğin gibi ikiye ayrılıyor. ‘Geleneksel Türk tiyatrosunda moderne geçiş ne zaman olmuştur?’ Gibi tarihsel olarak Türkiye’deki tiyatro gelişimi hakkında bilgi veriyorum. Geleneksel Türk tiyatrosunun çeşitleri nelerdir ki bunun üzerinde daha çok duruyorum. Tabii bunların örnekleme ile birlikte. Daha sonra Türkiye’deki modern tiyatronun gelişimi ne düzeyde? Bunu anlatıyorum. Ve bu kısımda tiyatro aşaması bitiyor. Daha sonra drama kısmına geçiyorum. Drama ve yaratıcı drama her ikisini de karışık kullanıyorum. Drama nedir? Ne zaman çıkmıştır. Nerelerde kullanılır? Burada özellikle dramayı eğitim alanında nasıl kullanabilirler? Bunu öğrencilerime anlatıyorum. Yarın bir gün meslek hayatlarında, karşılarına geldiğinde, nerede kullanırlar, nasıl işlerine yarar vs. bu konuda onları eğitmeye çalışıyorum ve dramayla ilgili örnekler yapıyorum. Tamamen gönüllülük esasına bağlı olmak kaydıyla tabii. Mesela iki tane öğrenci gelsin diyorum. Onlara, diğer öğrencileri görmeyeceği şekilde konuyu söylüyorum; konunuz budur, sizin canlandırman gereken karakter bu, seninki bu. Ve tabii her ikisinin de birbirinin konusundan haberi yok. Ve biz orada bunları canlandırmalarını istiyoruz. Ben de öğrencilerin arasına geçiyorum. Onları izliyoruz. Tabii doğaçlama şeklinde ilerliyor. Bu kısmı yaklaşık olarak vizeye kadar olan dönemde bitiriyorum. Yani yaklaşık 6-7 haftada burası bitmiş oluyor. Vizeye kadar bunlardan sorumlu oluyorlar. Vizeden sonra dersin ikinci yarısında ise sınıfın mevcuduna göre, oradaki kız ve erkek sayısına dikkat ederek bunlara bir tiyatro oyunu getiriyorum ben. Bu tiyatro oyunu ortalama on sayfalık bir oyun oluyor. Daha çok çocuk oyunu oluyor; daha basit olması için. Provaların ikinci haftasından itibaren tonlamalara dikkat ediyoruz. Tonlamalardan sonra vücut kullanımına, sahne kullanımına geçiyoruz. Finale kadar da bu

böyle devam ediyor. Final sınavında da ellerindeki bu oyunu sahneye alıyorlar. Tabii sahneye alırken, yaptığımız işi gerçek anlamda bir seyirciye açık yapmıyoruz.”

K3: “Bu konuda yalnızca ‘tiyatro ve drama’ adlı bir dersimiz var fakat içerik olarak genellikle piyes şeklinde çalışmalar var. Drama kısmına çok değinilemiyor. Ama ben mesela ‘terapi rekreasyonu uzmanlık’ derslerini veriyorum. Bu uzmanlık derslerinde drama tekniklerini kullanıyorum. Bu şekilde bilgi vermeyi tercih ediyorum ve bu şekilde işlenen ders daha eğlenceli geçiyor. Dramatik oyunla yaptığım derslerde onlara dair sorduğum sorular daima doğru cevaplanıyor vizede ya da finalde ama geri kalanlar öyle olmuyor tabii; çok kolay olmasına rağmen. Öğrencilerden de hep buna yönelik geri bildirimler alıyorum, hatta ‘her dersi keşke böyle işlesek, daha yararlı olur, daha iyi anlıyoruz bu şekilde’ diyorlar. Senin soruna dönecek olursak dersler çok fazla yok. ‘Eğitsel oyunlar’ dersi de kesinlikle dramatik oyun yöntemiyle çok güzel bir şekilde işlenebilir. Ben bu dersi bir kere verdim yaz okulunda ve tamamen dramatik oyun yöntemiyle işledim. Çok da yararlı geçmişti. Ben girdiğimde dramatik oyun yöntemiyle işliyorum aslında fakat diğer hocaların böyle işlediğini sanmıyorum çünkü ders notlarını incelemiştim ve böyle bir şeye rastlamadığıma eminim.”

K4: “Müfredatta ‘drama ve tiyatro’ dersimiz var. ‘Çocuk ve oyun’ adında dersimiz var. Bunun içerisinde çocuk oyunları yani dramayla ilgili ya da oyunla ilgili teatral oyunlarla ilgili farklı çalışmalar olabilir. Ama tiyatro ve drama olarak sadece bir dersimiz var. Genelde bunu veren hocamız daha çok tiyatro ile ilgili oyunlarla ilgili bilgi veriyor ama içinde dramayla ilgili çok fazla etkinlik olduğunu düşünmüyorum. Çünkü drama dersi ve tiyatro dersi uzman kişiler tarafından verildiği zaman ancak etkili olabilecek bir çalışmadır bana göre. Çünkü bunun kendine özel teknikleri var, kendine özel aktiviteleri var, faaliyetleri var.”

K5: “Taklit oyunları olarak düşündüğümüz zaman böyle bir dramatik oyun dersimiz yok. Yalnızca ‘tiyatro ve drama’ dersi bir de ‘sahne teknikleri ve koreografi’ dersimiz var. Derslerin içeriğinde dramatik oyun verildi mi, aslında o dersi veren hocalara sormak lazım, hiç bilmiyorum.”

K6: “Üçüncü sınıf güz yarıyılında ‘Yaratıcı Drama I’ adı altında iki kredilik ve bahar yarıyılında ‘Yaratıcı Drama II’ adı altında yine iki kredilik bir dersimiz var. Yani tek

dönemle yetinmedik. İçeriği hakkında benim çok kaba taslak bir bilgim var. İçeriğin ayrıntılarını dersin hocası daha iyi bilir. Ama bu dersin yararlı olacağını biraz tecrübelerime biraz da önsezilerime dayanarak biliyorum. İçeriğin ne olduğu konusunda size sadece yaratıcı dramanın tanımını (ki, bunu hepimiz biliyoruz) söyleyebilirim.”

Çizelge 4.8. Dramatik oyun içerikli derslere yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Dramatik oyun içerikli ders okutuyorum		✓	✓				
Bölümümde dramatik oyun içerikli dersler mevcut				✓	✓	✓	✓
Ders içeriği önerisi		✓	✓				

Çizelge 4.8. incelendiğinde, yalnızca K1 ve K2’nin dramatik oyun içerikli ders okuttuğu görülmektedir. K3 ise dramatik oyun başlıklı bir ders okutmadığını; fakat derslerinde dramatik oyun tekniklerinden yararlandığını belirtmiştir. K1 ve K2, dramatik oyun içerikli derslerinde tiyatro teorisi, tiyatro çeşitleri, sanat akımları, doğaçlama, beyin fırtınası, ses ve beden kullanımı ile dramanın kullanım alanları gibi konularını işledikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Dramatik oyun içerikli derslerin yanı sıra, sanatın gelişim aşamalarının da, rekreasyon bölümlerinde ders olarak verilmesi üzerine vurgu yapan K1, bunu “*sanatın yolculuğu mutlaka anlatılmalı. Sanatın yolculuğundan bahsederken, ritüelden bu yana kadar gelen orta çağ, Rönesans, reform ve romantik dönem, klasisizm, postmodernizm derken hepsi işin içine katılmalı. Tabii sanatın yolculuğu anlatılırken, resim ya da heykel sanatıyla desteklenmeli görüşümdedir*” sözleriyle dile getirerek, bunu yaparken, sanatın yan dallarından da istifade edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Üçüncü Alt Tema: Öğrenim Çıktıları ve Sınama Durumları

Bu bölümde, “*Sizce dramatik oyun (tiyatro ve/ve ya drama) içerikli dersleri alan öğrencilerin hangi kazanımları/öğrenim çıktılarını edinmiş olmaları gerekir? Bu kazanımlar/öğrenme çıktıları hangi sınama durumları (ölçme ve değerlendirme teknikleri)*

ile ölçülebilir?” sorusu, araştırmanın bir diğer alt problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu problem durumunu açık bir şekilde ortaya koyan bulgular “öğrenim çıktıları ve sınama durumları” alt teması altında incelenmiştir. Buna göre, katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “Bu tip oyun ve drama dersini alanların, iyi bir lider olmasını bekliyorum. En azından uygarlık seviyesine ulaşmış, çağdaş düzeyde bir eğitime ve düşünce yapısına sahip olan bireyler olmaları gerekiyor. İkinci olarak da ki zaten sanatın temelinde de o vardır ya: Sorgulayan, eleştiren bireyler. Bunun için de sınav hiçbir zaman bir ölçüt değil. Sınav yaparken yekten bir bilgi istemem. Ben o bilgiyi; mevcut durumla harmanlayabilmiş mi, ona bakarım. Onun haricinde uygulama sınavı yapıyorum. Uygulama sınavında da yaratıcılıklarına bakıyorum. İşbirliği yapıp yapamadıkları birinci basamağım tabii; çünkü rekresayon lideri olacak, işbirliği içinde çalışabilmesi lazım. Üçüncü olarak kendilerinden ne katmışlar? Dördüncüsü, bunu yaparken bir lideri mi takip etmişler, yoksa ortak paydada mı buluşmuşlar. Örneğin dayanışmada çocuğun karnı ağrıyor diyelim. Bir kız çocuğu ve menstrüasyon döneminde fakat sınava girecek. Sınavda hiçbir şey yapamayacak. Bütün odaklarını onun üzerine kurup ‘arkadaşım, biz seni rahat ettireceğiz, sen bu sınavda başarılı olacaksın, merak etme biz seni bu sınavdan çekip çıkaracağız.’ Kız da diyor ki ‘ben sınava giremem arkadaşlar, rezil rüsva olurum, beni bıkarın, siz girin.’ Tabii grup olarak alıyorum ben onları sınava. Arkadaşları da diyor ki ‘hayır, biz sana öyle bir tol biçeceğiz ki varlığın bile yetecek!’ İşte bu dayanışmadır. Lidere uymak da şu oluyor mesela: ‘Arkadaşlar, ben bir konu buldum. Bu konu da böyle.’ Arkadaşları da o fikir üzerine merdiven koyup, konuyu birlikte geliştiriyorlarsa, bu da lidere uymadır. Tabii ben onlara süre veriyorum; beş ya da on dakika. Bu üre içerisinde doğaçlamalarını yapmak zorundalar. Animasyon dersimde her hafta bir konu veririm ve öğrenciler bunu bir sonraki haftaya yetiştirmek zorundalar. İşte bir hafta Hint dansı, bir hafta Yeşilçam, bir hafta radyo tiyatrosu vs. yapıyorlar. Bunların hepsini kendileri oluşturmak zorundalar. Dersler de kanlı bıçaklı geçiyor bu yüzden. Dersler zevkli geçiyor aynı zamanda çünkü sürekli üretim halindeler.”

K2: “Bana göre en büyük kazanımları kendine güven, toplum önüne çıkıp kendini ifade edebilme, hata yapma korkusunu alması çünkü dramada yanlış yok. Dramada yapılan her şey doğrudur. Teorik olarak da tiyatro nedir, çeşitleri nelerdir vb. gibi genel kültür kazanımları üzerinde duruyorum. Ölçme değerlendirme kısmında ben, biraz önce dersin

içeriğinde anlattığım gibi ikiye bölüyorum. Bir tanesini teorik bilgi, bir tanesini de uygulama olarak düşünüyorum ve dersleri de bu ölçme kriterlerine göre tamamlıyorum. Vizeye kadar olan kısım, teorik kısım oluyor benim için. Bu kısmı klasik sınav olarak geçiriyorum. Çoktan seçmeli kullanmıyorum. Final kısmı da uygulama kısmı oluyor. Biraz önce bahsettiğim gibi; o derste vermeye çalıştığımı, uygulama olarak ikinci kısmında geçiyoruz. Ve benim final değerlendirmem de, o oyunun sahneye alınması; metindeki rollerini ezberleyebilmiş mi, takıldığı yerde kendinden bir şeyler katabiliyor mu ve ya unuttuğu yerde olayı kurtarabiliyor mu vb. gibi bu tip yeteneklerini geliştirip geliştirmediklerini ölçüyorum.”

K3: “Bir kere dramanın ne olduğunu öğrenmeleri gerekiyor. Drama tarihini bilmeleri gerekiyor. Drama ve tiyatro teknikleri hakkında bilgi sahibi olmuş olmaları gerekiyor. Bireysel özellikleri bilip, fark ediyor olmaları gerekiyor. Kendindeki ve başkasındaki olumlu ve olumsuz yönleri anlatabiliyor olmaları gerekiyor. Arkadaşlığın önemini kavrama, takım birlikteliğinin önemini kavrama, iş birliğinin önemini kavrama, drama süreçlerini tanıma, dramanın faydalarını söyleyebime, dramadaki yöntem ve teknikleri; oyun içinde kullanabilme, empati kurabilme gibi kazanımları edinmiş olmaları da gerekiyor. Bunları da vize ya da final sınavı yerine, daha çok süreç temelli değerlendirmek gerekir. Ben değerlendireceğim, grup değerlendirecek, arkadaşı değerlendirecek. Her dersin sonunda bu tür değerlendirmelerin daha yararlı olacağını düşünüyorum açıkçası.”

K4: “Bu ölçüm metotları çocuklara dramadan sonra problem çözme yetenekleri, iletişim becerileri, iletişimi ne kadar geliştirebildiği, nasıl geliştirdiği, iletişim tekniklerini nasıl öğrendiği... Bunlar oluşturulabilir. Bununla birlikte problem çözme ile ilgili becerileri test edilebilir. Belli aşamalarda kendini nasıl ifade ediyor, ifade edebilme şekilleri dersin başında ve sonunda değişmiş mi, kullanmış oldukları metodlar; mesela iletişim metodlarında bir gelişme olmuş mu, çabuk analiz edebiliyor mu, konuyla ilgili kendini çabuk ifade edebiliyor mu, konuya katılıp aktif olabiliyor mu, sosyal becerileri gelişmiş mi en azından deneysel ortamlarda bunlar denenebilir. En azından öğrenmiş olduğu dramayla ilgili metotlar ve teknikler yazılı olarak ya da sözlü olarak sorulabilir. Örnek olaylar verilebilir. Mesela örnek verilip bununla ilgili yorumlar yapılması bununla ilgili bir takım yazılı ve ya sözlü örnekler verilebilir. Daha çok dramayla ilgili kullanmış olduğu teknikler yazılı olarak sorulabilir. Problem çözmeyle ilgili, canlandırmayla ilgili, sözel beceriyle ilgili canlandırma olarak bir takım testler alınabilir. Burada doğaçlama

çalışmalarında özellikle aklınızda hiç bir şey yokken anlık vermek zorunda olduğunuz tepkiler vermenin, doğaçlamayı sürdürmek zorunda kalmanın bir nevi pratik zekâya katkıları var. Bu nedenle doğaçlamayı da kesinlikle tavsiye ediyorum.”

K5: “Objektif bir ölçme ve değerlendirme yapılabilir fakat içerik olarak ne olabilir gerçekten bir fikrim yok. Fakat her şeyden önce bu sorunun şöyle de bir önceliğinin olması lazım: Biz öğrencilerimizi seçerken aslında bu boyuttan seçiyor muyuz? Yani seçtiğimiz öğrenciler içinde böyle sanatsal ve dramatik, taklit becerisi üzerinden seçersek, öğrenim çıktıları belki daha net konuşabiliriz. Hangi kazanımlar olması gerekir, gerçekten bilmiyorum. Ama öğrencilerin bu beceri üzerinden seçiliyor olması lazım. Sadece sportif değil aynı zamanda sanatsal beceri olarak da.”

K6: “Bu derse giren bir hoca değilim; dolayısıyla bunun nasıl ölçülmesi gerektiğini bilmiyorum. Keşke bir yaratıcı drama uzmanı ile görüşme yapma imkânınız olsa...”

Çizelge 4.9. Öğrenim çıktıları ve sinama durumlarına yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Öğrenim çıktıları	Kişilik gelişimi	✓	✓	✓	✓		
	Bilişsel gelişim	✓	✓	✓	✓		
	Takım çalışması	✓		✓			
	Bireysel farkındalık			✓			
	Alan teorisi			✓		✓	
Sinama durumları	Uygulamalı final	✓	✓			✓	
	Teorik vize		✓		✓		
	Örnek olay				✓		
	Süreç temelli değerlendirme	✓		✓			

Çizelge 4.9. incelendiğinde, dramatik oyun içerikli derslerin öğrenim çıktılarının neler olması gerektiği yönündeki soruya K1, K2, K3 ve K4’ün kişilik gelişiminin desteklemesi, K2, K3 ve K4’ün ise bilişsel kapasitenin geliştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bunun dışında, bireysel farkındalığa vurgu yapan K3, rekreasyon mezunlarının bu konuda “bireysel özellikleri bilip, fark ediyor olmaları

gerekiyor. Kendindeki ve başkasındaki olumlu ve olumsuz yönleri anlatabiliyor olmaları gerekiyor” ifadelerini kullanmıştır. K4 ise “bu aktivitenin içerisinde olayların tepkileri, olaylarla sorunlarla ilgili sorunları düşünüp çözüm ortaya getirebilme, bunların iletişim becerilerini aktif olarak kullanabilmekle ilgili olacaktır” diyerek, dramatik oyunun, sorun çözme ve pratik düşünme becerilerine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Benzer şekilde K1, bu tür derslerin kargaşa ortamında çözüm üretebilme becerilerini geliştirdiği yönünde görüş bildirmiştir.

Ölçme ve değerlendirme yöntemleri hususunda K1, K2 ve K4’ün, sınavların uygulamalı yapılması gerektiği; K1 ve K3’ün ise süreç temelli olması gerektiği yönünde hemfikir olduğu göze çarpmaktadır.

Kişilik gelişimi

Araştırma bulguları incelendiğinde K1, K2, K3 ve K4’ün, dramatik içerikli derslerin öğrenim çıktıları arasında kişilik gelişimini saydıkları görülmüştür. Bu konuda K1, derslerinde uyguladığı yöntemleri, tamamen öğrencilerinin yapmak zorunda olduklarını; dolayısıyla kendilerine güvenlerinin oluştuğunu belirtmiş, K2, kendini ifade edebilme becerilerinin kazanıldığı; K3, duygudaşlık yeteneğinin olumlu yönde geliştiğini; K4 ise dramatik oyun içerikli derslerin iletişim becerilerine olan katkıları üzerine vurgu yapmıştır.

Bilişsel gelişim

Araştırma bulguları incelendiğinde, K1, K2, K3 VE K4’ün, dramatik içerikli derslerin öğrenim çıktıları arasında bilişsel gelişimi saydıkları görülmüştür. K1, öğrencilerin, dramatik oyun içerikli derslerde sürekli üretim halinde olduğunu belirterek, bu tür derslerin yaratıcılığı geliştirdiğini; K2, bu tür derslerin genel kültür kazanımlarının bulunduğunu; K3 ve K4 ise, doğaçlama çalışmaları ile birlikte kıvrak zekâ ve sorun çözme gibi yetilerin elde edildiğini; dolayısıyla yaşam doyumuna olumlu katkılarının olduğunu belirtmişlerdir. Buna ek olarak K1 ve K4, dramatik oyun içerikli derslerin, bağlam oluşturarak yeni anlamlar üretmeye de yardımcı olduğunu dile getirmişlerdir.

Takım çalışması

Araştırma bulguları incelendiğinde, K1 ve K3'ün, bu dersi alan öğrencilerin edinmesi gereken ders çıktıları arasında takım çalışması ve işbirliğinin bulunması gerektiğine dair görüş bildirdikleri görülmüştür. Ayrıca K1, derslerde kargaşa ortamının olduğunu ve bu kargaşayla öğrencilerin kendilerinin baş etmek zorunda olduklarını belirtmiş ve dramatik yapının önemine vurgu yapmıştır.

Bireysel farkındalık

Araştırma bulguları incelendiğinde K3 “*Bireysel özellikleri bilip, fark ediyor olmaları gerekiyor. Kendindeki ve başkasındaki olumlu ve olumsuz yönleri anlatabiliyor olmaları gerekiyor*” ifadelerini kullanmış ve bireysel farkındalığın üzerine vurgu yapmıştır.

Alan teorisi

Araştırma bulguları incelendiğinde, K3 ve K5'in, dramatik oyun içerikli dersleri alacak olan öğrencilerin edinmesi gereken çıktılar arasında dramanın anlamı, dramanın tarihi, drama ve tiyatro teknikleri konularında bilgi edinmelerinin yanında, sanatsal ve dramatik yetkinlik sahibi olmaları gerektiğini belirtmiştir.

4.2.3. Tema III: Alan akademisyenlerinin yeterliliği

Bu bölümde, “*Sizce dramatik oyun (tiyatro ve/ve ya drama) içerikli dersleri yürütecek Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi alan akademisyenleri hangi yeterliliklere sahip olmalıdır?*” sorusu, araştırmanın bir diğer alt problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu problem durumunu açık bir şekilde ortaya koyan bulgular “alan akademisyenlerinin yeterliliği” ana teması altında incelenmiştir. Katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “*Bir kere kesinlikle drama eğitimi almış olması gerekiyor. Teatral eğitim mutlaka görmüş olması gerekiyor. Ben rekreasyon bölümüne gelmeden önce, öğrencilerin kafalarında sürekli sorular vardı ‘drama ne demek? Biz bunu neden yapıyoruz? Çocuk muyuz oyun oynuyoruz?’ Gibi. Fakat cevap verecek muhatap yok. Ve bu ancak ve ancak alandan yetişmiş birisi veya özel merakı olup, bu alana katkı sağlamak isteyen bir*

akademisyen tarafından cevaplanabilir. Kısaca ayinesi iştir kişinin diyorum. Yeterlilik... Mutlaka olması gerektiğini düşünüyorum.”

K2: “Ben bunu ikiye ayırayım. Şu an ne kadar bu yeterliliklere sahipler, buna bakmak lazım; çünkü ben derse geçtiğimde öğrencilere şunu söylerim: ‘Bakın dersin adı tiyatro ve drama. Benim bu alanda eğitimim yok. Yani lisans ya da lisansüstü seviyede eğitimim yok. Bunu bilin ama derslerde bunu yapacağız. Ben size elimden geldiğince yardımcı olacağım. Bunu anlatmaya çalışacağım.’ Eğer akademisyenimiz, rekreasyon kökenli bir akademisyense, yine benim anlattığım gibi, tiyatro ve drama alanından gelmemiş oluyor. Hocanın özel hobisi olabilir ve ya o alana ilgisi olabilir; çünkü rekreasyon bölümünde ciddi anlamda bu dersin eğitimi, bugüne kadar düzenli bir şekilde olmadığı için, sonuçta rekreasyon alanından olan ve akademisyen olan bir hoca arkadaşımız da bu eğitimi almamış oluyor. Onun için bu açıdan baktığımızda, bana göre yeterli değil. Sonuçta rekreasyon disiplinlerarası bir alan. Bu bölümde yer alan bir akademisyenin, tiyatro eğitimi almış bir hocamız olursa, gerek öğrencilere, gerekse alana çok daha iyi katkı sağlayacağı kanaatindeyim ben. Farklı bir alan, farklı bir branş ve onun da bu alanla örtüştürülmesi gerekiyor; onun için farklı alanlardan akademisyenlerin bir araya gelmesi lazım. Rekreasyon disiplinler arası bir alan; dolayısıyla farklı disiplinlerden farklı kişilerin bir araya gelip bu bölümü götürmesi gerektiği düşüncesindeyim.”

K3: “Drama literatürü, drama bilgisi ve tarihi hakkında bilgi sahibi olmalı. Burada kullanabileceği yöntem ve teknikleri bilmeli ki biliyorsun çok yöntem ve teknik var ve hepsi birbirinden farklı. Bunları farklı konulara uyarlayabilecek ve derslerine kolaylıkla uygulayabilecek düzeyde olmalı. Atölye çalışmaları yapabilmeli ve aynı zamanda da liderlik, iletişim becerileri, stres yönetimi, hoşgörü, mütevazılık, yardımseverlik, iyi bir dinleyici olma. Çok es geçiyoruz biz bunu.”

K4: “Benim şahsen kendi okulumdaki yöneticilerle ve diğer arkadaşlarla uzlaşmadığım konulardan bir tanesi; hem rekreasyon bölümlerinin gerçek anlamda uzman kişiler tarafından yürütülmediği hem de uzman hocaların alanda fazla yer almadığı gerçeği. Rekreasyon bölümleri, spor bilimlerinin diğer bölümleri gibi tek düze bir bölüm değil; sanat, spor, bilim ve kültür gibi alanları içine aldığı için rekreasyon bölümlerinde çalışacak olan kişilerin de bu alanlarda yetkin olma zorunluluğu var. Bu dersleri verecek akademisyenlerin, kendi branşlarının olmaları ve rekreasyon bölümlerinde istihdam

edilmeleri gerekir. Aidiyet problemimiz de var tabii. Öğrencileri okulda tutamıyoruz. Neden tutamıyoruz? ‘Öğrenci su gibidir’ metaforunu kullanırım ben hep. Nasıl bir yol çizersen o yöne doğru gider. Korolar ve tiyatro ekipleri kurulmalı. Bunları yapabilecek hocaların olması gerekir. Burada tabii sportif, sanatsal, turizm, açık alan rekreasyonu gibi alanlara bölünüp, uzmanlaşmaya gidilebilir. Öğrencilerimiz genellikle öğretmen ya da polis olmak istiyorlar. Biz bu yüzden sektörün istediği öğrenci profilini yetiştiremiyoruz. Sektörü iyi bilen, birden fazla dil bilen, uygulama alanında yetenekli insanlar yetiştirmemiz gerekiyor. Hatta bana göre rekreasyon bölümü, kendi başına bir fakülte olmak zorunda. Ve tabii müfredatın da tamamen yenilenmesi gerekiyor. Rekreasyonun öğrenci profilini, ne turizm fakültesi hocası sağlayabilir ne de beden eğitimi bölümündeki hoca profili sağlayabilir; çünkü rekreasyon, hem turizm fakültesinin hem de beden eğitimi fakültesinin üstünde bir çalışma alanı. Bu yüzden artık farklı bir fakülte haline gelip sanatsal rekreasyon, sportif rekreasyon, turizm rekreasyonu, terapatik rekreasyon, ticari rekreasyon gibi kendi altında bölümlere ayrılmalı ve mümkünse öğrenciler ciddi akademik becerisi olanlar arasından seçilmeli. Yabancı dil becerisi geliştirilmeli. Bunlarla birlikte ikinci sınıftan itibaren staj zorunluluğu getirilmeli. Güncel haliyle rekreasyon bölümlerinin artık yürümediğini düşünüyorum. Hocalarımızın da yüzde doksanı İngilizce bilmiyor. Bunları çözmek gerekiyor.”

K5: “En azından tiyatro ve drama dersini almış olmaları gerekiyor fakat bu konuda kendini geliştirdiği, farklı eğitimlere girdiği zaman, o akademisyen bu dersi verebilir. ‘Yaratıcı drama’ bunun bir parçası, ‘dramatik oyun’ bunun bir parçası, ‘sahne kullanımı’ bunun bir parçası. Tabii ‘ışık ve sahne kullanımı’ gibi teknik konularda da temel bilgisi sahibi olması gerekebilir. Teorik olarak ise ‘sanat tarihi’ ve özellikle Anadolu topraklarındaki sanatsal etkinliklerle ilgili teorik bir ders olabilir, sadece uygulama alanında da değil.”

K6: “Bir hoca devamlı kendini arayış içerisinde olmalı. Konuyu bilmediğini, kendisini de bir öğrenci gibi kabul edip ‘ben hocayım, yirmi tane öğrencim var ama yirmi bir kişiyiz, ben de onların abisi gibiyim. Beraber ders çalışıyoruz, beraber bir konuyu merak ettik çalışıyoruz’ düşüncesinde olması lazım çünkü klasik hoca mantığıyla gitmez bu iş. Öğrenciyle arkadaş gibi olmalı.”

Çizelge 4.10. Alan akademisyenlerinin sahip olmaları gereken yeterliliklere yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Alan akademisyenlerinin yeterliliği	Drama eğitimi ve teorisine sahip olmalı	✓		✓		✓	
	Teatral eğitim almalı	✓	✓			✓	
	Liderlik erdemlerine sahip olmalı			✓	✓	✓	✓
	Sanat tarihi eğitimi almalı					✓	
	Çok yönlü çalışmaya yatkın olmalı		✓			✓	

Çizelge 4.10. incelendiğinde K1, K3 ve K5’in drama eğitimi ve teorisinin, dramatik oyun içerikli dersleri yürütecek olan akademisyenlerin yeterliliği konusuna olumlu katkısı olacağını dile getirmişlerdir. K1, K2 ve K5, teatral eğitimin mutlaka olması gerektiğini söylerken, K3, K4, K5 ve K6’nın, rekreasyon bölümünde bulunan akademisyenlerin, liderlik vasıflarına sahip olmaları gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna ek olarak K2 ve K5 ise, çok yönlü çalışma potansiyelinin, rekreasyon bölümlerinde istihdam edilen akademisyenlerde olması gereken başka bir önemli özellik olduğunu vurgulamışlardır.

Alt Tema: Yapılması Gerekenler

Bu bölümde, “*Sizce Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi alanından gelen akademisyenler, önerdiğiniz yeterlilikleri sağlamak için neler yapmalıdır?*” sorusu, araştırmanın diğer bir alt problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu alt problem durumunu açık bir şekilde ortaya koyan bulgular “yapılması gerekenler” alt teması altında incelenmiştir. Buna göre, katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “*Sinama durumu olarak da tabii ki lisans ya da yüksek lisans seviyesinde bir ders alabilir, drama liderlik programı olabilir, workshop olabilir. Uzun workshoplar tabii, böyle 5-6 saatte biten değil. Özel merak varsa eğer özel kurslara da gidilebilir. Bu iç*

görüyle alakalı aslında. Ben yapabilirim dediğin zaman yapıyorsun, yoksa yapamıyorsun. Fakat en önemli nokta, eğitimin de yetkinliğin de akademik düzeyde olması; aksi takdirde geçerli olduğunu düşünmüyorum.”

K2: “Bizim akademisyenlerimizi öncelikle üç temelde ayırmamız gerekiyor: Teori hocaları, sportif kökenli hocalar ve sanatsal kökenli hocalar. Bu bana göre daha doğru. Branşlaşmaya doğru gitmek durumunda tabi ki bu durum, iki ya da üç farklı alanı aynı hocadan beklemek, bana göre o hocaya haksızlık etmek olur. Şu olabilir: Rekreasyon mezunu olan bir arkadaşımız lisans dersleri boyunca hangi derslere yatkındı; sanatsal derslere, dansa, halk oyunlarına, tiyatroya... O zaman yüksek lisans eğitimini bu alanlarda yapıp kendini bu alanlarda yetiştirmeli. Rekreasyon alanından gelen hocalar dediğinizde üç farklı yeterlilik olarak düşünüyorum ben: Teorisyen, spor kökenli ve sanat kökenli. İleride gireceği dersler sanat kökenli ise eğitimlerini bu alanda tamamlamaları; eğer sportifse bu alanda tamamlamalarının daha doğru ve sağlıklı olacağı kanaatindeyim. Bunun dışında workshop ve sertifikasyon gibi eğitimler alabilir. Özellikle ritim eğitimi dersini almaları gerekir çünkü ritim sporda da var, yaratıcı etkinliklerde de var.”

K3: “Kesinlikle tiyatro ve drama eğitimi almalı. İletişim becerileri eğitimi de almış olabilir. Bireyi tanıma teknikleri ile alakalı bir eğitim de almış olabilir. Liderlik eğitimi almış olabilir. Tabii alan içinde aktif eğitimde de çalışmış olması gerekiyor aynı zamanda; bunu tam olarak oturtabilmesi için. Teori ve pratik birleşmediği takdirde öğrenme de gerçekleşmiyor çünkü. Fakat az önce de söylediğim gibi, bu kişilerin, mütevazı, yardımsever, pozitif düşünen, yapıcı, sürekli kendini geliştirmeye ve eleştiriye açık bireyler de olmaları gerekiyor.”

K4: “Bir kere hoca profiline kesinlikle değişmesi lazım. Alıp da yetiştirmek yerine, ciddi anlamda yetişmiş kişileri almak gerekir. Sertifikasyon şartı getirilebilir. Hizmet içi eğitimler yararlı olabilir.”

K5: “Daha önce dediğim gibi, yaratıcı drama ve tiyatro ile ilgili dersler almış olabilir, hatta ek olarak diksiyon dersi de almış olabilir. Hizmet içi eğitim, seminer vs. yararlı olabilir fakat bu tür dersleri verecekse sürekli kendini geliştirmesi gerekiyor.”

K6: “Şimdi şöyle komik bir olay var. Bizim sahada çok rastlanır. Akademisyene branşını soruyorsun; turizm diyor; fakat adı zaten turizm fakültesi. Şimdi ben tıp fakültesine gitsem, koridorda dolaşan bir hekim hocaya ‘sizin branşınız nedir?’ diye sorsam ve ‘tıpla uğraşıyorum’ cevabını alsam, bu doğru bir cevap olur mu? Zaten burası tıp fakültesi! Sen dâhiliyeci misin yoksa hariciyeci misin? Burada branşını söyleyebilmeli bir rekreasyon hocası da. Kısaca, rekreasyon kökenli olan ya da olmayan hoca olarak ayırım yapmadan herkese kendini geliştirmeyi, bilmedikleri şeyleri öğrenmeyi, yeni bir derse girmeye başlıyorsa, o dersi herkesten evvel kendisinin öğrenmeye çalışmasını, hatta bilgi üretmesini tavsiye ederim.”

Çizelge 4.11. Yapılması gerekenler üzerine katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Yapılması gerekenler	Drama liderlik programı	✓		✓		✓	
	Özel kurslar	✓	✓		✓	✓	
	Tiyatro Eğitimi			✓		✓	
	Davranış eğitimi			✓			
	Branşında uzmanlık		✓	✓			✓
	Gelişimde süreklilik					✓	✓
	Ritim eğitimi		✓				
	Lisans ve ya yüksek lisans düzeyinde ders almak	✓	✓				

Çizelge 4.11. incelendiğinde, rekreasyon bölümü akademisyenlerinin, önerilen yeterlilikleri sağlamaları için; drama liderlik programına katılmaları gerektiği hususunda K1, K3 ve K5’in hemfikir olduğu görülmektedir. Özel kursların bu konuda etkili olacağını dile getiren K1, K2, K4 ve K5’in yanı sıra, K2, K3 ve K6’nın branşlaşmaya vurgu yaptığı görülmektedir. Ayrıca K3 ve K5, teatral eğitimin de mutlaka, rekreasyon bölümlerinde bulunan akademisyenlerin alması gereken eğitimler arasında olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna ek olarak K5 ve K6, rekreasyon bölümü akademisyenlerinin “gelişimde süreklilik” ilkesini benimsemeleri gerektiği yönünde hemfikirdir.

4.2.4. Tema IV: Lisans öğretim programlarının yeterlilikleri

Bu bölümde, “*Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi lisans öğretim programlarımız, dramatik oyun (tiyatro ve/ve ya drama) içerikli derslerin eğitim-öğretimi açısından yeterli midir? Yeterli ise hangi açılardan? Değil ise neden?*” sorusu, araştırmanın diğer bir alt problem durumunu ortaya koymaktadır. Bu problem durumunu açık bir şekilde ortaya koyan bulgular “lisans öğretim programlarının yeterlilikleri” ana teması altında incelenmiştir. Buna göre, katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “*Kendi okulum açısından düşünürsek tabii ki yeterli. Şunu ek olarak söyleyebilirim ki ilk geldiğim andan itibaren öğrencilerime hep ‘rekreasyon kavramı, algıladığım üzere sadece sportif odaklı değil, bunun kültürel boyutu var ve biz bu kültürel boyutu unutuyoruz.’ Fakat şunu özellikle dikte ediyorum öğrencilerime: Sıgılık, bizi hiçbir yere götürmez. Sığ düşünce, bizi sadece ve sadece yozlaştırır. O yüzden bu sıgılıktan ancak ve ancak sanatla kurtulabiliriz diyerek, ciddi olmaları gerektiğini söylüyorum. Tabii ki eğleneceğiz ama bu sululuk arz etmeyecek. Kimin olacağı hiç önemli değil, ister edebiyat öğretmeni, ister beden eğitimi, okullarda zorunlu olarak rekreasyon lideri bulundurulabilir ki onun olması çok daha doğru bana göre. Rekreasyon lideri işte bunun için de hayata hazırlar. Önümüzdeki yılların provasını yaptırır. Bir gün doğa yürüyüşü yaptırır, bir gün kanoyla gezdirir, bir gün kayak yaptırıp kar sapanını öğretir. O kadar önemli ki bu tip dersler. ‘Rekreasyon liderinin önderliğinde yaşayarak öğrenme’ diyelim biz buna. Ayrıca rekreasyon liderlerinin, öğretmenlerin sahip olduğu haklara sahip olmaları gerektiğini düşünüyorum. Hatta rekreasyon lideri şöyle bile yapabilir: İster kurumda çalışır, ister belediyede çalışır, ister terapi rekreasyonu yapar. Bu dört alan yani işyeri rekreasyonu, terapötik rekreasyon, turizm rekreasyonu ve okullar. Bu dört alanda da tercihini yapabilmeli. Kamu Personeli Seçme Sınavı’ndan puanını alacak ve diyecek ki ‘ben okullar rekreasyonunda iyiyim.’ Okula atamasını isteyecek ama atanacak. Ya da ‘turizm’ diyecek, turistik yerlere ataması yapılacaktır.”*

K2: “*Genel olarak bizim rekreasyon bölümleri ve ya rekreasyon yönetimi bölümlerine baktığımızda aslında içerik olarak ortak ama isimsel olarak farklı isimleri taşıyan dersler mevcut. Örneğin bir tanesine ‘drama ve animasyon’ deniyor, bir tanesinde ‘animasyon’ olarak geçiyor, ‘tiyatro ve drama’ dersi de ‘tiyatro ve canlandırma’ olarak geçiyor. Bizde ‘sahne teknikleri ve koreografi’ olarak geçerken başka üniversitemizde ‘tiyatro ve sahne*

teknikleri' tarzında geçiyor yani aslına baktığınız zaman içerik olarak birbirine yakın ama isimsel olarak birbirinden farklı dersler var. Şimdi bunların hepsini ben bir bütün olarak değerlendirmek istiyorum. Bunlara baktığımızda şöyle hızlıca bir düşünüyorum ama herhalde içlerinden zorunlu olarak bu dersler okutulmuyor diye biliyorum. Okutulan varsa da üçü geçeceğini zannetmiyorum zorunlu ders olarak. Genel olarak hepsinin tek döneme sıkıştırılmış olması açısından bakarak ben kesinlikle yeterli olmadığı kanaatindeyim. Lisans eğitimi alan herkesin bir ve ya iki, ki bir bana göre yetmez. En az iki dönem zorunlu olarak sanatsal içerikli dersleri almalarında fayda var ve burada da dediğim gibi bir dönem tiyatro, bir dönem drama çünkü her ikisinin uygulamasını ve her ikisinin teorik kısmını bir dönemde yapamıyoruz. Bir dönemde ben dramayla ilgili uygulamayı iki haftadan fazla yapamıyorum çünkü teorik kısmı bayağı ciddi anlamda yer alıyor ve tiyatroyla ilgili kısmı beş haftadan fazla öğrencilerle uygulamalı olarak uğraşamıyorum çünkü zaman yetmiyor, dönem yetmiyor. Dönemimiz ortalama on dört hafta. Devamında seçmeli derslerle bunlar desteklenecek. Biraz önce bahsettiğim gibi bu bölümde sanatsal alandan gelen hocalar farklı alanlardan mezunlar değil de kendi mezunlarımızı burada yetiştirip daha sonra bize dönüşümünü sağlamak daha doğru olacaktır. İşte burada branşlaşmanın olması gerekiyor ki bu branşlaşma da seçmeli derslerle olur ama zorunlu olarak herkesin alması gerektiği kanaatindeyim.”

K3: “Kesinlikle yetersizdir diyerek net bir şekilde bu soruyu cevaplayabilirim. Bence tiyatro ve drama, ayrı olarak verilmesi gereken şeyler olması gerekirken, ‘tiyatro ve drama’ diye bir dersimiz var bizim. Ve başka da bir dersimiz yok. Öğrenciye verilecek olan şey sınırlı kalıyor bu durumda ve amacına da ulaştığını düşünmüyorum açıkçası. Bu yüzden müfredat değişikliğine gidilerek tiyatro, drama, dramatik oyun ve doğaçlama şeklinde ayrılması gerekiyor. Ve alanında uzman tarafından verilmesi yararlı olacaktır. Lisans, yüksek lisans ve doktorasını bu alanda yapmış ve yıllardır da bu alanda çalışmış kişilerden almaları gerekiyor. Bence biz rekreasyon hocaları, kendimizi geliştirene kadar drama uzmanlarından destek almalıyız. Burada branşlaşmaya gidilebilir aslında ama mesela bizde bu daha farklı; genel şekilde bölünmüş durumda. Senin dediğin şekilde bölünmemiz lazım ama bunun için inanılmaz bir kadro ihtiyacı var. Keşke böyle bir şey yapabilirsek... Olması gereken bu mu diye soracak olursan evet, olması gereken bu derim.”

K4: “Bir kere kesinlikle yetersizdir. Bu konuda gözle görünür bir çalışma yok. Bunun yanında öğrencilerin kendilerini ifade edebileceği alanlar tasarlanmıyor. Müfredatlar

birbirinin kopyası. Örneğin ‘turizm rekreasyonu’ diye bir dersim var benim. ‘Rekreasyon turizmi’ diye bir dersim de var. Onun dışında ‘rekreasyon endüstrisi’, ‘turizm endüstrisi’, ‘spor endüstrisi’ diye gidiyor ve bunların hepsini tek slayttan anlatıyorum. Hepsinin içeriği aynı. Sanki bir kitabın her bölümünü ders olarak yazmışlar. Bunu Gazi Üniversitesi’nden kopyalamışsınız. Akdeniz Üniversitesi bizden kopyalamış. Ben daha öğrencilerin drama ve tiyatro ile ilgili bir faaliyet yaptıklarını görmedim. Öğrencilere soruyorum ‘hangi yeteneğin seni rekreasyon bölümüne uygun kılıyor?’ diye. Çoğu bir yeteneğinin olmadığını söylüyorlar. ‘Ben rekreasyon bölümünü, bölüme girdikten sonra duydum’ diyen öğrenci var. Bu konular eksik.”

K5: “Burada kendi programımı eleştireyim. Zenginleştirilmesi gerektiğine inanıyorum. Tabii seçmeli olarak kalması gerektiğini düşünüyorum çünkü zorunlu dersler rekreasyonun özünü, felsefesini, teorisini anlatan dersler olmalı. Ama seçmeli dersler, hangi konuda kendini geliştirmek istiyorsa öğrenci, o anlamda dersler olmalı; mesela işte sportif anlamda ya da sanatsal anlamda. Fakat başa dönecek olursak, bizde tek bir ders var bu konuda ‘tiyatro ve drama’ olarak fakat içeriği, dramatik oyun açısından dolu olmayabilir. Bu yüzden en az beş tane ‘tiyatro’ ve ‘drama’ ile ilgili ve genel olarak sanatsal becerilerle ilgili derslerin olması gerekir. Ve bunun aşamalı olması gerekir; yani öğrenciye tiyatro ve dramanın ne olduğunu anlatmadan sahne tekniklerini verirsek, bize öyle bakıyorlar. Bunun sıralaması lazım. Önce sanatla ilgili teorik bir ders alır, ardından tiyatro ve drama dersi alır, ardından sahne teknikleri dersi alır vs. Dediğim gibi bu konuda iki dersimiz var ama sadece ‘var mı var’ demek için var. Biraz daha zenginleştirilmesi gerekir. Tamamen yeterli ya da yetersiz diyemem ama dediğim gibi zenginleştirilmesi gerekiyor.”

K6: “En zor soru bu tabii, şimdi yeterli midir, değil midir? Hem yeterlidir hem de değildir. Gönül ister ki dramatik içerikli oyunlar genişletilse... Şimdi bu derslerin sayısı yeterli olmasa bile, konusu dramatik oyun olmayan dersler de bile, rekreasyon ya da rekreasyon yönetimi bölümlerine giren öğrenciler, bazı konuları daha iyi anlamaları için, derslerin, oyunlaştırılarak anlatılması gerekir. Rekresayon bölüm başkanlıkları ‘dersleri neşeli hale getirme seferberliği’ başlatabilir. Dramatik oyunlara yönelik derslerin sayısı artırılmasa bile bu teorik derslerde de dramatik oyunvari şeylerin derslerde yapılması tavsiye edilsin en azından. Ben bunu yıllarca yaptım. Belki de bu yüzden beni bu bölüme layık gördüler herhalde. Normal derslerde bile ben belli ölçüde mümkün olduğunu kabul ediyorum ve yararlı olduğunu da savunuyorum.”

Çizelge 4.12. Dramatik oyun içerikli derslerin yeterliliğine yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Dramatik oyun içerikli derslerin yeterliliği	Kesinlikle yeterli değil		✓	✓	✓	✓	✓
	Kendi bölümüm açısından yeterli	✓					
Dramatik oyun içerikli derslerin hangi açıdan yetersiz olduğu	Branşlaşma eksik		✓	✓		✓	
	Kadro ihtiyacı var			✓			
	Müfredat düzenlenmeli			✓	✓		✓
	Derslerin içerikleri eksik		✓	✓	✓		

Çizelge 4.12. incelendiğinde, dramatik oyun içerikli derslerin yeterli olmadığı yönünde K2, K3, K4, K5 ve K6'nın aynı görüşte olduğu görülmektedir. Bu yetersizliğin sebebi olarak ise K2, K3 ve K5, branşlaşma eksikliğinin önemli etkisi olduğunu düşünmekle birlikte K3 ve K4, bu tür dersler mevcut olsa bile içeriğinin yetersiz olduğunu dile getiren katılımcılardır. Bu durumu K3 “*müfredat değişikliğine gidilerek tiyatro, drama, dramatik oyun ve doğaçlama şeklinde ayrılması gerekiyor*” şeklinde açıklamıştır. Ayrıca K3, rekreasyon bölümlerinin, dramatik oyun içerikli dersler konusunda yetkin eğitim verebilmeleri için “*biz rekreasyon hocaları kendimizi geliştirene kadar, drama uzmanlarından destek almalıyız*” diyerek, rekreasyon bölümü alan akademisyenlerinin, drama konusunda uzman desteği almaları gerektiğini vurgulamıştır.

Dramatik Oyun İçerikli Derslerin Yeterliliği

Araştırma bulguları incelendiğinde K2, K3, K4, K5 ve K6'nın, rekreasyon bölümü müfredatlarının dramatik oyun içerikli dersler bakımından kesinlikle yetersiz olduğu konusunda hem fikir oldukları görülmüştür. K2 bu konuda branşlaşmaya gidilerek, bu

durumun telafi edilebileceğini belirtmiş; K3 ise, “*müfredat değişikliğine gidilerek tiyatro, drama, dramatik oyun ve doğaçlama şeklinde ayrılması gerekiyor. Ve alanında uzman tarafından verilmesi yararlı olacaktır*” diyerek, bu tür dersler konusunda drama uzmanlarından faydalanılması gerektiğini ifade etmiştir. K4 bu konuda “*bir kere kesinlikle yetersizdir... Hepsinin içeriği aynı. Sanki bir kitabın her bölümünü ders olarak yazmışlar. Bunu Gazi Üniversitesi’nden kopyalamışız. Akdeniz Üniversitesi bizden kopyalamış. Ben daha öğrencilerin drama ve tiyatro ile ilgili bir faaliyet yaptıklarını görmedim*” diyerek, rekreasyon bölümlerinde okutulan derslerin, içerik olarak aynı ya da benzer olduklarını vurgulamıştır. Ayrıca K5 ise, bulunduğu programın, dramatik oyun açısından yetersiz olduğu belirtmiş, buna ek olarak K6 ise “*derslerin, oyunlaştırılarak anlatılması gerekir*” ifadelerini kullanarak, dramatik oyun içerikli derslerin artırılması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

Dramatik Oyun İçerikli Derslerin Hangi Açıdan Yetersiz Olduğu

Araştırma bulguları incelendiğinde K1, K2, K3, ve K5’in, branşlaşmanın önemine vurgu yaptığı görülmüştür. Bu konuda K2 “*branşlaşmanın olması gerekiyor ki bu branşlaşma da seçmeli derslerle olur ama zorunlu olarak herkesin alması gerektiği kanaatindeyim*”; K1 ise “*İster kurumda çalışır, ister belediyede çalışır, ister terapi rekreasyonu yapar. Bu dört alan yani işyeri rekreasyonu, terapötik rekreasyon, turizm rekreasyonu ve okullar. Bu dört alanda da tercihini yapabilmeli*” ifadelerini kullanarak, rekreasyon liderlerinin, kendi uzmanlık branşının olması gerektiğini vurgulamışlardır. Buna ek olarak K5 de “*hangi konuda kendini geliştirmek istiyorsa öğrenci, o anlamda dersler olmalı; mesela işte sportif anlamda ya sanatsal anlamda*” diyerek, branşlaşmaya atıfta bulunmuştur. Ayrıca K3, derslerin “*tiyatro de drama*” olarak değil, “*tiyatro*” ve “*drama*” gibi ayrı bir şekilde okutulması gerektiğini ve böylelikle öğrencilerin derslerden aldıkları verimin de artacağını ifade etmiştir. Son olarak K4 ise, öğrencilerde bulunan öz farkındasızlık ile birlikte faaliyet eksikliğinin, mevcut bulunan önemli problemler arasında olduğunu dile getirmiştir. Kısaca katılımcılar; branşlaşma eksikliği, derslerin vasat planlanması ve faaliyet eksikliğini, başta gelen sorunlar arasında saymışlardır.

4.2.5. Tema V: Branşlaşmanın gerekliliği

Bu bölümde, “*Eklemek istediğiniz görüş ve ya önerileriniz nelerdir?*” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Elde edilen veriler, alınan cevaplara göre “branşlaşmanın gerekliliği” ana teması altında incelenmiştir. Buna göre, katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir:

K1: “*Devamsızlık büyük problem. Biz çok çabalıyoruz özellikle pandemi döneminde okumalarımı ve ders materyallerimi artırdım fakat karşıya geçtiğini düşünmüyorum. Bu yüzden söyleyebilirim ki ‘lisans öğrencileri farkındalıksızlığı’ diye bir durum var; çünkü yüksek lisans ve doktora öğrencilerinden duymadım böyle bir şey fakat lisans öğrencilerinde bu durum var. Bu durumun değişmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun dışında, derslerimden önce her zaman sınıfta klasik müzik çalar; çünkü klasik müzik bizi, daha başka bir bilinç düzeyine ulaştırıyor. Bu yüzden ben açarım klasik müziğimi, beklerim, öğrenci de gelir yavaş yavaş, müziği sonlandırırım ve derse öyle başlarım. Öğrencilerin böylesi ilişkiler kurmalarını önemsiyorum. Bizim derslerimizin ruhuna çok yakın böyle şeyler. Onun için dinletiyorum. Bir şekilde kulakları alışsın ve bir şekilde dünyaya adapte olalım ve uygarlık düzeyine de böylece erişelim diye düşünüyorum.”*

K2: “*Bizim şu anki var olan akademisyenlerimizi öncelikli olarak, biraz önce bahsettiğimiz gibi rekreasyon alanına biraz daha adapte etmek gerekiyor çünkü bizim alanda şu an düşündüğümde rekreasyon bölümünden lisans eğitimi alan hiçbir hocamız yok; doktorasını yapmış olan var, öğretmenlik bölümü mezunu hocalarımız var, farklı bölümlerden bizde görev yapan hocalarımız var. Bu yüzden bir defa kendi hocalarımızı kendi bölümümüze entegre etmek gerekli diye düşünüyorum. Bu hocalar öğretmenlik ve ya farklı bölümlerde eğitim aldıklarında doğal olarak sportif alanları güçlü hocalarımız, diyecek hiçbir sözüm yok ama sanatsal anlamda eksikler var. Bu hocalarımızın en azından sanatsal alanlarının bir şekilde giderilmesi düşüncesindeyim ki bunu da kendi öğrencilerimize yansıtabilelim. Branşlaşma dediğim gibi çok önemli. Üç temel alan olarak ayırıp bu konuda öğrencilerimizi yetiştirirsek daha faydalı oluruz diye düşünüyorum.”*

K3: “*Bir defa daha sanatsal altyapısı olan, senin gibi tiyatro geçmişi olan, müzik geçmişi olan, bu tarzda geçmişi olan yeni bir kuşak yaratmalıyız. Bu kuşakları alıp yer vermeliyiz. Yani onlar sayesinde müfredatlarımızı güncelleştirmeliyiz. Drama ya da dramatik oyun dersi koyduğumuzda kim girecek bu derslere? İşte bu durumda yetkin bir hocam var*

diyebilmeliyim. Önce bir temizlenmesi gerekiyor alanın ve alttan yeni nesil, kanlı canlı, kendini geliştirmeye açık, sporun dışında bir altyapısı olan, sanatsal bir altyapısı olan bir nesil getirmemiz gerekiyor kadrolaşma açısından ve müfredatların da kesinlikle düzenlenmesi gerekiyor.”

K4: “Daha önce de dediğim gibi, rekreasyon bölümlerinin beden eğitimi kampüslerinin altında hapsedilmemesi gerekiyor. Çünkü rekreasyon, abartmıyorum her şeyi içine alan bir disiplin. Yüksek lisans ve doktora seviyelerinde de rekreasyon uzmanlığı verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şu anki bölümler ne akademik anlamda öğrenci yetiştirebiliyor ne de iş gücü anlamında yetiştirebiliyor. Çıktı olmadığı takdirde, bana göre, bütün çalışmalar anlamsızdır. O yüzden istihdam odaklı bir branşlaşma yapılanmasına gidilmeli.”

K5: “Sanırım şöyle bitirmem gerekiyor; rekreasyon bölümü hangi fakülte altında olursa olsun multidisipliner olması gerektiğine inanıyorum. Sanatsal ve ya kültürel etkinlikler bunun sadece bir boyutu. Öte yandan, turizmi olsun, terapi rekreasyonu olsun, yerel yönetimler rekreasyonu olsun... Bütün bunları düşündüğümüz zaman, multidisipliner olması gerekir diyebiliyoruz. Sadece spor bilimleri altında kalınca tek boyutlu bakılıyor. Dolayısıyla çok yönlü bakıldığı zaman rekreasyon anlaşılacak; yoksa anlaşılammaya devam edecek. Türkiye’de çok anlaşılmıyor açıkçası. Üniversite’de dahi anlaşılmıyor ki halka çok sirayet etmiş durumda değil.”

Çizelge 4.13. Genel görüş ve önerilere yönelik katılımcı görüşleri

Kategori	Kod	K1	K2	K3	K4	K5	K6
Genel görüş ve öneriler	Rekreasyon üniversitede dahi anlaşılmıyor					✓	
	Devamsızlık sorunu var	✓					
	Öğrenci farkındalıksızlığı	✓					
	Branşlaşmaya gidilmeli		✓		✓	✓	
	Müfredat güncellenmeli			✓			
	Rekreasyon bölümleri çok yönlü olmalı					✓	

Çizelge 4.13. (devam) Genel görüş ve önerilere yönelik katılımcı görüşleri

	Sanatsal altyapısı olan, yetkin akademisyenler istihdam edilmeli			✓			
--	--	--	--	---	--	--	--

Müfredatlar Güncellenmeli

Araştırma bulguları incelendiğinde K3, sanatsal altyapısı olan, yeni bir neslin kadrolaşmaya dahil edilmesi gerektiğini söylemiş, bununla birlikte rekreasyon bölümlerinde mevcut bulunan müfredatların güncellenmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

Branşlaşmaya Gidilmeli

Araştırma bulguları incelendiğinde K4'ün; şu anki bölümlerin akademik anlamda öğrenci yetiştiremediğini dile getirerek, lisansüstü seviyede de rekreasyon uzmanlığının verilmesi gerektiği ve istihdam odaklı branşlaşmayı desteklediği görülmüştür.

Akademik Yapılanmada Multidisiplinerlik

Araştırma bulguları incelendiğinde K5, rekreasyon bölümlerinin üniversitelerde dahi anlaşılmadığı, bu yüzden alt dallara bölünmesi gerektiğini ve çok yönlü bir disiplin olarak inşa edilmesi yönünde bir yapılanma oluşturulması hususunda görüş bildirdiği görülmüştür.

5. TARTIŞMA

Araştırma bulgularına göre, sanatsal içerikli derslerin rekreasyon bölümlerinde daha fazla yer alması gerektiği hususunda, 6 katılımcının da hem fikir olduğu görülmüştür. Rekreasyon bölümlerinin disiplinler arası niteliğine vurgu yapan katılımcılar, Türkiye’de yer alan güncel rekreasyon bölüm müfredatlarının daha çok spor ağırlıklı olduğunu; fakat sanatsal/kültürel boyutunun geri planda kaldığını dile getirmişlerdir. Literatür taraması yapıldığında, bu konuda yapılan tek çalışmanın Zulicka (2018) olduğunu görmekteyiz. Çalışmaya göre, sanatsal rekreasyon (*artistic recreation*) kavramına gerekli değer verilmemekte ve bu alan, sportif aktivitelerin gölgesinde kalmaktadır; dolayısıyla artık üniversitelerde sanatsal faaliyetlere daha çok yer verilmeli ve ‘sanatsal rekreasyon’ kavramı yeniden tanımlanmalıdır.

Dramatik oyun içerikli derslerin gerekliliği üzerine sorulan soruya yönelik elde edilen verilere göre, yine 6 katılımcının da olumlu yanıt verdiği görülmüştür. Hatta K6’ya göre, yalnızca dramatik oyun dersleri değil, diğer teorik derslerin de oyunlaştırılarak anlatılması ve böylelikle ders verimliliğinin artması amaç edinilmelidir; çünkü bu tür dersler, başta bilişsel ve sosyal kazanımlar olmak üzere, rekreasyon biliminin biricik amacı olan ‘kendini gerçekleştirme’ ihtiyacına da hizmet etmektedir.

Bulgulardan hareketle, dramatik oyun içerikli dersleri yürütecek olan rekreasyon/rekreasyon yönetimi alan akademisyenlerinin hangi yeterliliklere sahip olmaları gerektiği konusunda ise, drama ve tiyatro alanında teorik birikim başta olmak üzere, diğer sanatsal dallarla da iç içe olmaları gerektiğini söyleyebiliriz. Ayrıca liderlik erdemleri, merhamet, hoşgörü, mütevazılık vb. gibi karakter özelliklerine de sahip olmaları gerekmektedir. “Klasik hoca” profilinin artık yararlı olmadığını, bunun yerine sanatsal altyapıya sahip yeni bir neslin rekreasyon bölümlerinde istihdam edilmeleri gerektiğini belirten katılımcılar, bu yüzden dramatik oyun içerikli derslerin diğer sanatsal derslerle de desteklenerek ‘sanatsal rekreasyon’ adlı bir branşın, rekreasyon bölümlerinin altında bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Literatüre bakıldığında, bu tür bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Dramatik oyun içerikli derslerin rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümlerinin müfredat içeriklerindeki yeterliliği üzerine sorulan sorudan elde edilen verilere göre, yetersiz olduğu

sonucu ile karşılaşmıştır. Özellikle müfredatlarda yer alan ‘Tiyatro ve Drama’ adlı dersin birbirinden ayrılması gerektiği ve ‘Drama’ ve ‘Tiyatro’ olarak ayrı başlıklar altında okutulması gerektiğini belirten katılımcılar, bu tür dersleri desteklemesi için doğaçlama, heykel, felsefe, estetik, enstrüman, yabancı dil, iletişim ve davranış eğitimi gibi derslerin de eklenmesi gerektiğini vurgulamışlardır; çünkü rekreasyon lideri olacak olan rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümü mezunu öğrencilerin, aynı zamanda toplum lideri statüsünde olduklarını belirtmişler ve bu yüzden toplumunu iyi tanıyan, rekreatif aktivitelere katılım sağlayan insanları doğruya yönlendirme yeteneğine sahip olan bireyler olmaları gerektiğini eklemişlerdir. Dramatik oyun içerikli derslerin rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümlerindeki yeterliliği/gerekliliği konusunda da yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde, ısrarla vurgu yapılan hususun, bu çalışmanın da anahtar kelimelerinden biri olan ‘branşlaşma’ olduğunu görmekteyiz. Branşlaşma gerekliliğinin önemine istifaden K4 *“rekreasyon, abartmıyorum her şeyi içine alan bir disiplin. Yüksek lisans ve doktora seviyelerinde de rekreasyon uzmanlığı verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Şu anki bölümler ne akademik anlamda öğrenci yetiştirebiliyor ne de iş gücü anlamında yetiştirebiliyor”* ifadelerini kullanmıştır. K2 ise *“hocalarımızın en azından sanatsal alanlarının bir şekilde giderilmesi düşüncesindeyim ki bunu da kendi öğrencilerimize yansıtabilelim. Branşlaşma dediğim gibi çok önemli. Üç temel alan olarak ayırıp bu konuda öğrencilerimizi yetiştirirsek daha faydalı oluruz diye düşünüyorum”* diyerek, güncel rekreasyon bölümlerindeki branşlaşma gerekliliğinin önemine vurgu yapmışlardır. Bu konuda Tütüncü (2018), fakülteleşme ve rekreasyon adlı makalesinde, rekreasyon bölümlerinin alt dallara ayrılmasının, Türkiye özelinde sakıncalı olduğunu ve hayata geçirildiği takdirde sonuçlarının olumlu olmayacağını savunmuştur. Ayrıca tıp fakültesi örneğini veren Tütüncü, bu fakültelerde bölümleşmenin olduğunu fakat eğitim olarak yalnızca bir programın olduğunu dile getirmiş ve rekreasyon bölümü altında açılacak olan programların da verimli olabilmesi için, lisansüstü seviyede eğitim alan, yetkin öğretim elemanlarının, rekreasyon bölümlerinin multidisipliner yapısı da unutulmadan yetiştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Tabii, Tütüncü’nün dikkati çekmek istediği nokta daha çok “rekreasyon fakültesi” kavramıdır. Bu durum, program içerikleri iyi planlanmadığı takdirde verimli bir yol olarak görülmemektedir fakat eğer BESYO, SBF ve Turizm fakülteleri altında bulunan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerindeki,

zaten içeriğinde bulunan disiplinlerarası mahiyetteki derslerin yeniden planlanması koşuluyla ‘branşlaşma’ sağlanırsa, fakülteleşmenin de yolu açılabilir.

Öte yandan, Gözen (2020)’in 1980-2019 yılları arasını kapsayan bibliyometrik çalışmasına göre, rekreasyon bilimi ile ilgili yayınlanan çalışmalarda en çok kullanılan kavramlar sırasıyla rekreasyon, eğlence, açık alan rekreasyonu, turizm, katılım, deneyim, yönetim, model, etki ve motivasyon kavramlarıdır. Merkezilik derecesi en yüksek olan ilk üç kavramın ise deneyim, kaynak ve katılım olduğu ve “rekreasyonda uzmanlaşma”nın en düşük merkezi dereceye sahip olduğu belirtilmiştir. 1980-2019 yılları arasında, rekreasyon disipliniindeki güncel çalışmalar ağırlıklı olarak “korunan alanlar”, “gelecek trendler” ve “toplum temelli turizm” alanlarında yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla ‘sanatsal rekreasyon’ kavramının anlam ve önemine yönelik yapılan çalışmaların, literatürde büyük bir eksiklik gösterdiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Sever ve Buzlu (2015)’nin, rekreasyon yönetimi müfredatlarının düzenlenmesi gerektiğine yönelik yaptıkları bilimetric çalışmasında ise, “Terapötik Rekreasyon Anabilim Dalı” adlı bir bölümün kurulması gerektiği belirtilmiş ve rekreasyonun fiziksel ve psikolojik boyutu ile birlikte, ağırlıklı olarak açık alanda yapılan aktivite türlerini içinde barındırdığı vurgulanmış ve buna yönelik çevre ve tesis düzenlenmesine de gidilmesi gerektiği önerilmiştir. Bu durum, rekreasyon disiplininin multidisipliner yapısını ve çok çeşitliliğini ortaya koymakta ve müfredat derslerinin yeniden düzenlenip, rekreasyon bölümlerinin alt branşlara ayrılması gerektiğini bizlere göstermektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda, branşlaşma durumunun hala tartışıldığını ve rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümlerinin disiplinler arası özelliği göz önüne alınarak müfredatların yeniden düzenlenmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Güncel rekreasyon bölümlerinde okutulan ders içerikleri iyi ve verimli planlanmadığı için, çıktı olarak da verim alınamamaktadır. Bu yüzden rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümü mezunları, kendi iş sahalarında istihdam olanakları yakalayamadıkları için başka alanlara yönelmektedirler. Katılımcılardan elde ettiğimiz veriler de bu savımızı desteklemektedir. Dolayısıyla rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümlerinde geri planda kalan sanatsal ve kültürel aktivite türlerine daha fazla ağırlık vermek amacıyla, dramatik oyun özelinde bir ‘sanatsal rekreasyon’ branşı kurulması ve rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümlerinin de kendi içinde alt branşlara ayrılması gerektiği sonucu ile karşılaşmaktayız.

5.1. Dramatik Oyun İçerikli Model Ders Önerileri

Çizelge 5.1. Teorik ders önerileri

Model dersler	Öğretim yöntem ve teknikleri	Kazanımlar/Öğrenim çıktıları	Sınama durumları
Oyun, drama ve tiyatro pedagojisi	Öğrencinin aktif katılımına yönelik uygulama deneyimleri, yüz yüze anlatım, değerlendirme ve tartışma, canlandırma, rol oynama, dramatizasyon	Oyun, drama ve tiyatro disiplinlerinin kesiştiği ve ayrıştığı noktalara hâkim olma; oyun, tiyatro ve drama tekniklerini öğrenme ve amacına göre kullanma becerisi kazanma; drama, dramatizasyon, dramatik oyun canlandırma gibi başlıca temel kavram ve terimleri bilme, bağımsız oyun ve tiyatro pedagojisi projesi hazırlama ve sunma	Sözlü ve yazılı sınav, sunum, bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmaları
Sahne bilgisi ve tekniği	Yüz yüze anlatım, sunum, değerlendirme ve tartışma	Sahne bilgisi ve tekniğine yönelik bilgi ve becerileri kazanma	Ödev, sunum, yazılı sınav çalışmaları
Oyun incelemesi	Yüz yüze anlatım, sunum, değerlendirme ve tartışma	Tiyatro metinlerinin incelemesine ve çözümlemesine yönelik teknik bilgi ve beceriler kazanma, metin okuma ve çözümleme konusunda entelektüel bilgi ve beceriler kazanma	Ödev, sunum, yazılı sınav çalışmaları
Sanat kuramları ve uygulamaları	Yüz yüze anlatım, sunum, değerlendirme ve tartışma	19.yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında sanat ve üslup biçimlerini öğrenme; Empresyonizm, Sembolizm, Ekspresyonizm, Kübizm, Dadaizm, Sürrealizm, Konstrüktivizm, Süprematizm, Pop Art, Minimalizm, Kavramsal Sanat gibi sanat kuramları ve uygulama örneklerini tanıma, bilgi ve becerileri kazanma	Ödev, sunum, yazılı sınav çalışmaları
Sanat yapıtları eleştirisi	Yüz yüze anlatım, sunum, değerlendirme ve tartışma	Sanat yapıtlarının incelemesine ve çözümlemesine yönelik eleştirel bilgi ve beceriler kazanma, sanat yapıtını okuma ve çözümleme konusunda entelektüel bilgi ve beceriler kazanma	Ödev, sunum, yazılı sınav çalışmaları

Çizelge 5.1. (devam) Teorik ders önerileri

Film incelemesi	Yüz yüze anlatım, sunum, değerlendirme ve tartışma	Sinema yapıtlarının incelemesine ve çözümlemesine yönelik eleştirel bilgi ve beceriler kazanma, sinema filmlerini analiz ve çözümleme konusunda entelektüel bilgi ve beceriler kazanma	Ödev, sunum, yazılı sınav çalışmaları
Koreoloji	Öğrencinin aktif katılımına yönelik uygulama deneyimleri, yüz yüze anlatım, değerlendirme ve tartışma	Dans notasyonu yazım sistemine yönelik bilgi ve beceriler kazanma	Ödev, sunum, yazılı sınav çalışmaları
İlk çağ felsefesi	Yüz yüze anlatım, değerlendirme ve tartışma	Batı ve uzak doğu düşünce sistemlerini öğrenme; Sokrat öncesi felsefe, sofistler, Platon ve Aristoteles öğretisi, Stoacılık, Epikürcülük, Konfüçyüsçülük, Taoculuk, Mohizm, yanıltmacılar, Yin Yang öğretisi, Vedalar çağı, Budacılık, Mahavira ve caynacılık gibi felsefe sistemlerini tanıma, entelektüel bilgi ve beceri kazanma	Ödev, sunum, yazılı sınav çalışması

Çizelge 5.2. Uygulamalı ders önerileri

Model dersler	Öğretim yöntem ve teknikleri	Kazanımlar/Öğrenme çıktıları	Sınama durumları
Çocuk animatörlüğü	Bireysel ve grup halinde oynama, alıştırma uygulama ve gösteri hazırlama	Çocuk psikolojisine hâkim olma, çocukların ilgi alanlarını kavrama, yaş özelliklerine göre oyunlar öğretme ve oynatma	Bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmalarının haftalık sunumları ile birlikte dönem sonu ve yılsonu sınavları
Tiyatro çalışmaları	Bireysel ve grup halinde sahne parçası çalışmaları ile temsil hazırlama	Tiyatro bilgisi ve pratiğine hâkim olma, sahneye ve seyirciye yönelik oyun hazırlama ve sunma	Bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmalarının haftalık sunumları ile birlikte dönem sonu ve yılsonu sınavları

Çizelge 5.2. (devam) Uygulamalı ders önerileri

Oyun ve yaratıcı drama çalışmaları	Öğrencinin aktif katılımına yönelik uygulama deneyimleri, yüz yüze anlatım, değerlendirme ve tartışma, canlandırma, rol oynama, dramatizasyon bireysel ve grup halinde drama yöntemi ve drama teknikleri ile oyun oynama, bir oyun ve yaratıcı drama projesi hazırlama ve sunma	Oyun ve drama tekniklerini kavrama, dramayı bir öğretim yöntemi olarak uygulama deneyimi kazanma	Bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmalarının haftalık sunumları ile birlikte dönem sonu ve yılsonu sınavları
Kostüm ve Makyaj Uygulamaları	Bireysel ve grup halinde araştırma, tasarlama, deneme ve gösteriye yönelik uygulama	Sahne ve gösteri sanatlarında kostüm ve makyaj bilgisini hem ayrı ayrı ve hem de birlikte uygulama, bu bilgileri uygulama çalışmasıyla birleştirme becerisi kazanma	Bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmalarının haftalık sunumları ile birlikte dönem sonu ve yılsonu sınavları
Ses-Nefes-Konuşma ve Davranış Eğitimi	Bireysel ve grup halinde ses, nefes ve konuşma teknikleri ve iletişim yöntemlerine yönelik teori ve uygulama	Sahne ve gösteri sanatlarında ses, nefes ve konuşma becerisini ve bununla birlikte iletişim yöntemlerini hem bireysel hem de toplu uygulama çalışmalarıyla geliştirme becerisi kazanma	Bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmalarının haftalık sunumları ile birlikte dönem sonu ve yılsonu sınavları
Dramatik oyun	Bireysel ve grup halinde dramatik oyun uygulama ve teknikleri	Dramatik oyun tekniklerini kavrama, dramatik oyunu bir öğrenim ve öğretim yöntemi olarak uygulama deneyimi kazanma	Bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmalarının haftalık sunumları ile birlikte dönem sonu ve yıl sonu sınavları
Doğaçlama	Bireysel ve grup halinde doğaçlama uygulama ve teknikleri	Doğaçlama tekniklerini kavrama, doğaçlamayı bir öğrenim ve öğretim yöntemi olarak uygulama deneyimi kazanma	Bireysel ve toplu gruplar halinde uygulama çalışmalarının haftalık sunumları ile birlikte dönem sonu ve yıl sonu sınavları

Türkiye üniversitelerinde bulunan rekreasyon/rekreasyon yönetimi bölümlerinin ders müfredatları hatırlandığında, yukarıda önerilen derslerin bir kısmının mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Mevcut derslere, zorunlu olarak yer veren üniversiteler ile ortak seçmeli ders havuzunda bu tür derslere yer veren üniversitelerimiz, dersleri yalnızca bir ya da iki dönem ile sınırlı tutmuştur. Ayrıca sanatsal içerikli dersleri okutan akademisyenlerin

çoğunlukla farklı akademik birimlerden gelen misafir öğretim elemanları olduğu ortaya çıkmaktadır. Oysa branşlaşma için rekreasyon alanına da hakim olan ve sanat alanları üzerinde belirli düzeylere kadar akademik ve artistik gelişim göstermiş uzmanların ilgili dersleri yürütmesi, branşlaşma için de öğrencilere model olabilecektir.

Bu derslerde, öncelikli olarak sanat alanlarında uzmanlaşmış akademisyenler ders vermelidir. Bu şartın sağlanamadığı durumlarda, rekreasyon uzmanlarının kişisel gelişimlerini sağlayarak, saygın kurumlardan sağlayacakları ek eğitimler yoluyla edindikleri sertifikalar ile bu dersleri verecek ehliyetleri geliştirerek, sanat alanlarında da uzmanlaşmaları neticesinde ilgili dersleri vermeleri uygun olacaktır.

Yukarıda önerilen dersler, bu tezin bağlamı konusunda edinilen katılımcı görüşlerinden hareketle kümelenmiştir. İlgili dersler dramatik oyunlar teması ile üretilmiş olup, sanatsal rekreasyon sadece dramatik oyunlardan kurulu bir branş olarak görülmemelidir. Bu alan, branşlaşma yolunda benzer araştırmalara açıktır ve *sanatsal rekreasyon* branşı adlı bir branştan söz edilecekse, sanatın diğer dalları ile ilişkili derslerin de kendine alan dersleri içerisinde yer bulması bilimsel alanlaşma olarak bir branşlaşma olması adına uygun olacaktır. Öte yandan, branşlaşma, üçüncü sınıftan itibaren bir temel oluşturacağından, teorik derslerin beş ve altıncı dönemlerde okutulması önerilmektedir. Bunun haricinde, uygulamalı derslerin ise beşinci yarıyıldan başlamak kaydıyla, toplamda dört yarıyla dağıtılarak düzenli uygulama çalışmaları ile öğrencinin dramatik oyun deneyimlerini içselleştirecek fırsatların sunulması sağlanmalıdır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Dramatik yapının, hayatın her alanında mevcut olduğunu, çevremizi gözlemleyerek fark etmemiz mümkündür. Gerek sınıf çatışması, gerek ast-üst ilişkisi, gerekse kadın erkek ilişkilerinde bu çatışma ve karşıtlık ortamı bulunmaktadır. Mikro ve makro ölçekte düşünüldüğünde dramatik yapı içeren durum sayısı daha fazla artacaktır. Böyle bir sistem içinde sağlıklı ilişkiler kurup, hayatı idame ettirebilmek için, dramatik yapıya hâkim olmak gerekir. Bunu yapabilmenin yegâne yolu ise boş zamanlardan geçer; çünkü boş zamanlar, kişinin yaşam doyumu için eylemde bulunduğu zamanlardır. Yaşam doyumunun sağlandığı anlarda elde edilen bilgiler ise kalıcı olarak içselleştirilir. İnsanın, içselleştirmede bir şeyi kalıcı olarak öğrenebilmesi çok zordur. Öyle ki, boş zamanlarda gönüllülük esastır ve katılımcı istediği her bir aktiviteyi kendi özgür iradesiyle seçer. Bu durum, kalıcı öğrenmenin başlangıç aşamasıdır. Kişi, böyle bir yola girdikten sonra kendi eksikliklerini ve potansiyelini keşfetmeye ve farkındalığını artırmaya başlar. Farkındalık artınca da değişim eğilimleri ortaya çıkar. Böylece rekreasyon biliminin birincil hedefi olan Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en üst basamağı, yani 'kendini gerçekleştirme' aşaması ile kişi arasındaki uçurum gittikçe kapanmaya başlar.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, sanatsal içerikli derslerin, rekreasyon bölümlerinde zorunlu olarak yer verilmesi gerekliliği konusunda ortak bir irade ortaya konmuştur. Katılımcıların tümünün bu konuda hemfikir olduğu görülmüştür. Bunun yanında felsefe ve estetik gibi teorik derslerin de öğrenciler üzerinde bakış açısı kazandırma bakımından önemine vurgu yapılmış ve katılımcıların tamamı inovatif derslerin lisans müfredatlarında yer alması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Dramatik oyun içerikli derslerin gerekliliği hususunda katılımcıların tümünün hemfikir olduğu saptanmıştır. Bu tür derslerin bilişsel kapasiteyi artırdığı, iletişim becerilerini geliştirdiği, içselleştirmeye katkıda bulunduğu ve kişinin kendini keşfetmesine yardımcı olduğu, katılımcılarca ifade edilmiş ve rekreasyon bölümlerinde mutlaka okutulması gerektiği vurgulanmıştır. Dramatik oyun içerikli derslerin diyalektik bakış kazandırmasının yaşam doyumuna katkıları üzerinde de duran katılımcılar; öğrencinin, bu tür dersler sayesinde, yeni öğrendiği şeyleri eskileriyle birleştirebildiğini, neden-sonuç ilişkileri kurabildiğini, kendisindeki ve başkasındaki özellikleri fark edip tanıyabildiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar arasında, dramatik içerikli ders okuttuğunu belirten iki katılımcının olduğu görülmüştür. Bunun dışında bir katılımcı ise derslerinde dramatik oyun tekniklerinden yararlandığını dile getirmiştir. Katılımcılardan elde edilen ders içeriği önerileri arasında tiyatro teorisi, tiyatro çeşitleri, sanat akımları, doğaçlama, beyin fırtınası, ses ve beden kullanımı ile dramanın kullanım alanları, ritüelden (*Göbeklitepe*) bu yana kadar gelen orta çağ, Rönesans, reform ve romantik dönem, klasisizm, postmodernizm gibi dönemlerin olduğu bulgulanmıştır. Bunların yanı sıra katılımcılar, sanatın çeşitli dallarıyla, dramatik oyun içerikli derslerin desteklenmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Dramatik oyun içerikli derslerin kazanımları üzerine de görüş bildiren katılımcılar; kişilik gelişimi, bilişsel kapasitenin artması, takım çalışması, alan teorisi ve bireysel farkındalık gibi konuların üzerinde durmuşlardır. Katılımcılara göre bu tür kazanımlar, rekreasyon liderlerinin edinmesi gereken kazanımların başında gelmektedir.

Rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümü alan akademisyenlerinin sahip olmaları gereken yeterlilikler üzerine katılımcılar, drama ve tiyatro teorisi başta olmak üzere teatral eğitime de sahip olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Buna ek olarak rekreasyon bölümü alan akademisyenlerinin, liderlik erdemlerine de sahip olmaları gerektiğini belirten katılımcılar, alan akademisyenlerinin çok yönlü çalışmaya yatkın olmalarını gerektiğini dile getirmişlerdir.

Bu yeterlilikleri edinmek için ise drama liderlik programını ve çeşitli özel kursları (*workshop, hizmet içi eğitim vs.*) öneren katılımcılar, rekreasyon bölümü ve rekreasyon yönetimi alan akademisyenlerinin davranış eğitimini de almaları gerektiği, buna ek olarak branşında uzman olmaları ve gelişime daima açık olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Dramatik oyun içerikli derslerin, rekreasyon bölümlerindeki yeterliliği üzerine altı katılımcıdan beşinin, yeterli olmadığı yönünde görüş birliğinde oldukları görülmüştür. Yetersizlik nedenleri olarak ise branşlaşmanın eksik olduğunu ve ders içeriklerinin yetersiz olduğunu belirtmişler ve buna yönelik müfredatların yeniden düzenlenmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Genel olarak katılımcıların, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde branşlaşmanın olması ve buna yönelik lisans müfredatlarının tekrar düzenlenmesi gerektiği

yönünde hemfikir oldukları görülmüştür. Öğrenci farkındalıksızlığının da önemli bir problem olduğunu dile getiren katılımcılar, sanatsal altyapıya sahip olan akademisyenlerin, rekreasyon bölümlerinde istihdam edilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Bu tez çalışması kapsamında yürütülen araştırmaya dayanak teşkil etmesi açısından yapılan müfredat incelemesinde ise, Bologna Akreditasyonuna sahip Türkiye Üniversiteleri'nden seçilen programların bilgi paketlerine göre, zorunlu olarak okutulan sanatsal ya da dramatik oyun içerikli derslerin çok az olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, seçmeli olarak okutulan sanatsal derslerin; Türkiye'nin 2020-2021 eğitim öğretim yılında öğrenci alan ve rekreasyon bölümü olan en başarılı olan üç üniversitesinde yine sınırlı olduğunu; teatral derslerde ise dramatik yapıya hâkim olma üzerine yapılan çalışmaların en fazla bir ya da iki hafta olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Türkiye genelinde aktif olan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinin ders bilgi paketlerinin incelemesi sonucunda; *spor*, *çevre* ve *turizm* ağırlıklı ders içerikleri ile karşılaşmıştır. Dramatik oyun içerikli zorunlu dersler, ders süresi bakımından bir dönemi geçmemekte, bu dersleri program dışından gelen akademisyenler okutmaktadır. Dramatik oyun içerikli olmayan diğer *sanatsal rekreasyon* dersleri ise ağırlıklı olarak ritim eğitimi, dans, müzik ve fotoğrafçılık gibi derslerden oluşmaktadır. Söz konusu dersler süre ve içerik bakımından, sanatsal rekreasyon alanında branşlaşmayı sağlayacak düzeyde ve nitelikte değildir. Bu alanda ve dramatik oyunlar özelinde branşlaşmayı sağlamak için en az iki yarıyıl ile dört yarıyıla kadar, dramanın ve dramatik bileşenlerin yöntem olarak kullanılacağı ve bu yöntemin tiyatro disiplini ile ortak olarak kullandığı tekniklerin derslerde kullanılması gerekmektedir.

2020-2021 eğitim-öğretim yılı ÖSYM kontenjanları kılavuzuna göre öğrenci alan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinin ders içerikleri *spor*, *çevre* ve *turizm* ekseninde şekillenmiş olsa da öğrenci alımında adı geçen program adları hepsinde 'rekreasyon ve/veya rekreasyon yönetimi' olarak belirlenmiştir. Rekreasyon ve rekreasyon yönetimi programlarının ders bilgi paketlerinde yer alan ders içerikleri incelendiğinde de, yalnızca 9 üniversitede branşlaşmanın olduğu; fakat 2 dönemle sınırlı tutulduğu görülmüştür.

Bu tezin dikkati çekmek istediği nokta rekreasyon ve rekreasyon yönetimi müfredatlarında, çalışmanın ana metninde de öneminden bahsedildiği *dramatik içerikli* derslere ihtiyaç

olduğudur. Çünkü boş zamanlar yalnızca eğlenmek, dinlenmek ya da stres atmak için yoktur; boş zamanlar, Antik Yunan'da olduğu gibi, aynı zamanda önemli şeylerin öğrenildiği zaman dilimidir. Bu nedenle rekreasyon alanında branşlaşmanın gerekliliğini ortaya koymak; *spor*, *çevre* ve *turizm* konularına göre sanatsal rekreasyon alanının, ders müfredatları özelinde arka planda kalmış olduğuna dikkati çekmek ve ders içeriği anlamında bu alana daha fazla yer açmak gerektiği sonucu ile karşılaşmaktayız. Bu anlamda, bu tezin araştırma bölümü, *dramatik oyunlar* özelinde *sanatsal rekreasyon* alanının bir alt branş olarak rekreasyon lisans programlarında kendine bir yer bulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Alanında uzman katılımcılardan elde edilen verilerin sonucunda, teorik ya da uygulamalı olarak çözümleme ve taklit unsuru içeren dersler ile bir *sanatsal rekreasyon* branşına yer açmak elzem görünmektedir. Bu dersler, geleceğin rekreasyon liderlerini sanatsal rekreasyon branşı hususunda donanımlı hale getirecektir.

Sonuç olarak, insan, beş yaşından önce dramatik oyun oynamaya başlar; bu da bize; hayatımızın ilk yıllarından itibaren dramatik oyuna karşı bir itkimiz olduğunu gösterir. O yaşlardaki çocuk, çevresini tanımaya ve anne ya da babasını taklit etmeye başlar. Nesneleri dönüştürür ve farklı anlamlar yükler. Bu aşama, kişilik gelişiminde de oldukça önemli bir aşamadır. İnsanoğlunun içinde doğuştan var olan bu özel itki doğru kullanıldığı takdirde kişi, rekreasyon disiplininin birincil amacı olan yaşam doyumunu, başka bir ifadeyle mutluluk hissini deneyimleyecektir.

Öneriler

Türkiye’de bulunan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinin müfredatları incelendiğinde, disiplinler arası mahiyette olan derslerin karışık bir şekilde okutulduğu ve bir dönemle sınırlandırıldığı görülmüştür. Seçmeli derslerde bu durum bazı okullarda en fazla iki döneme kadar çıkmaktadır. Öte yandan, rekreatif uzmanlık branşı adı altında sağlanan branşlaşma durumu yalnızca dokuz üniversitede mevcuttur. Bu üniversitelerde ise, daha önce değinildiği gibi, branş dersleri bir ya da iki dönemle sınırlı olup yalnızca tek ders adı altında verilmektedir (*örneğin 7. dönem “terapötik rekreasyon I” ve 8. Dönem “terapötik rekreasyon II”; ve ya 7. dönem “sportif rekreasyon I” ve 8. dönem “sportif rekreasyon II” gibi*). Bu durumda, katılımcılardan da elde edilen veriler ışığında; derslerin verimliliği ve branşlaşmanın gerçek manada hayata geçirilebilmesi için, rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinde;

- ✓ Sanatsal rekreasyon
- ✓ Sportif rekreasyon
- ✓ Terapötik rekreasyon
- ✓ Turistik rekreasyon
- ✓ Açık alan rekreasyonu
- ✓ Ticari rekreasyon
- ✓ Sanayi rekreasyonu
- ✓ İş yeri rekreasyonu
- ✓ Okullar rekreasyonu

Gibi alt branşlar, 5. Yarıyıldan itibaren 4 dönem olmak üzere yer almalıdır. Öğrenciler, 4 yıllık lisans eğitimi sürecinde ilk 2 yıl ortak dersleri, son 2 yıl ise yukarıda adı geçen branşlar arasından seçtiği branş altında verilen dersleri almalıdır.

Rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinden mezun olan öğrenciler, ana dili dışında en az iki dil bilmeli, bir enstrümanı iyi seviyede çalabilmeli ve temel sosyal bilimler (*psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve felsefe*) alanlarında, branşına yönelik bilgi birikimine sahip olmalıdır. Rekreasyon lideri olacak olan rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerinden mezun olan öğrencilerin bu çok yönlülük özelliği, toplumların refah seviyesini yukarı çıkarabilmek için önemli bir etkidir.

Sanatsal rekreasyon branşı, Bologna akreditasyonuna sahip Türkiye ve Avrupa üniversitelerinin rekreasyon bölümlerinde şu ana kadar yer almamıştır. Bu alanın daha fazla derinleştirilmesi ve öneminin ortaya çıkarılması için, platformlar oluşturulabilir ve *sanatsal rekreasyon* alanına yönelik özel çalıştaylar yapılabilir.

Bunun dışında, öğrenci alımına yönelik kriterlerin gözden geçirilip yeniden düzenlenmelidir. Buna göre öğrenciler, seçmek istediği rekreasyon branşına yönelik sınava tabi tutulmalı. Örneğin öğrenci, sanatsal rekreasyon branşını seçmek istiyorsa, sesini ve bedenini sahnede nasıl kullandığına dair mülakatlar verilmeli.

Rekreasyon bölümleri, yalnızca BESYO, SBF ve Turizm fakülteleriyle sınırlı kalmamalı; bunlarla birlikte güzel sanatlar fakülteleri bünyesinde de kendine yer bulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aristoteles (2016). *Poetika, Şiir Sanatı Üzerine*, (çev. Ari Çokona, Ömer Aygün), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2. Baskı, 15.
- Açıkdilli, R. (2019). *Türkiye’de ve Avrupa Ülkelerinde Rekreasyon Eğitiminin Karşılaştırılması*, Yüksek lisans tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Adler, A. (1985). *İnsanı Tanıma Sanatı*, (çev: Kamuran Şipal), İstanbul: Say yayınları, 16. Baskı.
- AFL (Alberta’s Future Leaders Program). (2002). *Alberta’s Future Leaders Executive Final Report*. Edmonton: Alberta’s Future Leaders Program.
- Ağaoğlu, Y.S. (2002). *Türkiye’deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Alpman, C. (1972). *Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi
- And, M. (2003). *Oyun ve Bugü, Türk Kültüründe Oyun Kavramı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s. 28, 187.
- And, M. (1972). “Özgür insan ve Boş Zamanları Değerlendirme Kavramı”, *Özgür İnsan*, Sayı 7.
- Ardahan, F. (2018). “Oyun Kavramı Çocuk ve Oyun”, Ardahan, F. (Ed). *Oyun ve Oyun Kültürü* içinde s. 37-97, Ankara: Detay Yayıncılık, 42, 46, 72.
- Ardahan, F., Turgut, T. ve Kalkan, A.K., (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Argan, M. (2007). *Eğlence Pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık, 8, 30-33.
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bach, G. R. (1950). “Dramatic Play Therapy with Adult Groups”, *The Journal of Psychology*, 29(2), 225-246.
- Baran, M. (1993). *Çocuk Oyunları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 86.
- Beattie, S. (1997). *Collins French Dictionary*, 7th edition, Italy: HarperCollins Publishers, 27.
- Bellefleur, M. (2002). *Le Loisir Contemporain, Essai de philosophie Sociale*, Canada: Presses de l’Université du Québec.
- Boratav, P. N. (1973). *100 Soruda Türk Folkloru*, İstanbul: Asya Matbaası, 288-299, 302.

- Bozkurt, N. (2012). *Sanat ve Estetik Kuramları*, Ankara: Sentez yayıncılık, 11. Baskı, 16, 17, 103, 109, 162, 167, 168-169, 194, 197.
- Buzlu, M.Ö. (2015). *Rekreasyon Araştırmaları Ve Rekreasyon Bölümleri İçin Araştırma Ve Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Brecht, B. (1993). *Küçük Organon*, (Çev. Ahmet Cemal), İstanbul: Mitos Boyut Yayınları, 74.
- Brownrigg, M. (2006). "Recreation in Middle Childhood: An Overview." *A Literature Review Prepared for the Middle Childhood Initiative of the National Children's Alliance*. Canada.
- Cevizci, A. (2011). *Felsefe Sözlüğü*, İstanbul: Say Yayınları, 4. Baskı, 395.
- Caillois, R. (2015). *Les Jeux et Les Hommes: Le Masque et Le Vertigie*, Folio Essais, Galli-mard Education, 37-50.
- Çoban, B., Nacar, E. (2006). *Okul Öncesi Dönemde Eğitsel Oyunlar: Oyunlar Rontlar Saymacalar ve Şiirler*, Ankara: Nobel Kitabevi, 60.
- Dege, Ö. (2008). *Resimli Hikâye Kitapları ile Verilen Dramatik Etkinlik Uygulamalarının Altı Yaş Çocuklarının Bakış Açısı Kazanımlarına Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durhan, G. (2020). *Aristoteles ve Platon'da Analoji*, İstanbul: Çizgi Kitabevi, 19, 27.
- Dursun, Y. (2014). *Oyunun Ontolojisi*, İstanbul: Doğu Batı Yayınları, 61, 66-67.
- Eco, U. (1998). *Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik*, İstanbul: Can Yayınları, 7. Baskı, 177.
- Efe, F. (1993). *Dram Sanatı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 22.
- Elam, K. (1991). *The Semiotics of Theatre and Drama*, New York: Routledge, 139.
- Eliade, M. (1994). *Ebedi Dönüş Mitosu*, (Çev. Ümit Altuğ), Ankara: İmge Kitabevi, 41.
- Erkek, H. (2001). *Oyun İçinde Anlatı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2-9, 4-5.
- Eroğlu F. (1996). *Davranış Bilimleri*, İstanbul: Beta Basım Yayım, 3-4.
- Gallahue, D. L. and Ozmun, J. C. (2006). *Understanding Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adults*. 6th ed. Dubuque, IA: McGraw-Hill.
- Glare, P. G. W. (1982). *Oxford Latin Dictionary*, United Kingdom: Oxford University Press.
- Göral, Ş. (2020). *Boş Zaman Eğitiminin Akademik Erteleme Davranışına Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Heidegger, M. (2007). *Sanat Eserinin Kökeni*, (çev. Fatih Tepebaşı), Ankara: De ki Basım Yayım, 2. Baskı, 29-30, 32.
- Hollingsworth, M. (2009). *Dünya Sanat Tarihi*, (çev. Rengin Küçükerdoğan ve Banu Ergüder), İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 15.
- Huizinga, J. (1995). *Homo Ludens*, (çev. Mehmet Ali Kılıçbay), İstanbul: Ayrıntı yayınları, 6. Baskı, 21, 53, 201, 217.
- İnternet: Havziu, B., Ramadani, T. (2015). “Leisure Time for Secondary School Students”. *International Journal of Cognitive Research Science. Engineerig and Education*, No: 3, <https://doi.org/10.23947/2334-8496-2015-3-1-51-55>.
- İnternet: Akdoğan, B. (2001). “Sanat, Sanatçı, Sanat Eseri ve Ahlak”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 42(1), DOI: 10.1501/Ilhfak_0000000533.
- İnternet: Veledo, M. B. S. P., Manrique, I. L., Coto, I. F., González, Y.C., Martínez, Y.C., Sánchez, B., González, I. Á. (2018). “Social Sciences, Art and Physical Activity in Leisure Environments. An Inter-Disciplinary Project for Teacher Training”, *Sustainability*, NO: 10(6), 1786, Web: www.mdpi.com/journal/sustainability, 23.11.2020’de alınmıştır.
- İnternet: Kangal, A. (2013). “Mutluluk Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme ve Türk Hane Halkı İçin Bazı Sonuçlar” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6158/82771>.
- Juniu, S. (2000). “Downshifting: Regaining the Essence of Leisure”, *Journal of Leisure Research*, 32(1), DOI: 10.1080/00222216.2000.11949888.
- İnternet: Whiting, J., Hannam, K. (2014). “Creativity, Self-Expression And Leisure”, *Leisure Studies* 34(3), 1-13, DOI: 10.1080/02614367.2014.923494.
- İnternet: Cengiz, S. (1996). “Çocuk Oyunlarının Sınıflandırılması”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 38(1-2): 287-300, Web: <http://dtcfdergisi.ankara.edu.tr/index.php/dtcf/article/view/2758>, 02.12.2019’da alınmıştır.
- İnternet: Rotherberg, A. (1971). “The Process of Janusian Thinking in Creativity”, *Archives of General Psychiatry*, 24(3), 195-205, DOI :10.1001/archpsyc.1971.01750090001001.
- İnternet: Türkiye İstatistik Kurumu (2019). *Eğitim, Kültür, Spor ve Turizm*, Web: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=egitim-kultur-spor-ve-turizm-105&dil=1>, 12.12.2020’da alınmıştır.
- İnternet: National Geographic. (Producer). (2012). *Cradle of The Gods*, Web: https://www.youtube.com/watch?v=gyoncY_54Hs, 21.12.2019’da alınmıştır.
- İnternet: Sever, G, N., Buzlu, M., Ö. (2015) “Turizm Fakültesi Rekreasyon Programları İçin Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 381-396, Web:

<https://dergipark.org.tr/en/pub/cusosbil/issue/32044/354415>,
alınmıştır.

24.01.2020'de

İnternet: King, G., Law, M., King, S., Hurley, P., Hanna, S., Kertoy, M., Rosenbaum, P. (2007). "Measuring Children's Participation in Recreation and Leisure Activities: Construct Validation of the CAPE and PAC.", *Child: Care, Health and Development*, 33 (1) DOI: 10.1111/j.1365-2214.2006.00613.x.

İnternet: Gözen, E. (2020). "Rekreasyon Bilim Dalının Geçmişten Günümüze Bibliyometrik Analizi", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 572-588, DOI: 10.21547/jss.635014.

İnternet: Tütüncü, Ö. (2018). "Fakülteleşme ve Rekreasyon Bölümleri" *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2), 265-271, DOI: 10.17123/atad.488313.

İnternet: Macnamara, A., Collins, D., Bailey, R., Toms, M., Ford, P., Pears, G. (2011). "Promoting Lifelong Physical Activity and High Level Performance: Realising and Achievable aim for physical education", *Physical Education and Sport Pedagogy* 16(3): 265-27, <https://doi.org/10.1080/17408989.2010.535200>

İnternet: Zulicka, A., M. (2018). "Creative and Artistic Recreation and A Creative Approach to Recreation Organization: A Case Study of WI-MA Creative Industries Establishments", DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0867-5856.28.1.15>.

İnternet: Sağlam, T. (2003). "Dramatik Eğitim: Amaç mı? Araç mı? Dramatic Education: Aim or Medium?" *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17(17), DOI: 10.1501/TAD_0000000023.

İnternet: Sağlam, T. (2006). "Gavin Bolton Drama-Sanat-Öğrenme", *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), DOI: 10.21612/yader.2006.015.

İnternet: Tekerek, N. (2006). "Oyun Kavramı'ndan Drama'ya Drama'dan Dramatik Eğitim'e", *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 22(22), 47-73, DOI: 10.1501/TAD_0000000063.

İnternet:<https://ebs.aydin.edu.tr/tr/index.iau?Page=Dersicerikleri&BK=1145>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://www.mku.edu.tr/files/be0861b7-e6a5-4adf-ae57-c35a4ae0dd90.pdf>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://bilgipaketi.hitit.edu.tr/Mufredat.aspx>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://besyo.gelisim.edu.tr/bolum/rekreasyon-93/mufredat>,30.12.2020'de
alınmıştır.

İnternet:<https://www.eskisehir.edu.tr/akademik/fakulteler/1859/rekreasyon-bolumu/dersler>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://katalog.cbu.edu.tr/Site/CourceStructure.aspx?ProgramID=1352&lang=1>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://rumeli.edu.tr/uploads/DersProgrami19-20/sporfakultesi/Rekreasyon-Mufredat.pdf>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet: http://ects.mu.edu.tr/tr/program/78#link_14, Erişim Tarihi: 30.12.2020

İnternet:<http://ebs.pau.edu.tr/bilgigoster/Program.aspx?lng=1&dzy=3&br=416&bl=424&pr=69>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://bologna.selcuk.edu.tr/tr/Dersler/besyo-rekreasyon-rekreasyon-lisans>, Erişim Tarihi: 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://ciu.edu.tr/get-curriculum/5630/694>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://sporbilimleri.neu.edu.tr/akademik/akademik-programlar/rekreasyon-bolumu/dersler/>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=410c62644de26d96014e67bd491d0060&birim_kod=723&submenuheader=2&prg_kod=723&programduzey=2&dil_kod=1, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:[file:///C:/Users/user/Downloads/rekreasyon-bolumu-ders-bilgi-paketi%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/rekreasyon-bolumu-ders-bilgi-paketi%20(2).pdf), 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://dbp.erciyes.edu.tr/Courses/Course.aspx?Course=vznkd4dJqAc=>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.balikesir.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=40&curSunit=5180#>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.bingol.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=14&curSunit=1692#>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<http://rky.giresun.edu.tr/tr/page/ders-kataloglari/5017>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<http://web.harran.edu.tr/assets/uploads/sites/238/files/rekreasyon-yonetimi-bolumu-ders-planlama-23092020.pdf>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.kmu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=24&curSunit=12508#>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<http://sporbilimleri.kocaeli.edu.tr/genel-rekreasyon.php>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.erbakan.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=005&curSunit=5004#>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://ebs.sabis.subu.edu.tr/BirimDetay/DersPlan/31878>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://spor.alanya.edu.tr/ctrcms/media/9/tmp//DERS%20%C4%B0%C3%87ER%C4%B0KLER%C4%B0.pdf>, 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:[https://obs.atauni.edu.tr/moduller/dbp/eobs/birimDetay/2780/Rekreasyon%20\(%C4%B0.%C3%96.\)%20Program%C4%B1%20\(2780\)?](https://obs.atauni.edu.tr/moduller/dbp/eobs/birimDetay/2780/Rekreasyon%20(%C4%B0.%C3%96.)%20Program%C4%B1%20(2780)?), 30.12.2020’de alınmıştır.

İnternet:<https://ubys.comu.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=7174>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/courses&program=1912&sinif=4>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/courses&program=1912&sinif=1>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/courses&program=1912&sinif=2>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/courses&program=1912&sinif=3>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.dpu.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=30&curSunit=90907237#>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/71/files/Gecici/r.pdf>,
Erişim Tarihi: 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://bologna.munzur.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/251/932001>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.halic.edu.tr/oibs/bologna/progCourses.aspx?lang=tr&curSunit=123>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<http://ebp.nisantasi.edu.tr/DereceProgramlari/Detay/1/178/350/932001>,
30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=55&curSunit=422105#>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://api.hacibayram.edu.tr/files/1/Transferred%20Files/Rekreasyon%20Y%C3%B6netimi%20B%C3%B6l%C3%BCm%C3%BC/M%C3%BCfredat/rekreasyon-yonetimi-mufredat.pdf>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://kstu.edu.tr/kstu-file/uploads/REK-4.0-DERS-PLANI.pdf>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=26&curSunit=88969#>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.lokmanhekim.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=15&curSunit=5948#>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://ubs.omu.edu.tr/ogrenci/ebp/organizasyon.aspx?kultur=tr-TR&Mod=1&ustbirim=18&birim=4&altbirim=1&program=5019&organizasyonId=2391&mufredatTurId=932001>, 30.12.2020'de alınmıştır.

İnternet:<https://obs.sinop.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=82&curSunit=8051#>, 30.12.2020'de alınmıştır.

- İnternet:<https://obs.yyu.edu.tr/ogrenci/ebp/organizasyon.aspx?kultur=tr-TR&Mod=1&ustbirim=41&birim=1&altbirim=1&program=9511&organizasyonId=61356&mufredatTurId=932001#Anchor3>, 30.12.2020’de alınmıştır.
- İnternet:<https://sporbilimleri.yalova.edu.tr/tr/Page/Icerik/ders-programlari>, 30.12.2020’de alınmıştır.
- İnternet:https://obs.akdeniz.edu.tr/oibs/ogrsis/mufredat_dersleri.aspx, 30.12.2020’de alınmıştır.
- İnternet:<http://ubys.bartın.edu.tr/AIS/OutcomeBasedLearning/Home/Index?id=518>, 30.12.2020’de alınmıştır.
- İnternet:<https://akts.adu.edu.tr/programme-detail/3/5998/course-structure/>, 31.12.2020’de alınmıştır.
- İnternet:https://tueobs.trakya.edu.tr/PresentationLayer/root/program/nm_prog_navigator.aspx?path=2_3&f=14&s=3&b=04&l=TR, Erişim Tarihi: 30.12.2020
- İnternet: Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Web: <https://sozluk.gov.tr/>, 01.10.2020’de alınmıştır.
- İnternet: Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Web: <https://sozluk.gov.tr/>, 21.11.2019’da alınmıştır.
- İnternet: Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Web: <https://sozluk.gov.tr/>, 28.01.2020’de alınmıştır.
- İnternet: Oxford University (2019). “Definition of Dramatic” (n.d.) *Oxford University Dictionaries, British and World English*, Web: <https://www.lexico.com/en/definition/dramatic>, 28.01.2020’de alınmıştır.
- İnternet: University Ranking by Academic Performance (2020). “World Ranking”, *Middle East Technical University*, Web: https://www.urapcenter.org/Rankings/2019-2020/World_Ranking_2019-2020, 12.12.2020’de alınmıştır.
- İnternet: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2020). *Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu*, Web: <https://www.osym.gov.tr/TR,19431/2020-yuksekogretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>, 12.11.2020’de alınmıştır.
- Jarrett, C. (2019, Temmuz), ‘‘Temiz Bir Sayfa Açmak’’, *Populer Science Türkiye*, 47-51.
- Jennings, S. (2011). *Healty Attachments and Neuro-Dramatic-Play*, London: Jessica Kingsley Publishers, 17.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık, 77.
- Kant, İ. (2007). *Eğitim Üzerine*, (çev: Ahmet Aydoğan), İstanbul: Say Yayınları, 7. Baskı, 46.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme*, Ankara: Gazi Kitabevi, 4. Baskı, 1, 10, 132-134.

- Karaküçük, S., Akgül B. M. (2016). *Ekorekreatyon, Rekreatyon ve Çevre*, Ankara: Gazi Kitabevi, 14, 76, 77.
- Göral, Ş., Karaküçük, S. (2016). “Boş Zaman Tarihi”, Karaküçük, S. (Ed). *Rekreatyon Bilimi* içinde, Ankara: Gazi Kitabevi, 19.
- Krell, D. F. (1972). “Towards an Ontology of Play: Eugen Fink’s Notion of Spiel”, *Research in Phenomenology*, 2(1), 63-69.
- Lovinger, S. L. (1974). “Socio-Dramatic Play and Language Development in Preschool Disadvantaged Children”, Central Michigan University, 11. Cilt.
- Mutluel, O. (2017). *İslam Sanatı: Güzelin Dile Geldiği Alan*, İstanbul: Otto Yayınları, 31, 33-34.
- Mülayim, S. (1994). *Sanata Giriş*, İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi, 18.
- Oida, Y. (2013). *Görünmez Oyuncu*, (Çev. Özlem Turhal de Chiara), İstanbul: Boğaziçi Yayınevi, 65.
- Oskay, Ü. (2010). *XIX. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri: Kuramsal Bir Yaklaşım*, İstanbul: Der Yayınları, 146.
- Örnek, S. V. (1970). *İlkelerde, Din, Büyü, Sanat, Efsane*, Ankara: Gerçek Yayınevi, 216.
- Özkan, B. (2019). *Nörofelsefe ve Bilinç: Bilinç-Kimlik Etkileşiminin Nörofelsefe açısından Tanımlanması*, İstanbul: Ginko Bilim, 23-24.
- Özkeleş, S. (2014). *Müzik Eğitimi Bölümlerinde Yürütülen Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Program Modeli*, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Pavis, P., Ubersfeld, A. (1997). *Dictionnaire du Théâtre*, Paris: Édition Sociale, 154.
- Patton, M., Q. (1987). *How to Use Qualitative Methods in Evaluation*, London: Sage, 108, 112.
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve Öğrenme*, Ankara: Anı Yayınları, 33.
- Phillips, J. (2012). *Oxford Wordpower Dictionary*, Oxford University Press, 39, 234.
- Pronovost, G. (1983). *Temps, Culture et Societe*, Canada: Presses De L'Université du Québec.
- Rojek, C., Shaw, M. S., Veal, A. J. (2006). *A Handbook of Leisure Studies*, New York: Palgrave Macmillan, 185.
- Sak, U. (2014). *Yaratıcılık Gelişimi ve Eğitimi*, Ankara: Vizetek Yayınları, 3. Baskı, 33-34.
- Schiller, J. F. (1965). *İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Bir Dizi Mektup*, (Çev. M. Özgü) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 67-68.
- Sezgin, B. (2015). *Oyun-Tiyatro-Drama İlişkisi*, İstanbul: BGST Yayınları, 27, 100, 192.

- Shiner, L. (2020). *Sanatın İcadı Bir Kültür Tarihi*. (Çev: İsmail Türkmen) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Stewart, C. J., Cash, W. B. (1985). *Interviewing: Principles and Practices*, W.C. Brown Publishers (Dubuque, Iowa), 4th Edition.
- Şahin, F., T. (1993). *3-6 Yaş Grubu Çocuklarının Anne- Babalarının Çocuk ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tekin, A. (2016). “Serbest Zaman Bağlamında Oyun Teorileri”, Suat Karaküçük (Ed), *Rekreasyon Bilimi* içinde s. 47- 64, Ankara: Gazi Kitabevi, 51, 57.
- Torkildsen, G. (1999). *Leisure and Recreation Management*. London: Routledge, 11.
- Uğurlu, Z. (1996). *Kültürel Bir Olgu Olarak Oyun*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluğ, E. (2014). “Oyun Kuramları”, Ogelman, H. G. (Editör), *Yaşamın İlk Yıllarında Oyun: Oyuna Çok Yönlü Bakış* içinde s. 49- 62, Ankara: Pegem Akademi, 50.
- Veblen, T. (2007). *The Theory of The Leisure Class*, New York: Oxford University Press.
- Yağcı, P. (2015). *Lisans Düzeyde Rekreasyon Bölümü Müfredatlarının İncelenmesi ve Örnek Müfredat Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Yaylı A., Gül T., Karaçar E., Kement Ü., Paslı M.M., Yayla Ö., Erol E. ve Göker G. (2014). *Rekreasyona Giriş*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım. A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 8. Baskı, 187, 188, 290.
- Winnicott, D. W. (1998). *Oyun ve Gerçeklik*, (çev: Tuncay Birkan), İstanbul: Metis Yayınları, 75, 126.

EK-1. Etik Komisyon Onay Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 16.10.2019-E.128758

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu

Sayı : 91610558-302.08.01-
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 26.06.2019 tarih ve 79555 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Mehmet Şerif ÇUBUK'un, Doç.Dr.Beyza Merve AKGÜL'ün danışmanlığında yürütmekte olduğu "*Sanatsal Rekreasyon Alanında Dramatik Oyunlar'ın Önemi ve Çağdaş Örnekler Işığında Model Ders İçerikleri Önerisi*" adlı tez çalışması ile ilgili konu Kurulumuzun 11.09.2019 tarih ve 09 sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

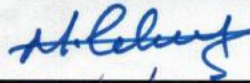
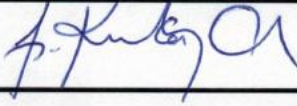
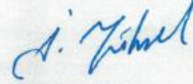
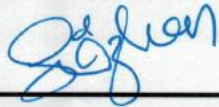
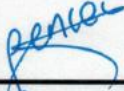
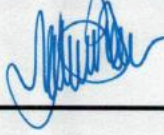
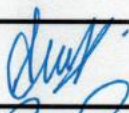
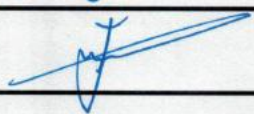
e-imzalıdır
Prof. Dr. Mehtap ÇAKAN
Kurul Başkanı

Araştırma Kod No: 2019-299

Ek: 1 Liste

EK-1. (devam) Etik Komisyon Onay Yazısı

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖLÇME DEĞERLENDİRME ETİK ALT ÇALIŞMA GRUBU KATILIM LİSTESİ	
TOPLANTI TARİHİ : 11/09/2019	TOPLANTI SAYISI : 09
ADI-SOYADI	İMZA
Prof. Dr. Mehtap ÇAKAN Başkan	
Doç.Dr.İsmail KARAKAYA Başkan Yrd.	
Prof.Dr.Galip YÜKSEL	KATILAMADI
Prof.Dr.İsmet YÜKSEL	
Prof.Dr.Seçil ÖZKAN	
Prof.Dr.Cevriye TEMEL GENCER	
Prof.Dr. C. Haluk BODUR	
Prof.Dr.İbrahim DOĞAN	KATILAMADI
Prof.Dr.Aymelek GÖNENÇ	
Doç.Dr.Zehra GÖÇMEN BAYKARA	
Doç.Dr.Nihan KAFA	
Doç.Dr.İlyas OKUR	
Doç.Dr.Necdet KARASU	KATILAMADI

EK-2. Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Merhaba sayın hocam, ismim Mehmet Şerif Çubuk. Rekreasyon ve rekreasyon yönetimi bölümlerine dramatik oyun içerikli dersler önermek amacıyla uzman görüşü almak için sizinle görüşme yapmak niyetindeyim. Dramatik oyun kısaca “belirli bir zaman ve mekan kullanımını içeren, içinde çatışma barındıran taklit oyunları (-mış gibi yapmak)”dır. Bu eksen içerisinde, toplamda 8 sorum olacaktır. Görüşme yaklaşık olarak bir saat sürecektir. Elde edilen veriler, yalnızca çalışmanın belirtilen amacına yönelik kullanılacaktır. Katkılarınız için şimdiden minnettarım.

1. Sizce Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi öğrencilerinin sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri hakkında lisans düzeyinde bilgi ve beceri kazanabilmesi için ne tür dersler alması gerekir?
2. Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi lisans öğretim programlarında okuyan öğrencilerin dramatik oyun (tiyatro ve/veya drama) içerikli ders(ler) alması gerekli midir? Neden?
3. Eğitim verdiğiniz bölümlerin lisans öğretim programında, dramatik oyun (tiyatro ve/veya drama) içerikli dersler okutuyor musunuz veya hangi dersler okutulmaktadır? Bu derslerin içerikleri nelerdir?
4. Sizce dramatik oyun (tiyatro ve/veya drama) içerikli dersleri alan öğrencilerin hangi kazanımları/öğrenim çıktılarını edinmiş olmaları gerekir? Bu kazanımlar/öğrenme çıktıları hangi sınav durumları (ölçme ve değerlendirme teknikleri) ile ölçülebilir?
5. Sizce dramatik oyun (tiyatro ve/veya drama) içerikli dersleri yürütecek Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi alan akademisyenleri hangi yeterliliklere sahip olmalıdır?
6. Sizce Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi alanından gelen akademisyenler, önerdiğiniz yeterlilikleri sağlamak için neler yapmalıdır?
7. Rekreasyon/Rekreasyon Yönetimi lisans öğretim programlarımız, dramatik oyun (tiyatro ve/veya drama) içerikli derslerin eğitim-öğretimi açısından yeterli midir? Yeterli ise hangi açılardan? Değil ise neden?
8. Eklemek istediğiniz görüş veya önerileriniz nelerdir?

EK-3. 2001-2019 Yıllarına Ait TÜİK Verileri

Sezon yılına göre tiyatro salonu, oynanan eser ve seyirci sayısı

Number of theater halls, production and attendances by season year

Sezon yılı Season years	Tiyatro salonu sayısı Number of theater halls	Oynanan eser sayısı Number of production			Seyirci sayısı Audiences		
		Toplam Total	Yerli eser National productio n	Yabancı eser Foreign production	Toplam Total	Yerli eser National production	Yabancı eser Foreign productio n
2000/2001	99	630	376	254	2 570 120	1 554 886	1 015 234
2001/2002	102	713	460	253	2 634 841	1 666 463	968 378
2002/2003	97	898	632	266	2 758 206	1 809 068	949 138
2003/2004	115	977	674	303	2 567 491	1 787 714	779 777
2004/2005	123	1 177	1 002	175	2 716 251	2 110 523	605 728
2005/2006	112	608	448	160	2 161 537	1 519 852	641 685
2006/2007	130	848	607	241	2 419 262	1 701 291	717 971
2007/2008	204	2 122	1 818	304	3 380 214	2 466 373	913 841
2008/2009	201	2 217	1 703	514	4 320 729	3 067 727	1 253 002
2009/2010	430	3 694	2 918	776	5 248 226	3 854 341	1 393 885
2010/2011	511	4 252	3 470	782	5 385 588	4 059 860	1 325 728
2011/2012	606	5 539	4 485	1 054	5 621 066	4 023 018	1 598 048
2012/2013	678	6 219	5 301	918	6 244 821	4 739 078	1 505 743
2013/2014	611	6 642	5 631	1 011	6 076 128	4 909 012	1 167 116
2014/2015	719	6 825	5 820	1 005	5 853 445	4 579 412	1 274 033
2015/2016	721	7 766	6 622	1 144	6 016 762	4 575 551	1 441 211
2016/2017	783	8 948	7 638	1 310	7 006 410	5 470 095	1 536 315
2017/2018	736	9 376	7 969	1 407	7 841 353	5 894 114	1 947 239
2018/2019	766	9 796	8 342	1 454	7 899 547	5 903 438	1 996 109

TÜİK, Sinema ve Tiyatro İstatistikleri, 2019
 TurkStat, Cinema and Theatre Statistics,
 2019

EK-3. (devam) 2001-2019 Yıllarına Ait TÜİK Verileri

Sinema, gösterilen film ve seyirci sayısı

Number of movie houses, pictures shows and attendances

Yıl Year	Sinema salonu sayısı Number of movie houses	Gösterilen film sayısı Number of pictures shows			Seyirci sayısı Audiences		
		Toplam Total	Yerli film National production	Yabancı film Foreign production	Toplam Total	Yerli film National production	Yabancı film Foreign production
2001	580	25 608	5 042	20 566	16 905 737	3 289 438	13 616 299
2002	532	22 529	3 302	19 227	15 406 597	2 079 671	13 326 926
2003	826	21 254	3 351	17 903	14 503 052	2 923 286	11 579 766
2004	822	26 398	4 989	21 409	18 670 834	6 657 156	12 013 678
2005	987	25 076	5 671	19 405	18 001 466	6 795 791	11 205 675
2006	1 045	25 297	6 829	18 468	23 512 599	10 838 617	12 673 982
2007	1 140	28 733	8 340	20 393	20 659 569	7 712 626	12 946 943
2008	1 514	32 003	9 455	22 548	31 132 231	16 166 153	14 966 078
2009	1 647	34 947	13 275	21 672	31 334 447	15 220 249	16 114 198
2010	1 834	35 999	12 885	23 114	35 787 380	17 996 023	17 791 357
2011	1 917	37 892	13 027	24 865	37 439 786	17 954 808	19 484 978
2012	1 998	37 546	12 072	25 474	39 002 190	18 235 611	20 766 579
2013	2 102	40 406	15 545	24 861	45 077 509	24 963 870	20 113 639
2014	2 170	41 517	16 999	24 518	55 378 716	30 994 840	24 383 876
2015	2 356	49 151	21 494	27 657	57 148 011	31 661 600	25 486 411
2016	2 483	53 443	22 642	30 801	55 260 600	28 834 409	26 426 191
2017	2 692	58 214	25 275	32 939	68 482 526	37 904 091	30 578 435
2018	2 858	65 501	30 145	35 356	64 772 380	39 195 881	25 576 499
2019	2 826	68 386	29 064	39 322	56 479 209	32 331 764	24 147 445

TÜİK, Sinema ve Tiyatro İstatistikleri, 2019

TurkStat, Cinema and Theater Statistics, 2019

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ÇUBUK, Mehmet Şerif
Uyruğu : T.C.

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı	Devam Ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Rekreasyon Bölümü	2016
İkinci Lisans	Anadolu Üniversitesi Felsefe Bölümü (Açık Öğretim)	Devam Ediyor

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2015	Diva 2 Spor Salonu	Fitness Antrenörü (staj)
2016	Mavi Sanat Merkezi	Satranç Eğitmeni (staj)

Yabancı Dil

İngilizce, Fransızca, Osmanlıca, Arapça

Yayınlar

Çubuk, M., Ş., Akgül, B., M., Eşigül, Z. (2020). “Sanatsal Rekreasyon-Yaşam Doyumu İlişkisi: Ben Duyusunun Uyarılmasında Dramatik oyunların Rolü”, *ASOS JOURNAL Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 105, 337-348, DOI : 10.29228/ASOS.42844³

³ 05.2020 tarihinde, makalenin yayına hazırlık aşamasında tez çalışmasının adı “Sanatsal Rekreasyon Alanında Dramatik Oyunların Önemi ve Çağdaş Örnekler Işığında Model Ders İçerikleri Önerisi” iken, 23.12.2020 tarihinde gerçekleştirilen tez savunma sınavından sonra jüri tarafından tez adının “Sanatsal Rekreasyon Alanında Dramatik Oyunların Önemi ve Dramatik İçerikli Ders Önerisi Geliştirilmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma” olması uygun bulunmuştur.

Çubuk, M., Akgül, B., M. (2020, 13,14 Haziran). *En Eski Boş Zaman Dilimi Etkinliklerine Ait Buluntular Işığında “Sanatsal Rekreasyon” Kavramı Üzerine Düşünmek*, İstanbul Aydın Üniversitesi 3. Uluslar arası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresinde sunuldu, İstanbul.

Beceriler/Hobiler

- **Enstrüman:** Gitar, Bateria
- **Sahne Sanatları:** Dans (Tango), Tiyatro
- **Görsel Sanatlar:** Resim (karakalem çizimleri)
- **Spor:** Futbol, Basketbol, Fitness, Satranç

Eğitimler/Sertifikalar:

- Basketbol Antrenörlüğü (Türkiye Basketbol Federasyonu, Lisanslı)
- Futbol Uzmanlık Belgesi (Gazi Üniversitesi Uzmanlık Alan Dersi)
- Tiyatro ve Drama Eğitimi (Sanat Üretim Topluluğu, 5 yıl)
- Motivasyon Eğitimi (Kariyer Sokağı ve Artıbel Eğitim, Eğitim tarihi: 29.03.2014)
- İletişim (Kariyer Sokağı ve Artıbel Eğitim, Eğitim Tarihi: 29.03.2014)
- Diksiyon ve Hitabet (Kariyer Sokağı ve Artıbel Eğitim, Eğitim Tarihi: 29.03.2014)
- Mikro Beden Dili (Kariyer Sokağı ve Artıbel Eğitim, Eğitim Tarihi: 18.05.2014)
- Protokol Kuralları (Kariyer Sokağı ve Artıbel Eğitim, Eğitim Tarihi: 18.05.2014)
- Sosyal Medya Yönetimi (Kariyer Sokağı ve Artıbel Eğitim, Eğitim Tarihi: 18.05.2014)
- Dijital Pazarlama (Kariyer Sokağı ve Artıbel Eğitim, Eğitim Tarihi: 18.05.2014)
- Temel Arama ve Kurtarma Eğitimi (09.10.2012-04.01.2013 tarihleri arası - 40 Saat)
- Literatür Tarama ve Kaynaklara Ulaşma Stratejileri Eğitimi (Ayeum, AR-GE Projesi, 11.10.2019)
- İntihal ve İntihalden Kaçınma Stratejileri (Ayeum, AR-GE Projesi, 11.10.2019)

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR

